စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့

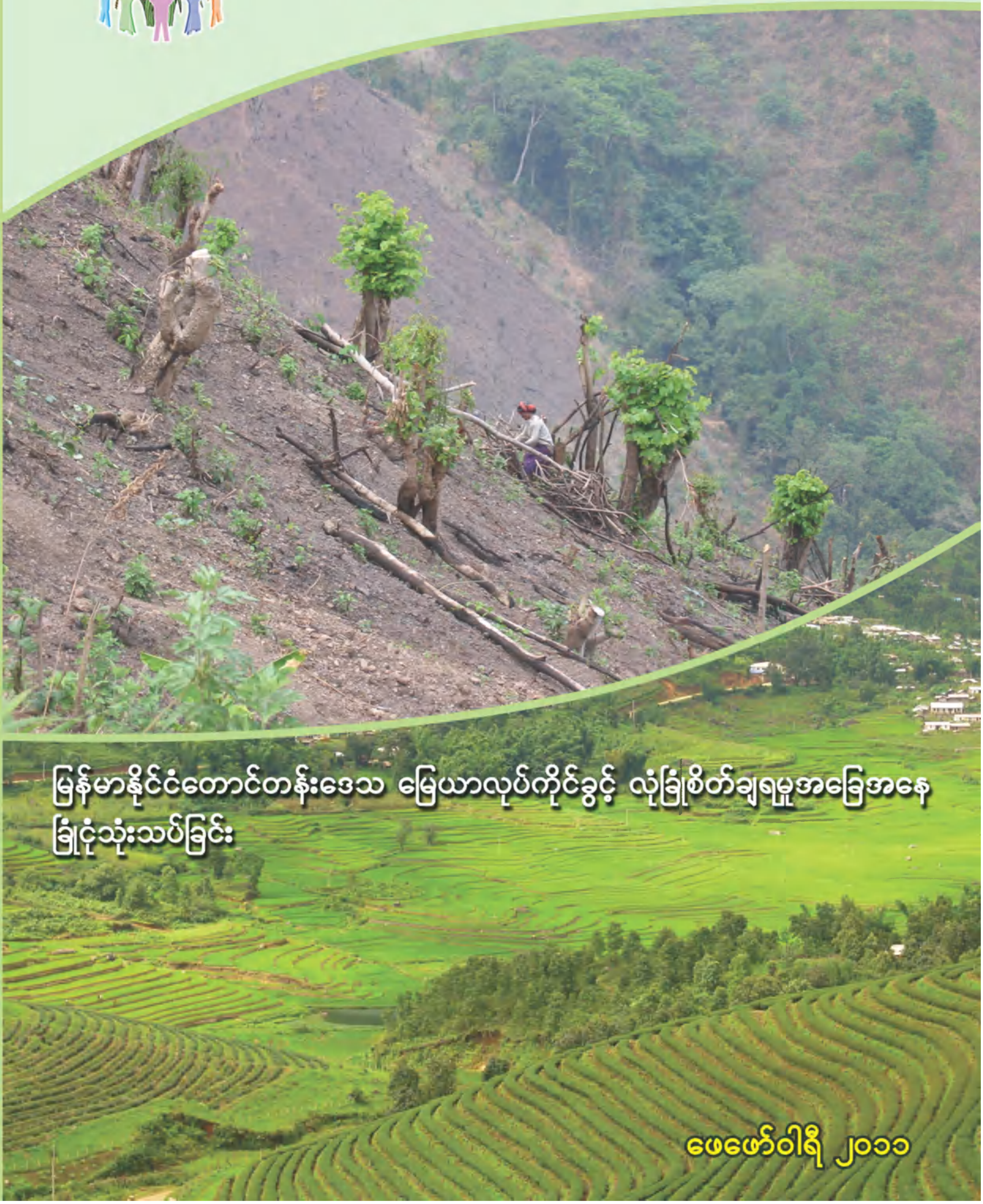

မြန်မာနိုင်ငံတောင်တန်းဒေသ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုအခြေအနေ ချုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၁

မြန်မာနိုင်ငံတောင်တန်းဒေသ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုအခြေအနေ ချုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

မာတိကာ

		မာတိကာဇယား	က
		အတိုကောက်အသုံးအနှုန်းနှင့် ဝေါဟာရမှတ်စု	ဝ
		အကျဉ်းချုပ်တင်ပြလွှာ	င
၁။		ကျောကောက်နောက်ခံအကြောင်းအချက်	၁
	၁(၁)၊	ရည်ရွယ်ချက်နှင့် နယ်ပယ်အပိုင်းအခြား	၁
	၁(၂)၊	မြန်မာ့ကုန်းမြေမြင့်များ	၂
	၁(၃)၊	မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် (အခြေပြုသမိုင်းဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ဟူဆာချက်များ)	၃
၂။		ကုန်းမြေမြင့်ဒေသများ၌ မြေယာရရှိမှုကို ထိခိုက်စေမည့်အလားအလာများ	၇
	၂(၁)၊	လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်း	၇
	၂(၂)၊	ရွှေ့ပြောင်းအခြေစိုက်မှုနှင့် လူဦးရေဘိပ်သည်းမှု ကိုးပွားလာခြင်း	၇
	၂(၃)၊	မြေယာပျက်သုန်းခြင်း	၈
	၂(၄)၊	ခြေယာခွဲစိတ်ခြင်းနှင့် ဦးပိုင်အရွယ်အစား	၈
	၂(၅)၊	လယ်ယာလုပ်ငန်းကို စီးပွားရေးဆန်ဆန်လုပ်ကိုင်လာခြင်း	၉
	၂(၆)၊	မြေယာမဲ့သူများနှင့် မြေညံ့မြေဖျင်းများ တိုးပွားလာခြင်း	၉
	၂(၇)၊	ခြေပာနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးသွားသော အသေးစားကောင်သူများအပေါ် ရိုက်ခတ်မှု	၁၀
၃။		တုန်းမြင့်ဒေသရှိ စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်	၁၃
	၃(၁)၊	အလှည့်ကျမြေလုပ်ခြင်း	၁၃
	၃(၂)၊	သစ်တောနှင့် အလှည့်ကျပြေလုပ်ခြင်း	၁၄
	၃(၃)၊	ဆက်စပ်ပေါင်းစည်းမှုနှင့် တစ်ပိုင်းတစ်စလုပ်ငန်းများ	၁၅
	၃(၄)၊	ဝိအားကို ခံစားလာရသောစနစ်များ	၁၅
၄။		တုံးတမ်းစဉ်လာစည်းမျဉ်းများ	၁၇
	၄(၁)၊	မျိုးကွဲစုံလင်လှသော လူမှုအဆောက်အအုံနှင့် မြေပာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်မှုစနစ်များ	၁၇
	၄(၂)၊	ချင်းပြည်နယ်မှ ရိုးရာစဉ်လာခြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စည်းမျဉ်းများ	၁၈
	၄(၃)၊	ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေသဖွယ် သထောထားအပ်သည့် တုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေ	၁၉
	၄(၄)၊	စနစ်အပြောင်းအလဲ	၂၁
	၄(၅)၊	ထုံးကမ်းစဉ်လာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၏ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ	၂၁
၅။		ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ၊ မြေယာနှင့် သစ်တောဥပဒေအကျဉ်းချုပ်	၂၅
	၅(၁)၊	ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ် တစ်ခင့်ခံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မြေယာအမျိုးအစားခွဲခြားမှု	၂၅
	၅(၂)၊	လွတ်လပ်ရေးခေတ် နိုင်ငံပိုင်မြေယာပြုလုပ်ခြင်း	၂၆
	၅(၃)၊	ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်၊ ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးချင်းသုံးစွဲခွင့်နှင့် ဒွန်တွဲနေသော နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း	၂၇
	၅(၄)၊	နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့/နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီခေတ်၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးကာလ	၂၈
	၅(၅)၊	ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများအား အနှစ်ချုပ်စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း	၃၀
၆။		အသေးစားဟောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပေါ်လစီညွှန်ကြားချက်များ	၃၃
	၆(၁)၊	ဈေးကွက်စီးပွားရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း	၃၃
	၆(၂)၊	ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်အပေါ်ထားရှိသော သတောတားများ	၃၅
	၆(၃)၊	မြေအဘုံးချရေးစီမံကိန်းနှင့် မြေအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း	၃၉

၇။		ခြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံစိတ်ချရေးအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်	၄၃
	၇(၁)၊	စိုက်ပျိုးမြေမှတ်ပုံတင်ခြင်း	၄၃
	၇(၂)၊	ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစိုက်ခင်းများကြည့်ထောင်ခြင်း	၄၅
	၇(၃)၊	စိန်ခေါ်မှုများ	၄၇
၈။		ကောင်ပေါ်ဒေသလုပ်ကိုင်ခွင့် ခိုင်မာမှုအတွက် မူဘောင်တစ်ခု	၄၉
၉။		နိဂုံး	၅၃
	၉(၁)၊	အသေးစားတောင်သူနှင့် ခြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ခွင့်မှု	၅၃
	၉(၂)၊	မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုပ်ငန်းစဉ်	၅၃
	၉(၃)၊	ကောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ	၅၃
၁၀။		ခာက်လက်ဆွေးနွေးစရာအချက်များ	၅၅
		ကျမ်းကိုးစာရင်း	၆၀
ဇယား	၁	ဦးပိုင်အရွယ်အစားအလိုက် အိမ်ထောင်စုအခြေခံဦးပိုင်မြေကွက်အရေအတွက် ပြည်တောင်စုခြိန်မာနိုင်ငံ	၈
ဇယား	၂	အိမ်တောင်စုအခြေပြုနှင့် အိမ်ထောင်စုများအခြေမပြုသော ဦးပိုင်အရေအတွက် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ	၉
ဇယား	၃	အကြီးစား စီးပွားဖြစ်ဂိုက်ပုံးရေးအတွက် မြေယာချထားမှု (၃၁-၁-၂၀၁၀)	၃၄
ဇယား	၄	မြေအမျိုးအစားခွဲခြားရေး အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ	၄၀
		ကြေးမျဉ်းဘောင်ခတ်မှတ်စု	
		(က) စနစ်အပြောင်းအလဲကို တွေးမျှော်ခြင်း	၂၂
		(ခ) ဖြစ်ရပ်မှန်ဝေ့လာချက်၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်သူနှင့် ကန်တရိုက်စိုက်ပျိုးခြင်း	၃၅
		(ဂ) မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံစိတ်ချရန် ကောင်ပေါ်ဒေသ တောင်သူများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သော NGO အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ အတွေ့အကြုံအမျိုးမျိုး	၄၅

အတိုကောက်အသုံးအနှုန်းနှင့် ဝေါဟာရမှတ်စု (Acronyms and Glossary)

အင်စီးအီးအေ	ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အမျိုးသားကော်မရှင်
(NCEA)	(National Commission for Environmental Affairs)
စီအထ်ဖ်	ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း
(CF)	(Community Forestry)
စီအတ်ဖ်စီ	ဒေသခံပြည်တုအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းခွင့်ပြုလက်မှတ်
(CFC)	(Community Forestry Certificate)
စီအက်ဖ်အိုင်	ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ
(CFI)	(Community Forestry Instructions)
ဓားမဦးချ	ပထမဦးဆုံးစတင်မြေရိုင်းထွင် စိုက်ပျိုးသူသည် ထိုမြေကို ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော ထုံးတမ်းစဉ်လာလုပ်ပိုင်ခွင့်အမျိုးအစား (ရေးဦးစွန်ကွင်မှုနှင့် အလားသဏ္ဌာန်တူသည်)
စိုက်/စီ	စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းဦးစီးဌာန (လယ်/ဆည် ဝန်ကြီးဌာန)
(DAP)	(Department of Agricultural Planning (under MoAI))
အက်ဖ်အေအို	ကမ္ဘာ့စားနင်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့
(FAO)	(Food and Agriculture Organization)
သစ်တောဌာန	သစ်တောဦးစီးဌာန
(FD)	(Forest Department)
အက်ဖ်အက်စ်ဒဗလျူဂျီ	စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့
(FSWG)	(Food Security Working Group)
အက်ဖ်ယူဂျီ	သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့
(FUG)	(Forest Users' Group)
ထွေအုပ်	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန
(GAD)	(General Administration Department (currently under Ministry of Planning))
အိုးအိမ်	အိမ်ထောင်စု
(HH)	(household)
လယ်	လယ်ကန်သင်းပြုလုပ်၍ ရေသွင်းပြီး အစိုစိုက်သောစပါးခင်း
le	Myanmar term for an (irrigated) wet rice field
မယတ	မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ
(LMC)	(Land Management Committee)
စိုက်ပျိုးရေး	မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း
(MAS)	(Myanmar Agricultural Service)
လယ်/ဆည်	လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
(MoAI)	(Ministry of Agriculture and Irrigation)
အင်ဂျီအို	အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်း
(NGO)	(Non-governmental organization)

ဦးပိုင်	ကြေးမြေ၏ ကွင်းဆင်းမှတ်တမ်းစာအုပ်နှင့် ကျေးရွာမှတ်ပုံတင်စာရင်း၌ထားရှိသော မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမှတ်တမ်း
(Oo paing)	(Myanmar term for recording of land holding in the village registry and SLRD field notebook)
မအက(မြို့နယ်)	အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (မြို့နယ်)
(PDC)	(Peace and Development Council)
အာအီးဒီဒီ	သစ်တောခုတ်ခြင်းနှင့် သစ်တောပျက်သုန်းခြင်းမှ ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှင့်မှုများကို လျှော့ချခြင်း မြစ်စဉ် (ယူအင်၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခု)
(REDD)	(Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation (A UN Collaborative Program))
စော်ဘွား	ရှမ်းပြည်နယ်အကြီးအကဲ (ရှမ်းအခေါ်အဝေါ်ကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုခြင်း)
saohpa	Shan term for Shan chief of state; *sawbwa* in Burmese transliteration
	နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့
(SLORC)	(State Law and Order Restoration Council)
ကြေး/မြေ	ကြေးဟိုင်နှင့် မြေစာရင်းဦးစီးဌာန (လယ်/ဆည် အောက်)
(SLRD)	(Settlement and Land Records Department (under MoAI))
	နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
(SPDC)	(State Peace and Development Council)
တောင်ယာ	တောင်စောင်း၊ တောင်ကုန်းများ၌ အလှည့်ကျမြေလှည့်၍ စိုက်ပျိုးထားသောအကွက်ကို ဆိုလိုသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနက တောင်ယာသမားအား သစ်တောထဲတွင် နှစ်ချင်းခံ လယ်ယာသီးနှံကို စိုက်စေ၍ ကျွန်းနှင့် အဖိုးတန်သစ်ပင်ငယ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ပေးစေသည်။
taungya	Myanmar term for ‘hillfield’ that refers to both a plot of sloping rotating fallow land and the rotating fallow system. (The term is also used by the Forestry Department to describe a system in which farmers grow annual crops on forest land as they tend teak or other valuable tree seedlings for the Forestry Department.)
ယူအင်အိုဒီစီ	ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ်ဆေးနှင့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာရုံး
(UNODC)	(United Nations Office on Drugs and Crime)
ယူအင်ဒီပီ	ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်
(UNDP)	(United Nations Development Program)
ရအက	ကျေးရွာ/ရပ်ကွက်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
(VPDC)	(Village Peace and Development Council)
ရွာအုပ်စု	ကျေးရွာအုပ်စု
(VT)	(Village tract)
ဒဗလျူအက်ဖ်ပီ	ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ်
(WFP)	(World Food Programme)
ယာ	ကန်သင်းဖို့၍ ရေသွင်းစိုက်ခြင်းမဟုတ်သော အခြောက်စိုက်ခင်း (ဥပမာ - ပြောင်းဖူး၊ နှမ်း၊ ဝါ သီးနှံများစိုက်သည့်အခင်း)
'ya	Myanmar term which refers to a rainfed (unirrigated) field for annual crops such as corn, sesame (not rice)

စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်

ဤစာတမ်းသည် တောင်တန်းဒေသအသေးစားတောင်သူများနှင့် စပ်လျဉ်းသောမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ဆိုင်ရာအကြောင်းခြင်းရာအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ထားပါသည်။ ဤစာတမ်း၏ လက်ငင်းလုပ်ငန်းရည်ရွယ်ချက်မှာ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များကို အမျိုးသားအဆင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံးအကြား နားလည်မှုကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းအား တိုးမြှင့်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။ ရေရှည်ရည်ရွယ်ချက်အနေဖြင့် တောင်ပေါ်ဒေသ တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူမိသားစုများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ရယူမှု၊ ဘဝအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် ဝမ်းစာဖူလုံမှုတို့အတွက် ပိုမိုကိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် အစိုးရဌာနတာဝန်ခံများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပေါ်လစီချမှတ်သူများနှင့် ပေါ်လစီ၏ရိုက်ခတ်သက်ရောက်မှုကို ခံစားသူအားလုံးအတွက် ရည်ရွယ်ရေးသားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အကျွာကြီး (၄)ရပ်တို့ လွှမ်းခြုံရေးသားထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(က) တောင်ပေါ်ဒေသ မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ လုံခြုံစိတ်ချရမှုအခြေအနေနှင့် ရှေ့အလားအလာ၊

(ခ) မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို ထိန်းကျောင်းနေသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်း မူဘောင်များ

(ဂ) မြေယာရရှိမှုသေချာရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်

(ဃ) သာနာညီမျှမှုနှင့် ထိရောက်မှုတို့ရရှိစေရေးအတွက် ရှေ့ဆက်လက်ပြီးဆင်မြင်သုံးသပ်ပေးရန် အချက်များတို့ ဖြစ်ပါသည်။

တောင်တန်းဒေသတွင် အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်ရာတွင် လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်း၊ တောင်ပေါ်ရွာများကို ရွှေ့ပြောင်း၍ တစ်နေရာတည်း၌ စုစည်းနေရာချထားခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေများခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခံရ၍ မြေယာအဆင့်အတန်းကျဆင်းလာခြင်းနှင့် အသေးစား လယ်သမားများ မြေယာလက်လွတ်ဆုံးရှုံးမှုများလာခြင်းနှင့် မြေမဲ့ယာမဲ့ဦးရေတိုးပွားလာခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ အသေးစားတောင်သူများအတွက် မြေယာရပိုင်ခွင့် လျော့နည်းလာသောအခါ ဘုံသစ်တောအရင်းအမြစ်များ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားလာခြင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေတိုးပွားလာခြင်း၊ ဒေသကိုစွန့်ခွာ၍ မြင်ပသို့အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေမှုများလာခြင်းများမှတစ်ဆင့် ဒေသတွင်းနေထိုင်သူများအတွက် ဝမ်းစာမဖူလုံမှုဆီသို့ ရှေ့ရှုဦးတည်သွားခဲ့ပါသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသ၏ စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်ဘည် ကွဲပြားခြားနားမှုများလှကာ အထူးရှုပ်ထွေး၍ ရွှေ့လျောပြောင်းလဲတတ်သော သဘောကိုဆောင်နေပါသည်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် စည်းမျဉ်းမူဘောင်များသည် စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်၏ အဆိုပါမျိုးကွဲစုံလင်မှုနှင့် ရှုပ်ထွေးမှုတို့ကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ဒေသစိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို ပံ့ပိုးပြည့်ဆည်းပေးရေးအတွက် ဖြစ်ပေါ်ဖွံ့ဖြိုးလာသော ထုံးတမ်းစဉ်လာမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ပုံစံများသည်လည်း အရပ်ဒေသလူမှုအသိုက်အအုံများ သို့မဟုတ် လူမှုစည်းကမ်းများတကျအကန်ပေးလိုက်ပါသည်။ ကျေးရွာလူကြီးသူမအကြီးအကဲများက ဦးစီးဦးဆောင်ပြုသားသော ဒေသခံလူအစုအဖွဲ့များက ၎င်းပုံစံများကို စီမံဆောင်ရွက်သွားပါသည်။ အမြင်းပွားမှု အမူအခင်းများဖြစ်လျှင်လည်း ဒေသထုံးစံများဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက် သွားကြသော နည်းစဉ်များလည်း ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်မှုစနစ်နှင့် ၎င်းကိုအားပြုနေသော မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်စည်းမျဉ်း မူဘောင်များသည် အချိန်နှင့်အမျှ လှုပ်ရှားပြောင်းလဲနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းသော ပြဌာန်းဥပဒေများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုကို သမိုင်းခေတ်လေးခေတ်ပိုင်းခြား၍ သုံးသပ်ထားပါသည်။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ် (၁၈၂၄ မှ ၁၉၄၈ အထိ)၊ လွတ်လပ်ရေးခေတ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရကာလ (၁၉၄၈ မှ ၁၉၆၂ အထိ)၊ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်(၁၉၆၂မှ ၁၉၈၈အထိ)၊ နှင့် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ခေတ်/ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီခေတ် (၁၉၈၈ မှ ယနေ့အထိ) ကာလတို့ကို သုံးသပ်ထားပါသည်။ ဤဥပဒေများကို အကျဉ်းချုပ်သုံးသပ်ရာတွင် သမိုင်းခေတ်ကာလအလိုက် ပေါ်လစီများပြောင်းလွဲခဲ့သော်လည်း ပြဌာန်းဥပဒေများသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် မြေပြန့်ဒေသများတွင် ပေါက်ကွဲလာသောဖြစ်ရပ်များအပေါ် တုန့်ပြန်သည့်အနေဖြင့်သာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး တောင်တန်းဒေသတွင်မူ ထုံးတမ်းစဉ်လာမြေယာဥပဒေများက စိုးမိုးတည်ရှိခဲ့ပါသည်၊ အကျိုးဆက်အားဖြင့် တောင်တန်းဒေသမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်၏ ဥပဒေမူဘောင်များသည် မြေပြန့်ဒေသစိုက်ပျိုးရေးစနစ်၏ သဘောလက္ခဏာများကို အပြည့်အဝဖော်ဆောင်ထားခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ခဲ့ရပါသည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်က ပိုင်ဆိုင်သည်ဆိုသော်လည်း အဆိုပါပြဌာန်းဥပဒေအောက်တွင် စိုက်ပျိုးသူများသည် ထိုမြေယာကို လုပ်ကိုင်ခွင့်နှင့် မြေယာပေါ်မှ အကျိုးမြတ်ကိုခံစားပိုင်ခွင့်ရရှိကြပေသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားစနစ်သို့ ပြောင်းလာသောအခါ တောင်ပေါ်ဒေသ၏ အသေးစားတောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဆောင်ကြဉ်းလာသလို စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေယာများကို အကြီးစားစီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းရှင်များသို့ ချထားပေးလာသောအခါ ကိုးပွားလာဘည်သော ဤဖြစ်စဉ်များသည် အသေးစားတောင်သူများအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုများအသွင် ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်တွင် မြေယာသည် တန်ဖိုးတစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာနေသောအချိန်တွင် တောင်ယာ လုပ်ကိုင်သူများအနေနှင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အာမခံချက်အလုံအလောက်မရှိခြင်း၊ အခြားသူတစ်ဦးသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီများသို့ ချထားပေးခြင်းကိစ္စရပ်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထုံးတမ်းစဉ်လာ ရရှိလာသော မြေယာ၏ ဈေးကွက်တန်ဖိုး

ကို သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းစဉ်များအပြည့်အဝမရှိခြင်း၊ မြေယာကို မှတ်ပုံတင်နိုင်ခြင်းနှင့် မြေယာပိုမိုတောင်းခွန်အောင် ပြုပြင်ခြင်းတို့အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအလုံအလောက်မရှိခြင်း၊ စသည့်အခြေအနေအရပ်ရပ်တို့တွင် အသေးစားတောင်သူများသည် ရရှိထားသော မြေယာကို ဆုံးရှုံးနိုင်မှု အခြေအနေများ ဆိုက်ရောက်လာနိုင်ပါသည်။

သို့မှတစ်ပါး စျေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်၏ လှုပ်ရှားပြောင်းလဲမှုများအရ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ကို အပြီးတိုင် ဖျက်သိမ်းရေး ပေါ်လစီတို့ အကောင်အထည်ဖော်မည်ဆိုပါက အသေးစားတောင်သူတို့၏ မြေယာရရှိနိုင်မှုအပေါ် မရည်ရွယ်သောဆိုးကျိုးများ ပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်ပါသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသစိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို အမြဲတမ်းစိုက်ကွက်အဖြစ် ပြောင်းလဲပေးလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်သည် အခြေအနေကော်ထော်များများတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သော်လည်း ထိုပေါ်လစီတို့ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် ကောင်ပေါ်ဒေသမြေယာလုပ် ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုကို ပျက်ပြားစေနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ အမြဲတမ်းစိုက်ကွက်စနစ်သည် အရပ်ဒေသ၏ ထူးခြားသော ရေ့ကြောင်းနောက်ကြောင်းများအရ ကောင်ပေါ်ဒေသ၏ ရှုပ်ထွေးသော စိုက်ပျိုးရေးစနစ်အတွက် ရေရှည်ကည်တန်၍ ထုတ်လုပ်မှုကိုတိုးကက်စေသော အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းလည်း ဖြစ်ချင်မှဖြစ်ပေမည်။ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးသော မြေယာစနစ်နှင့် စိုက်ပျိုးနည်းပညာတိုးခဲ့ရေးစနစ်ကောင်းများရှိနေပါလျှင်နှင့် ရေရှည်ကည်တန်၍ အလှည့်ကျ မြေလှုပ်စနစ်ကို အားပေးသင့်ပါသည်။ လက်ရှိမြေအသုံးချရေးမူဘောင်နှင့် မြေအမျိုးအစားခွဲခြားမှုစနစ်များသည် တောင်ပေါ်ဒေသမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုနှင့် အလုံးစုံတချယ်ဖြန့်၍ ဟစ်လုံးထစ်စည်းသော မြေအသုံးချရေးစီမံကိန်းမြစ်ပေါ်ရေးအတွက် အဟန့်အထားရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

ကောင်ပေါ်ဒေသအသေးစားကောင်သူများအကွက် လတ်ရှိမြေယာမှတ်ပုံတင်မြင်းနည်းလမ်းနှစ်ခုရှိပါသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနသည် စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် အမျိုးအစားခွဲခြားထားသော မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြေင်းကို ကိုင်တွယ်စိရင်ပါသည်။ သစ်တောရေးရာပန်ကြီးဌာနသည် သစ်တောမြေအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော မြေပေါ်တွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များမှကစ်ဆင့် မြေယာမှတ်ပုံတင်ပေးပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ခုစလုံးသည် တောင်ပေါ်ဒေသကို ကျင့်သုံးရာ၌ အားနည်းချတ် အားသာချတ်များရှိပါသည်။ နည်းစဉ်တစ်ခုစီသည် စိုက်ပျိုးရေးအကွက်ဖြစ်စေ၊ သစ်တောမြေအတွက်ဖြစ်စေ၊ ဂစ်ခုစီအတွက်သာ အကျုံးဝင်၍ ထိုနည်းစဉ်နှစ်ခုစလုံးတို ပေါင်းစပ်၍ ကောင်ပေါ်ဒေသတွင် ကျင့်သုံးနေသည့် အလှည့်ကျလှုပ်မြေစနစ်ကို ဘောက်ပံ့ပေးမည် သင့်လျော်သောမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို မပေးနိုင်ပေ။

တောင်ပေါ်ဒေသမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို တောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့် ပေါ်လစီမူဘောင်ဂစ်ခုကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာတွင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောအတွက် မြေအသုံးချမြင်းကို အလှည့်ပေးခောင်ရွက်နိုင်သော အခြေအနေတို့ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ထိုပါသည်။ မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် ရိုးရှင်း၍ ပုံစံတစ်ကျမြောင့်မတ်လားရန် လိုပါသည်။ ဤလုပ်ပိုင်ခွင့် ပေါ်လစီမူဘောင်ကို တိုင်းပြည်၏ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချတ်များနှင့် လတ်ရှိဂေတစနစ်များကို အခြေခံစဉ်းစား၍ အလုံးစုံတချယ်ပြန့်သော မြေအသုံးချရေး ပေါ်လစီတစ်ခုဖြစ် ထောက်ပံ့ထျားထန်ပေးရန် လိုပါသည်။ ဤပေါ်လစီမူဘောင်များကို ထောတ်ခံပေးသော အခြိုပါမြေအသုံးချရေး စီမံကိန်းသည်လည်း ဒေသခံပြည်သူများဖြင့် ပူးပေါင်းအဖြေရာ ရေးဆွဲကားမြင်းဖြစ်ပြီး အကျုံးပင်သောဝန်ကြီးဌာနအားလုံး နီးနီးစပ်စပ် ပူးပေါင်းပါပင်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းသည် အချက်သုံးချက်ဖြင့် တိုတိုတုတ်ကဂ်နိဂုံးချုပ်ထားပါသည်။

၁။ တောင်ပေါ်ဒေသအသေးစားတောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်သည် မြိမ်းခြောက်မှုများတို့ ကြုံတွေ့နေရပါသည်။

၂။ လတ်ရှိမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အတိုင်းအထာတစ်ခုထိ အတိုးဖြစ်ထွန်းပါသည်။ ၎င်းတို့ ဆတ်လတ်တိုးတတ်တောင်းခွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရန်တိုပါသည်။

၃။ စျေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကပေးလာသော အခွင့်အရေးများကို တောင်ပေါ်ဒေသအသေးစားကောင်သူများက အပြည့်အဝ အကျိုးခံစားခွင့် မရရှိသေးပါ။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ဤစာတမ်းသည် အသေးစားတောင်သူများ မြေပဘာရရှိ၍ စျေးတွက်စီးပွားစနစ်ထဲသို့ အလိုက်သင့်ပင်ရောတ်သွားနိုင်ရေးကို အားပေးနိုင်သည့် အဖြူသဘောဆောင်သော ရှေ့သို့တိုးတက်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် ဆက်လတ်ဆွေးနွေးနိုင်ရန် စဉ်းစားစရာအချက်အလတ်များတို့ ဖေါ်လှတ်ထားပါသည်။

၃(ခ)။ ရှေ့ဆက်၍ ဆပ်ခြပ်သုံးသပ်ပေးရန်အချက်များ

အလားအလာကောင်းများဆီ ဦးတည်လှုပ်ရှားနိုင်ရန် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်အပ်သော အချက်များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအားလုံး စုပေါင်းဆောင်ရွက် လာနိုင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍

- အစိုးရဌာန၊ ပုဂ္ဂလိက၊ ဒေသခံအစုအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ ပါပင်ပတ်သတ်သူအားလုံး ဘိတွေ့နှီးနှောဖလှယ်သော အစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် သတင်းအချတ်အလက်များ မျှပေမြင်းနှင့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခြင်း။

- တောင်ယာစိုက်ပျိုးသူများကိုယ်တိုင် ဒေးတိုက်ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအပေါင်း၏ နှီးနှောပွဲများ၌ ပါဝင်လာစေပြီး ပေါင်းစပ်လာနိုင်မှုတို့ တိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊
- တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာအုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းများတွင် ဒေသန္တရ နည်းပညာနှင့် တောင်သူ၏ ကိုကွင်ကြံဆမှုများကို စီးပွားရေးအရ ကန့်ဖိုးတားပေးခြင်းအပြင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ တောင်ယာရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်တို့ထိုလည်း တန်ဖိုးထား ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း။

၂။ ပေါ်လစီနှင့် စင်လျဉ်း၍

- အောက်ခြေအဆင့်မှစ၍ ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် အပေါ်သို့အဆင့်ဆင့်ကတ်ကာ သတ်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းအကောင်အကည်ဖော်ရေးဆွဲမြင်းမြင့် ရှင်းလင်းပြီး ကျယ်ပြန့်စုံလင်သော မြေအသုံးချရေး မူဝါဒများ ထွက်ပေါ်လာရေး။
- လက်ရှိမြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို အလွယ်တကူချဉ်းကပ်နိုင်စေ၍ သာနာညီမှုမှ ပိုမိုကောင်းမွန်လာရန် တည့်မက်တိန်းတျောင်းပေးခြင်း၊
- ထုံးထမ်းစဉ်လာမြေယာစနစ်နှင့် အလှည့်ကျမြေလုပ်ပေးခြင်းကို စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်တစ်ခုအဖြစ် ထောက်ခံအထည်ပြုပေးနိုင်ရန်နှင့် အရပ်ဒေသနှင့် လျော်ညီစွာဖြန့်ကျက်လုပ်ဆောင်ရသော တောင်ယာစနစ်တို ထောက်ပံ့မှုရနိုင်ရန် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မူသောင်သစ်များ ချမှတ်ခြင်း၊

တောင်သူလယ်သမား အခွင့်အရေးကာကွယ်သည့် ဥပဒေကို တျယ်တျယ်မြန့်ပြန့် အသုံးချလာစေခြင်းနှင့် အခိုင်အမာမြှုပေးမြင်း၊

- မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ပိုင်ခွင့်များဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ၏ အကျိုး သက်ရောက်မှုများနှင့် ရှက်ခတ်ချက်များကို မြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း။

၃။ NGO (အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ) ၏ လုပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍

- တောင်ကန်းဒေသရှိ စားပတ်နေမှုဖွလံရေးစီမံကိန်းများထဲသို့ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အရေးကိစ္စများကို ဘည့်သွင်းဆောင်ရွက်မြင်း၊
- မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ဓလေ့စည်းမျဉ်းများနှင့် စိုက်ပျိုးရေးနည်းလမ်းများသည် သာနာညီမှုမရှိစေ၍ တောင်သူကိုယ်တိုင် ကြံဆပါဝင်လာသော အစီအစဉ်များချမှတိလာနိုင်စေမြင်း၊ တောင်သုများကိုယ်တိုင်တင်ပြသည့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများအပေါ် အမြေခံ၍ခောင်ရက်မြင်း။

၄။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့် စာ်လျဉ်း၍

- ကစ်ဖက်မစီးပွားရေးလွက်ကိန်းနှင့် ကိုက်ညီပြီး ကစ်ဖက်ကလည်း ဒသေးစားကောင်သူများကို မြင့်ကင်ပေးနိုင်သော နည်းလမ်းများဖြင့် လယ်ယာတဏ္ဍကို ဂင်ရောက်လာစေမြင်း၊
- ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သော ထိန်းကျောင်းမြင်းအစီအမံများကို ခိုင်ခံ့စေခြင်း။

၅။ စဉ်ဆတ်မပြတ် သင်လူမြင်း

- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအပေါင်းကို တွဲဖက်ခေါ်ယူသော လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လက်တွေ့သကေသနများမှ တစ်ဆင့် တောင်ယာလုပ်သူများနှင့် အကျိုးပြုနိုင်မည့် အလားအလာများကို ထောက်ပံ့ကူညီပေးနိုင်ရန် နှင့် အခြေအနေတို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းဆက်စပ်နားလည်လာအောင် ကြိုးပမ်းခြင်း၊
- စဉ်ဆက်မပြတ် သင်လူရေးအတွက် ရေ့မြေးစီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။

မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ခိုင်မာသေချာသော အာမခံချက်နှင့် သွင်းအားစုရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတို့ ရယူနိုင်ခြင်းမှ ကစ်ဆင့် တောင်ပေါ်ဒေသ တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများအပါအဝင် အသေးစားတောင်သူလယ်သမားများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုတ်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ခေတ်မီနိုင်ငံတော်ကြီးမြစ်ပေါ်လာရေး ပန်းတိုင်သို့ ရောက်ရှိလာနိုင်ဒေအာင် အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိစွမ်းဆောင်၍ အကောင်အတည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

၁ ကျောထောက်နောက်ခံ အကြောင်းအချက်

၁(၁)။ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် နယ်ပယ်အပိုင်းခြား

စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု ပူပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (FSWG) အဖွဲ့တွင်ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်နေကြသော တောင်တန်းဒေသလူထုအတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်သည် အရေးတယူစဉ်းစားစရာ ဖြစ်နေပါသည်။ တောင်တန်းဒေသ အချို့အရပ်တွင် တောင်သူများအဖို့ ယနေ့ရင်ဆိုင်နေရသောပြဿနာမှာ မြေယာများ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးလာခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ မြေယာအသုံးပြုခွင့် တိခိုက်လျော့နည်းလာခြင်းကြည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုသို့ တွန်းပို့လိုက်နိုင်စေပါသည်။ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်တည်ငြိမ်မှုကို ပျက်ပြားစေသော အကြောင်းရင်းများ အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ လူဦးရေကဏ္ဍတွင် လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်းနှင့် လူနေထူထပ် သိပ်သည်းလာခြင်းကြောင့် မြေယာလုပ်ကွက်များ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခံရသည်။ ဥပဒေပြုစည်းမျဉ်းမူဘောင်များမှနေ၍ မီးရှိုးဖလာလုပ်ကိုင်နေသော မြေယာကွက်များပေါ် ကျူးကျော်လာခြင်းရှိသလို ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေမူဘောင်များသည်လည်း ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် စနစ်အပေါ် အလေးဂရုပြုမှု အားနည်းလှပါသည်။

တန်းမြင့်ဒေသသည် အနိမ့်ပိုင်းအရပ်ဒေသတို့နှင့် ပထဝီဝင်နှင့် မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အရတွာခြားသည့်အပြင် လူမှုအနေအထားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုခလေ့တွင်လည်း ကိုယ်ပိုင်တန်များ သီးခြားစီရှိကြသည်။ အတိုင်းအသာတစ်ခုထိ ဥပဒေထုံးတမ်းမူဘောင်အချို့ တွဲလွဲနိုင်ပါသည်။ မြေယာနှင့်လက်ဆိုင်သော ဖြစ်စဉ်အချို့သည် အနိမ့်ပိုင်းလွင်ပြင်၊ ပြစ်ပတ္တန်းပေါ်နှင့် တောင်ပေါ်ဒေသကိုတွင် ယေတုလျတည်းမရှိသော်လည်း တောင်ပေါ်ဒေသ၏ အချို့မြေယာတိစ္စများမှာ တိုးကြောင်းဆက်နွယ်မှု သီးခြားစီရှိသည်။ ယင်းမြေယာ မြဿနာတို့ အမြေရာရန် ချဉ်းတပ်ရမည့် နည်းလမ်းများကိုလည်း တောင်ပေါ်ဒေသအတွက် ဆီးသန့်စဉ်းစားသွားသင့်ပါသည်။ ဤအကြောင်းအချက်များကြောင့် ယခုစာတမ်းတစ်ခုလုံး သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တောင်တန်းဒေသကိုသာ ဦးတည်ရေးသားထားပါသည်။ တိုဒေသကို အချို့စာပိုဒ်များ၌ ကုန်းမြင့်ဒေသ တို့မဟုတ် တောင်ပေါ်ဒေသတခေါ်ခေါ် သုံးနှုန်းလျှင်လည်း ဤစာတမ်း၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်မှာ အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် (၁) မြန်မာနိုင်ငံတောင်တန်းဒေသ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် အကြောင်းကိစ္စများတို ပါဝင်ပတ်သက်သူ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းအား နားလည်မှုကို မျှဝေပေးကာ ပိုမိုသဘောပေါက် သိမြင်လာရန် (၂) ယင်းသို့ သဘောပေါက် သိမြင်လာခြင်းဖြင့် တောင်ပေါ်သား အသေးစားတောင်သူမိသားစုကိုအတွက် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုပိုမိုတောင်းဖွန်ရေး အလားအလာကောင်းများကို ကြံဆရှာဖွေနိုင်ရန်နှင့် (၃) အဆုံးတွင် ၎င်းတို့၏ ဝမ်းစာဖူလုံမှုနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတွက် အခြေအနေတောင်းများ မြစ်ထွန်းလာစေရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် တောင်ပေါ်ဒေသ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုမိုခိုင်မြဲလာစေရေးသို့ရှေ့ရှု၍ ရေတိုရေရှည်စီမံကိန်းများချမှတ်နိုင်ရန် အတွက် ပဏာမအကြံပြုတင်ပြထားပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ တောင်တန်းဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဆောင်ရွက်နေကြသော အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပေါ်လစီရေးဆွဲသူများနှင့် ပေါ်လစီဖော်ဆောင်မှု၏ သတ်ရောက်မှုကို ခံစားရသူအားလုံးအတွက် အသုံးဝင်ပါလိမ့်မည်။ ဤဆွေးနွေးချက်များသည် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့များကို ဦးတည်၍ ကင်မြားလင့်ကစား၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အတွက်လည်း ဤအရေးကိစ္စများကို ပိုမိုနားလည်လာကြမြင်းဖြင့် တောင်ပေါ်သားနှင့် တောင်ပေါ် ဒေသပန်းသုံင်ယစ်ခွင် ရေရှည်တည်တန့်ပြီး သာနာညီမျှမှု ပိုမိုတောင်းအောင် ဆောင်ရွက်လာနိုင်စေကာ အကျိုးအမြတ် ပွားများနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသမြဿနာသည် တစ်မျိုးသားလုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပေါ် သက်ရောက်ရိုက်ခတ် နိုင်စွမ်းရှိသမြင့် တိုဒေသ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြဿနာကို မည်ကဲ့သို့ ကိုယ်မိမိကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည်ဆိုသည်ကို နားလည်မှုများ ဖလှယ်ပေးနိုင်ပါက သက်ဆိုင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိနိုင်ပါသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသ အသေးစားတောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် မလုံခြုံမှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါလျှင် အမျိုးသားထုတစ်ရပ်လုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ကို ပေါက်မြောက်စေရေးအတွက် အသေးစားတောင်သူတို့လိုမှ လိုအပ်သော လုပ်အားစွမ်းပကားများ ဆုံးရှုံးနိုင်သလိုနှင့် တန်သုတ်လုပ်မှု အရင်းအမြစ်များလို ထုတ်နုတ် သုံးစွဲပေးနိုင်မည့် အခွင့်အရေးများလည်း လတ်လွှတ်သွားနိုင်ပါသည်။

ဤစာတမ်းထည် အောက်ပါအချက် ၅ ချက်ကို တင်ပြထားပါသည်။

၁။ မြန်မာနိုင်ငံတောင်တန်းဒေသ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှု လက်ရှိအခြေအနေနှင့် ရှေ့အလားအလာ၊

၂။ တောင်တန်းဒေသ မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုကို တိန်းကျောင်းပေးသော စည်းမျဉ်းမူဘောင်များ (ထုံးလမ်းစဉ်လာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ မြဋ္ဌာန်းထားသောဥပဒေများ၊ အစိုးရ၏ ပေါ်လစီများပါပင်ပါသည်)နှင့် တိုအဖွဲ့အစည်းများက တောင်ပေါ်သားတို့၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုအပေါ် မည်ကဲ့သို့ တိုက်ရိုက် သတ်ရောက်မှုရှိနေပုံ၊

၃။ တောင်ပေါ်သားတို့ မြေယာကိုရရှိမှု ခိုင်မာသေချာစေ၍ ဆက်လက်လုပ်ကိုင် တိမ်းသိမ်းထားနိုင်ရေးအတွက် မြစ်နိုင်သော နည်းလမ်းများ၊

၄။ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပေါ်ဒေသ တောင်ယာမိသားစု၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ယာနာညီမျှမှုနှင့်လုံခြုံခိုင်မာမှုကို တိတိရောက်ရောက် တိုးမြှင့်နိုင်ရေးနှင့် အန္တိမဦးတည်ရာ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးတို့အတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များ၊

ဤအစီရင်ခံစာကို အတိုင်ပင်ခံတစ်ဦးက ပြုစုရေးသားခဲ့ရာတွင် ကစ်ဦးချင်းစီတို အင်တာဗျူးတွေ့ဆုံ မေးမြန်းခြင်း၊ စားနပ် ရိက္ခာဖူလုံမှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (FSWG) ၏ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အုပ်စုလိုက်ဖြစ်စေ ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်ပုဂ္ဂိုလ်များကို ကွေ့ဆနီးနှောခြင်း၊ စာပေအတိုးတားနှင့် အစီရင်ခံစာများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း၊ ယခင် အစီရင်ခံစာများနှင့် FSWG အကွက် ၂၀၀၈ ခုနှစ်က ဟင်ပြခဲ့သော မြေယာဥပဒေခာန်းစစ်ချက်များကို လေ့လာခြင်း စသည်ကဲဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် FSWG အဖွဲ့ဟွစ် ကောင်ယာလင်ငန်းဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံရှိသူများနှင့် ကိုယ်တိုင် တောင်ပေါ်သားများဖြစ်ကြသော အဖွဲ့ဝင်များ၏ စုစည်း ပေါင်းစပ်လာသော အတွေးအမြင်များနှင့် သကင်းအချက်အလက်များတို အမြေပြုတားပါသည်။ မျတ်မောက်ထာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဟောင်တန်းဒေသဆိုင်ရာ ယုံးကမ်းစဥ်လာ မြေယာစနစ်အကြောင်း သီးသန့်လေ့လာချက်များမရှိသလောက် အယူနည်းပါးလှသဖြင့် ဤ အကြောင်းအရာကိစ္စရပ်ကို ရှေ့ဆက်ပြီး အသေးစိတ်လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါလေ့လာချက်များသည် တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများကို ထက်လုဝ်တွေးတတီစေ၍ ရေရှည်တည်တန်သော စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးနိုင်ရေးအတွင် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေကာ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကို ခိုင်မာသေချာစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁(၂)။ မြန်မာ့ကုန်းမြေမြင့်များ

တောင်ထုန်း၊ တောင်တန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်းမြေမြင့်အပိုင်းအခြားများအဖြစ် ကမ်ဝန္တာတောင်ကုန်း တောင်တန်းကြီး၏ အရှေ့ဘောင်ဖက်အရပ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ကိုင်းလွင်ပြင်နှင့် မြစ်ဝှမ်းတို့ကို ပထ်မြားဝိုင်းရံကာ ဟည်ရှိပါသည်။ တန်းမြေခြင့် (upland) ခုံသည်တုံ မြန်မာစကား၌ သတ်သတ်မှတ်မှတ် အမိတ္တယ်ဖွင့်ဆိုချက် မရှိသေးပေ၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အကယ် အမြင့်ပေ (၀၀၀၀) ကျော်ဟု အမိတ္တယ်ဖွင့်ဆိုပါလျှစ် ကုန်းမြေမြင့်တို့သည် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း၏ ၆၆% သော မြို့နယ်များအပေါ် လွှမ်းခြုံထား၍ နိုင်ငံ၏ ၄၂% သော လူဦးရေ အပေါင်း မိုကင်းနေကိုင်ရာ ဖြစ်ပါသည်[1]။ ပြည်နယ်အားလုံးနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အစိတ်အပိုင်းတော်တော်များများကို ကုန်းမြေမြင့်ဒေသ များက လွှမ်းမိုးထား၍ နေထိုင်ကြသောလူမျိုးစုတို့မှာ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ရှမ်း စသည်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လန်းမြင့်ဒေသများမှာ လူမျိုးစုများအားဖြင့်လည်း အတူးဟစ်လည်ပင် တွေပြားများမြောင် လှပါသည်။ သီးခြား ဘာသာစကားများနှင့် ဒေသိသယစကားများမှာ ကစ်နေရာတစ်မျိုးတွေ့နိုင်၍ ဆွေမျိုးစုများနှင့် ဆွေမျိုးစုထဲတ အစုငယ်များ အလိုက်လေ့ထုံးစံနှင့် လူမှုအသိုက်အအုံအဖွဲ့တို စုံလင်စွာတွေ့နိုင်ပါသည်။ ၁၉၁၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းကိုကိုနီခေတ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ဘာသာစကားနှင့် ဒေသိသယ စကားပေါင်း ၁၃၅ မျိုးကို မှက်တမ်းတင်ထားခဲ့ရာ[2] ထိုမှထင်ကမ်းအထိုင်းဝင် ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဟိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအရေအတွက်ကို ခန့်မှန်းရာ ၌လည်း အသုံးပြုနေဆဲဟု ယူဆရပါသည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် တောင်ပေါ်ဒေသ စုစုပေါင်းလူဦးရေမှာ ၂၁ ထန်းထု ရေတွက်ခန့်မှန်းကြပါသည်။ နှစ်စဉ်လူဦးရေ ၂% နှုန်းတိုးပွားသည်ဟုဆိုလျှင် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၏ တောင်ပေါ်ဒေသလူဦးရေမှာ ၂၅. ၆ သန်းရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးအားဖြင့် တောင်ပေါ်ဒေထသည် ဝမ်းစာရာဖွေနေသော ရွှေ့ပြောင်းထောင်ယာ စိုက်ပျိုးသူများသာ အများအပြားရှိနေ၍ ရင်းတို့မှာလည်း စားနင်ရိက္ခာ မဖူလုံကြပါ။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် အာတာရမာထ် စစ်တမ်း[3] တစ်ခုအရ လားရှိုးနယ်တွင် အသက် ၅ နှစ်အောက် ကလေးငယ်အားလုံး၏ ၄၀. ၆% ၊ ကိုးကန့်၌ ၆၀. ၈%၊ ဝနယ်တွင် ၅၇. ၇% ရှိသော ရှမ်းအရှေ့မြောက် ကောင်ပေါ်ဒေသ၏ ကလေးငယ် များသည်ကြီးထွားမှု လွန်စွာနှေးကွေးနေကြပါသည်။ UNDP ၏ စစ်တမ်းတစ်ခုတွင်[4] ချင်းပြည်နယ်ရှိ ကျေးလကိုလူဦးရေ ထက်ဝက်နီးပါးသည် စားနပ်ရိက္ခာတပ်တည်းနေကြပြီး ရှမ်းမြောက်၏ ၂၂% နှင့် ရှမ်းအရှေ့၏ ၂၃ % သော တွေးလတ်လူထုမှာ အလားတူပင် စားဝတ်နေရေး ကျပ်တည်းနေကြပါသည်။ ဤပမာဏသည် ဘစ်နိုင်ငံလုံး လူဦးရေ အတိုင်းအတာအရပျမ်းမျှ ၁၀% အထိပင် ရှိနေပါသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်ကွင် WFP ၏ တွေ့ရှိချက်အရ တုံးတန်ဒေသ နေရာအချို့လွင် ၆၄% သော အိမ်ထောင်စုများသည် စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်ကြကြောင်း ၂၂% သော အိမ်ထောင်စုများမှာ စားနပ်ရိက္ခာအထူးဝင် မြက်လပ်ချို့တဲ့နေကြကြောင်း သိရပါသည်။[5] ကိုးကန့်ဒေသနှင့်အလားသူ တောင်ပေါ်ဒေသအချို့နေရာများသည် ဘိန်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တွင်ကျယ်နေခဲ့ဖြစ်ရာ အိမ်ထောင်စုများ၏ အသက်မွေးပမ်းကောင်း ရဝ်ထည်မှု အပေါ် အဆိုးရော အကောင်းပါ ဒွန်တွဲ တတ်ရောတ်လျှတ်ရှိပါသည်။ ထိုဒေသတော်တော်များများမှာ သိုင်းပြည်၏ တဘာဝနေအရင်းအမြစ် များဖြစ်သည့် ကျောက်မျက်ရကနာ နှင့် သတ္တုမိုင်းတွင်းများ၊ အဖိုးတန်သစ်မာနှင့် ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုဝ်နိုင်စွမ်းရှိသော မြစ်ချောင်းများအမြင် ရော်ဘာ၊ လက်ဖက်၊ ထော်ဖီနှင့် သစ်သီးပလံပင်များ စိုက်ပျိုးနိုင်သော ရေမြေအမြေအနေများနှင့် ပြည့်လျှံပေါကြွယ်ပနေပါသည်။ သို့စင်လျက် အိမ်တောင်စုများ၏ အသက်မွေးပမ်းကျောင်းမှု အခြေအနေသွန်ပြုကိန်းများမှာ အဆိုးဘက်သိုမြနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၆၀ တော့်ကတည်းက ကောင်ကန်းဒေသသည် လက်နထ်ကိုင် သောင်းကျန်းသူများနှင့် ပစ်ခတ်ထိုယ်ခိုက်မှု များအောက်ကွင် လျရောက်နေခဲ့ပါသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဗြိတိသျှလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးရခဲ့နိ်တသည်းက အဆိုပါအုပ်စုများမှာ ပြည်နယ်ခွဲကွက်ရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်မှုကို လွတ်လပ်စွာယူဆောင်ရေးအတွက် ထိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြရာ ယခုအခါ အချို့သော သောင်းကျန်း အုပ်စုများမှာ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးတောင်စီနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး၊ သဘောတူညီချက်ကို ရယူလာကြပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာ့အရှေ့ကောင်ဘက်ခြမ်းဘွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအချို့ ကြွင်းကျန်နေဆဲရှိပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများသည်

၁။ NCEA (၂၀၀၆)၊ စာ - ၃၂-၃၃

၂။ Steinberg (၂၀၀၁)၊ စာ - ၁၈၂

၃။ WFPနှင့် အမျိုးသားအာဟာရဗိမာန် (၂၀၁၅)

၄။ UNDP (၂၀၀၇)

၅။ WFP (၂၀၁၀)

သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက် ယတ်ဆိုးရည်နေခဲ့ရာ ရင်တွေးလုသော အဖွဲ့အစည်း မှဘောင်တစ်ခုစီထို ရွေ့ရနေပေတာ ထိုမှဘောင်အတွင်း လက်နတ်ကိုင်အုမ်စုအမျိုးမျိုးသည် တောင်ပေါ်ဒေသလူတနှင့် သတာဝအရင်းအမြစ်တွကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရေးအတွက် အားပြိုင်နေကြပါသည်။ FAO ၏ လေ့လာချက်တစ်ခုတွင် ပဋိပက္ခများကြောင့် လယ်ယာခြေအိုးအိမ်နှင့် လယ်လုပ်တိရိသာများစသည့် စားဝတ်နေရေးအသက်မွေးဝမ်းမှုဝိုင် ပစ္စည်းအများအပြား ဆုံးရှုံးပျက်စီးစေခဲ့သည့်အပြင် လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ လူမှုရေးမဏ္ဍိုင်များပါ ပြိုလဲလာကာ ဒေသခံလူအများမှာစားနပ်ရိက္ခာထိ အတည်တတ ယတ်လုပ်အားစိုက်နိုင်မှုအတွက် ယုံကြည်မှုများပင် ပျက်ပြားလာခဲ့သည့်အထိ လူသားအရင်းအမြစ်များ ထိခိုက်လာခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ အတ်ဖ်အေအို ၏ လေ့လာချက်အရ လူသားတန်ဖိုးကို ပြန်လည်ပျိုးတောင်နိုင်ရေး၊ အတူးသဖြင့် အနာဂတ်အဟွတ် အကြံအစည်ကောင်းများ ချမှတ်ရေးနှင့် စိတ်ဓာတ်မြှင့်တင်ရေးလိစ္စတ့်မှာ အခက်အခဲခားလုပ်ငန်းပင်ဖြစ်လာကြောင်း အလေးအနတ် ယောတ်ပြခဲ့ပါသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသများမှာ နယ်စပ်စည်းမျဉ်းများတစ်လျှောက် စည်းရိုးပေါတ်များရှိနေပေရာ လူမျိုးစုများသည် နယ်စပ်တို ဖြတ်တော်တာ တိမဝန္တာတောင်တန်းစုနှင့် တောင်ခြေအောက်ရှိ ဘင်္ဂလားဒေ့၊ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၏ နေရာအနှံ့တွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်နေကြပါသည်။ တင်ဖက်နိုင်ငံရှိ လူမျိုးစုများနှင့် သွေးခြင်းရောနှော၍ ဆွေမျိုးအင်စုပင်များ ဖြစ်နေကြသည်လည်း ရှိပါသည်။ ဒေသကြီးအတွင်း စီးပွားရေးအရိန်အတုန် တျယ်ပြန့်လာမှုသည်လည်း နယ်စင်တ်ဖြတ်ကျော်၍ လူအပေါင်းနှင့် ကုန်ပစ္စည်းများ ရွေ့ပြောင်းလှုပ်ရှားမှုတ် သိသိသာသာ ရှိထံခတ်စေခဲ့ပါသည်။

၁(၃)။ မြေယာပိုင်ဆိုင် လုပ်ပိုင်ခွင့် (အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ယူဆချက်များ)

မြေယာဝိုင်ဆိုင်လင်ဝိုင်ခွင့်ကို ဥပဒေပြဌာန်းချက် သို့မတုတ် ဓလေ့သုံးတမ်းစဉ်လာအရ အဝိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်မှာ လူတင်ဦးချင်း သို့မတုတ် လူအုပ်စုများအကြား မြေယာနှင့် ပတ်သတ်သော ဆက်ဆံရေးပင်မြစ်သည်ဟု ရှုရင်းစွာဆိုရပါမည်[၇]။ ဝိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ဥပဒေများတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ စီရင်ထိန်းချုပ်ပိုင်ခွင့်၊ လွှဲပြောင်းပိုင်ခွင့်စသော အသုံးပြုခွင့်များကို မည်သို့မည်ပုံ ချမှတ်ထားပေး၍ မည်သို့သော တာပန်ယူမှုများ ရှိရမည်ကို သတ်မှတ်ထားသော အချက်များပါတတ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်ဆိုသည်မှာ မည်သူသည် မည်သည့် အရင်းအမြစ်များကို တာလမည်မျှအကြာတိ မည်သို့သောအခြေအနေ သက်မှတ်ချက်များပြင့် အသုံးပြုနိုင်သည် ဆိုခြင်းကို သတ်မှတ်ပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် အကည်တထဖြစ်လာသော စနစ်တစ်ခုဖြစ်ထည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ လူကို၏ အမြအမှုကို ထိန်းတျောင်းပေးရန် လူ့အဖွဲ့အစည်းတ စည်းမျဉ်းတိထွင်ချမှတ်ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ကြောင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဆောင်သက် အဖွဲ့အစည်းသည် စည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့် အမိန့်ညွှန်ကြားချက်များသာမက လူမှုရေးစနစ်နှင့် ကကိကဂတ်များ၊ မလေ့သုံးထမ်းလာ သို့မတုတ်နိုင်ငံထော်ထ လက်ပြန်ထားသော ပဋိညာဉ်ဖြင့် တျားကန်ပေးတားခြင်းဖြစ်ပေရာ ယင်းတို့အားလုံးက မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို စိုးမိုးယားပါသည်။

ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို အောက်ပါအတိုင်း အတန်းအစားခွဲထားပါသည်[၉]။

လုပ်ပိုင်ခွင့်	။ ။	မြေယာကို အသုံးချခွင့်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား လွှတ်ကျောင်းခြင်း၊ သစ်တောသစ်ပင်များမှ ဘေးထွက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူခြင်း။
စီရင်ထိန်းချုပ်ပိုင်ခွင့်	။ ။	မြေယာကို မည်သို့အသုံးပြုမည်ကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချပိုင်ခွင့် ဖြစ်သည်။ မည်သည့်သီးနှံကို စိုက်မည်၊ ယင်းသီးနှံ ရောင်းချခြင်းဖြင့် မည်သို့အကျိုးအမြတ်ရနိုင်မည်စသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်ခွင့်ရခြင်း ဖြစ်သည်။
လွှဲပြောင်းပိုင်ခွင့်	။ ။	မြေယာကို ရောင်းချခွင့်၊ ပေါင်နှံခွင့် ဖြစ်သည်။ မြေယာကို ရပ်ရွာလူစုအတွင်းရှိ အခြားတစ်ဦးသို့ ပြန်လည်ချထားရန် လွှဲပြောင်းခြင်း၊ အမွေခံသို့ မြေယာအခွင့်အရေးလွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

လက်တွေ့ဖြစ်စဉ်တွင် တောင်သူများသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အခွင့်အရေးကစ်ခုချင်းလွှာ၍ တျင့်သုံးတက်သည်။ မြေယာကစ်ကွက်ကို တစ်စိတ်ခြင်း၊ တစ်ဝိုင်းခြင်း ခွဲစိတ်ကျင့်သုံးပုံမှာ ပဲ့စည်းတစ်ခုကိုယူသုံးပုံနှင့် အလားသဏ္ဍာန်တူသည်[၈]။ ယင်းအစည်းတစ်ခုမှ ဂါးတစ်ချောင်းချင်း၊ သမ်ကစ်ချောင်းချင်းတို လူအမျိုးမျိုးက ထိုသလိုထုတ်နုတ်ထုတ်ထတဲ့ထို မြေယာကိုလည်း နည်းပေါင်းစုံရယူ၍ ရာသီကာလအမျိုးမျိုးအထွက် တိုင်တွယ်သုံးစွဲတက်ပါသည်။ ဥပမာ-မြေယာတစ်ကွက်အတွင်းရှိ သစ်ပင်မှ သမ်သီး၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ခေါက်၊ ယင်းခြောက်တိုကို အသုံးပြုသူထစ်စုက ထောက်ထူခွင့်ရှိထလို အခြားထစ်စုက ရေ့အုပ်စု၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်မျိုးမရှိသော်လည်း တွင်းလဲ၌ ကျွဲ၊ နွားချကျောင်းခွင့်ကို ရထူဆောင်ရွက်ကြပေမည်။

မလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေထို ဒေသခံတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့နှင့် ဒွန်တွဲတွေ့ရလေ့ရှိသည်။ မှတ်ကမ်းတင် ရေးသားတားမြင်း မရှိသော ရပ်ရွာမလေ့စည်းမျဉ်းများအရ စီမံဆောင်ရွက်သော ဥပဒေဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေ၏ တရားဝင်မှုကို ရေးပပေသဏ္ဍာထကည်းက ကျို့အတိုင်းကျင့်သုံးခဲ့သည်တူသော အဆိုပေါ် အခြေခံကိုက်သည်[၁၀]။

၆။ Steinberg, B., (၁၉၉၈)၊ စာ - ၄၀-၄၂
၇။ FAO (၂၀၀၂)၊ စာ - ၇
၈။ FAO (၂၀၀၂)၊ စာ - ၁၀
၉။ FAO (၂၀၀၂)၊ စာ - ၄၄
၁၀။ Cotula (၂၀၀၇)၊ စာ - ၁၀

ဥပဒေပြုအဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေမှာ ထိုထိုနီခေတ်ကာလက စကင်သွင်းလာသောစနစ်ဖြစ်ရှိ နိုင်ငံတော်က သတ်မှတ်ထားသော ဥပဒေစိုးမိုးရေးအောက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအပေါ် ချမှတ်သော ဥပဒေများဖြစ်သည်[၁၁]။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် (ရိုးရာအစဉ်အလာ) ဟူသောစကားရပ်ကို (ဓလေ့ထုံးတမ်း) နှင့် ထပ်လည်းစီ ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်းမှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းလာ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်သည်လည်း စည်းမျဉ်းတောင်သထင်အသည်တတ စဖွဲ့မှုတစ်ခုဖြစ်လာ၍ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ သို့မဟုတ် ရိုးရာအစဉ်အလာ နည်းလမ်းအောက်တွင် ချမှတ်ကျင့်သုံးကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့တောင်တန်းဒေသတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းပိုင်ဆိုင်ခွင့် စည်းမျဉ်းတောင်တ့်သည် ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာမြင်နှင့် အရပ်ဒေသကို ထိုက်၍လည်းကောင်း၊ လူမျိုးစုကို ဆက်စပ်ပေါင်းစည်းမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ လူမှုရေးမဏ္ဍိုင်ကိုလိုက်၍လည်းကောင်း၊ လုပ်ပိုင်ခွင့် အပေါ်ရိုက်ခတ်သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ပြောင်းလဲခြင်းသဘောကို ဆောင်လာတတ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြေယာကို တစ်ရွာလုံးက စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်၍ ရွာသိအလိုက်သုံးစွဲခွင့်ကို နှစ်စဉ်ခွဲဝေချထားခြင်းလည်း ရှိနိုင်သည်။ တစ်နေရာတွင်မူ မြေယာကို အိမ်ထောင်စုတစ်ခုခြင်းအလိုက် ပိုင်ဆိုင်၍ မြေယာအသုံးချပိုင်ခွင့်သည် လုံးဝဥဿုံ လွှဲပြောင်းပိုင်ခွင့်ရှိတတ်သည်။ တစ်ဖန်အချို့ရွာများ၌ မြေယာကို စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်မှုရှိသကဲ့သို့ အချို့ကို တစ်ဦးချင်း ပိုင်ဆိုင်မှုလည်းရှိသည်။ စားကျက်တွင်း၊ သစ်တော၊ လုပ်မြေနှင့် ထိုးနှံလက်ရှိခြေယာများအပေါ် စည်းတမ်းတစ်မျိုးစီ သတ်မှတ်ကျင့်သုံးထတ်ပါသည်။ မြေယာအသုံးချပိုင်ခွင့်၊ စီရင်ပိုင်ခွင့်၊ အတိုးအမြတ်နှင့် မြေယာကို လွှဲပြောင်းပိုင်ခွင့်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်သဘောတူညီချက်များသည် ရာသီအလိုက်ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်တတ်သကဲ့သို့ စုပေါင်းသုံးဖြတ် လုပ်ကိုင်မှုမှသည် ပုဂ္ဂလတစ်ဦးချင်းနှင့်ဆိုင်သော အမွေဆက်ခံမှုပြုနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ (အခန်း ၄ နှင့် ၅ တွင် အသေးစိတ်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။)

ဥပဒေပြုအဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေသည် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေနှင့် ခြားနားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေ၏ သတ်မှတ်ချက်အရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေအောက်တွင် မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်က ပိုင်ဆိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တောင်သူလယ်သမားသည် မြေယာကိုလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိ၍ လယ်ယာထွက်ထုန်ပေါ်မှ အတိုး ခံစားခွင့်ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် အခွေဆက်ခံခြင်းနည်းလမ်းမှလွဲ၍ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်တ်မျှ ဤလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို လွှဲပြောင်းခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် ဤအခွင့်အလမ်းသည် ဝါးတစ်စည်းတွင် ကစ်ချောင်းချင်း လိုသကဲ့သို့ထုံးနိုင်သတဲ့သို့ လယ်ယာကို တစ်ဦးချင်းလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စီရင်ခွင့်ရသလို သားစဉ်မြေးဆက်များသို့ လက်ဆင့်ကမ်းနိုင်သည်။ သို့သော် မြေယာကို အပေါင်ခံခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း မပြုနိုင်ပေ။

မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှု ဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦး၏ မြေယာပေါ်က အခွင့်အရေးကို သေချာခိုင်မာစေပြီး ဇစ်စစ်ကစ်ရာ အပြောင်းအလဲနှင့် ပယောဂများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်တိုင် ထိုအခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်[၁၂]။ မြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုရှိမရှိကို အောက်ဖော်ပြပါအညွှန်းကိန်းများက ထင်ဟပ်ဖော်ပြပေးနိုင်ပါသည်[၁၃]။

- မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု၊ ရယူနိုင်မှု၊ အသုံးချမှု အရေးထိစွမ်းများသင် ယောက်ျား၊ မိန်းမနှစ်ဦးစလုံးအတွက် ကြုံတွေ့ရသည့် မြစ်ရင်များ၊ မြေတွက်၏ အရည်အစား၊ မြေယာခွဲဝေမှုတွင် သာနာညီမျှမှု၊ မြေယာမဲ့ ဦးရေနှင့် ဆက်နွယ်နေသော ဖြစ်ပေါ်နိုင်ဖွယ်ရာရှိသည့် ရေ့အလားအလာများ၊
- ဇစ်ဦးချင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုက မြေယာမှတ်ပုံတင်နိုင်ခဲ့သော အချိုးပေစု၊
- မြေပိုင်ရှင် သို့မဟုတ် ရပ်ရွာလူထုအလိုက် မြေယာမှတ်ပုံကင် ကုန်ထုစရိတ်နှင့် ကြာမြင့်ရသည့်အချိန် ကာလ၊
- ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူ၍ စားကျက်လှည့်ကျောင်းသူများနှင့် လူနည်းစုများအတွက် အခွင့်အရေး ကာကွယ်ထားရှိမှု အနည်းအများ၊
- မြေယာပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြိမ်ပေါင်းနှင့် အတိုင်းအဆ၊
- မြေယာပဋိပက္ခနှင့် အငြင်းပွားမှုကိစ္စများ၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပုံနည်းလမ်းများ ရှိမရှိနှင့် ရှိပါက ထိထိမိမိ ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု အခြေအနေ၊ အယူခံဝင်နိုင်မှုနည်းလမ်းရှိမရှိ။

ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေနှင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများ သို့မဟုတ် ထိုနှစ်မျိုးကြားတွင် နည်းစဉ်ကစ်ခုခုဖြင့် အာမခံချက်များပေးသည်ဖြစ်စေ၊ မပေးသည်ဖြစ်စေ၊ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုသည် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးအတွက် အခြေခံကျဆုံး အုတ်မြစ်သဖွယ် အရေးကြီးလှပေသည်။ သို့တိုင်သခမူ အသေးစားကောင်သူများအတွင်း မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုသည် ကျိုးပေါက်ပြိုပျက်စပြုနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

၁၁။ FAO (၂၀၀၂)၊ စာ - ၄၄
၁၂။ FAO (၂၀၀၂)၊ စာ - ၁၈
၁၃။ ဥရောပသမဂ္ဂ (၂၀၀၄)၊ စာ - ၃၄

၂

ကုန်းမြင့်ဒေသ၌ မြေယာရရှိမှုကို ထိခိုက်စေမည့်အလားအလာများ

မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်းမြင့်ဒေသများတွင် လူဦးရေကိစ္စဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲမှာ စုစုပေါင်း လူဦးရေတိုးလာသလို၊ လူအများ ရွှေ့ပြောင်းမှုလည်း ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးတို စီးပွားရေးဆန်ဆန် လုပ်ကိုင်လာကြသောအခါ လုပ်ငန်းကြီးသမားများ လက်ထဲသို့ မြေယာများစုစည်းရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒွန်တွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာမှုများမှာ မြေယာများ ခွဲမြမ်းစိတ်ဖြာ ခံရခြင်း၊ အသေးစား၊ တောင်သူများအတွက် မြေယာရနိုင်မှုလျော့နည်းလာခြင်း၊ မြေမဲ့ယာမဲ့ဦးရေတိုးပွားလာခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ တောင်သူ အဝယ်စားများအတွက် မြေယာရရှိနိုင်မှုလမ်းကြောင်းတည်းပြောင်းလာသောအခါ ၎င်းအိမ်ထောင်စုကိုသည် ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် နည်းဝေါင်းစု ဖြင့် ရုန်းကန်တော့လွှားပို ကြိုးစားကြရင်း အိမ်ထောင်စုစီးပွားရေးမှာ နစ်မွန်းကျဆင်းလာကာ တိုဒေသကစ်ခုလုံး၏ ရေရှည်တည်တန့်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအလားအလာများအပေါ် ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်လာသောအခါ မြေယာအတွက် အပြိုင်အဆိုင်များလာပါသည်။ ကချင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ တရုတ်နယ်စပ်၌ အလားကျဖြစ်ရပ်များရှိပါသည်။

၂။ (၁) လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်း

တောင်ပေါ်ဒေသလူဦးရေသည် တစ်နိုင်ငံလုံး၏ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှ ၂ ရာနှုန်းခန့်အတိုင်း တိုးပွားနေပါသည်။ နေရာဒေသအလိုက်မူ အပြောင်းအလဲများပါသည်။ ၀၉၈၀ မှ ၂၀၀၀ ခုနှစ်အတိ ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုအတွင်း နှစ်စဉ် တိုးနှုန်းမှာ ကယား၌ ၃%၊ ရှမ်း၌ ၂. ၁%၊ ချင်း၌ ၈. ၄%၊ တချက်၌ ၁. ၃% ဖြစ်၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အတက်ဖက်ဘိုတိုးပွားနေပါသည်[၁၄]။ လူဦးရေ တိုးနှုန်းအပြောင်းအလဲမှာ လူဦးရေ အနည်းအများရှိသော နေရာအလိုက် ဖြစ်ပေါ်ပါသည်။ လတ်တလောအားဖြင့် ဝေးလံခေါင်ဖျားသောဒေသ၌ လူဦးရေမှာ ကျဲပါး၍ အလှည့်ကျ မြေလှမ်တောင်ယာစနစ်ကို ရေရှည်ကည်တန်စွာ ကိန်းဘိမ်းထားနိုင်ပါသည်။ အချို့အရင်ဒေသတို့၌မူ မြေယာဂိုက်ပျိုးရေးစနစ်မှာ သိသာစွာ မြောင်းလဲသွားပါသည်။ (အသေးစိတ်ကို အပိုင်း -၃၌ကြည့်နိုင်ပါသည်။)

လူဦးရေတိုးနှုန်းတို ဖြစ်ပွားစေသော နောက်တစ်ကြောင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းနှင့် နယ်စမ်စည်းမျဉ်း တစ်ဖက်မှ လူအများ ယာယီ (သို့) အတည်တကျ ရွှေ့ပြောင်းလာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ တရားဝင်ကိန်းဂဏန်းများဖြင့် မတိဘမ်းမတင်နိုင်သော်လည်း ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်များအရ ကုန်းမြင့်ဒေသများ၌ စီးပွားရေးအမြတ်တွက်သော စိုက်ပျိုးတင်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းနှင့် အောက်အရပ်နှပ် အညာတျေးတော ဒေသ၌ စီးပွားရေးကျဝိကည်းလာမြင်းကိုကြောင့် ထိုဒေသများမှ လူအများအပြား မြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်းသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက် လာသည်ကို ဘိရပါသည်။ ထိုအပြင် တရုတ်တို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကြီးထွားလာသည့် ကာလအတွင်းယူနန်ပြည်နယ်နှင့် တိစပ်နေသော နယ်စပ်ဒေသများမှ အလုပ်ရင်ရော အလုပ်သမားများတပါ ဖြတ်ကျော်လာကာ ယာယီ သို့မတုတ် အတည်တတျ တုန်းမြင့်ဒေသတွင် အမြေစိုက် လာကြပါသည်။

၂(၂)။ ရွှေ့ပြောင်းအခြေစိုက်မှုနှင့် လူဦးရေသိပ်သည်းမှု တိုးပွားလာခြင်း

လူအများ ရွှေ့မြောင်းအခြေစိုက်လာခြင်း၊ လူဦးရေထူထပ်သိပ်သည်းလာခြင်းတို့သည် တုန်းမြင့်ဒေသ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်အပေါ် ပြင်းထန်စွာ ရိုက်ခတ်လာခဲ့ပါသည်။ လူအများ ရွှေ့မြောင်းအမြေစိုက်မှုသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်ကာလကတည်းက အစပြုခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးကာလ၌ ကျေးရွာများကို ပြန်ကဲ့နေရာမှ တစ်နေရာသို့ စုစည်းတည်ထောင်သော ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် ပေးလံသော ကျေးရွာများသည် အဝင်ချုပ်ပြီးမှုများနှင့် လက်လှမ်းမီသောနေရာများသို့ စုစည်းရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။ ဒေသခံများ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ သံလွင်အနောက်ခြမ်း၊ ရှမ်းမြောက်ဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ ၇၀ ရာနှုန်းခန့်သည် လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၃၀ အတွင်း အနည်းဆုံးတစ်ကြိမ်အတိ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြရပါသည်။ ကျေးရွာအများစုမှာ ယခုအခါ လမ်းဘေး သို့မဟုတ် မြို့များအနီးတွင် စုစည်းခံရပါသည်။ မတူညီသော လူမျိုးစုများနှင့် ဘာသာစကား အုပ်စုအမျိုးမျိုးသည် ရောပြွမ်းတွဲစပ်ခံရပါသည်။ ပဋိပက္ခများ မြင်းတန်စွာဖြစ်ပွားနေသော နယ်ပယ်များတွင် ဖြန်လည်နေရာချ ထားမှု ဖြစ်စဉ်များကို ပုံ၍တွေ့ရပါသည်။

၁၄။ NCEA (၂၀၀၆)၊ စာ - ၃၃

ဤရေ့ပြောင်းဖြစ်စဉ်များကြောင့် တည်ရှိရေထုထပ်လာသောနေရာဒေသများ၌ မိုးရေဖလာမြေလာကို အလည့်ကျလုပ်၍ သောင်ရွှက်လော မြေယာလုပ်ကိုင်မှုအစုအဖွဲ့များမှာ တေးတျပ်နံကျပ်တွေ့လာပြီး ပြုပျက်တော့မည့်အမြေအနေသို့ တျရောတ်လာပါသည်။ ဤမြစ်ရပိမှာ သတ်မှတ် မြေလာ အကန်အသတ်အပေါ် မှီခိုလူဦးရေ များပြားလာခြင်းကြောင့်သာမက မြေယာကို စီမံခန့်ခွဲပေးသည့် ရိုးရာလူမှုစနစ်နှင့် ဓလေ့ထုံးမိ အစုအဖွဲ့တို့မှာ လျော့ရဲလာခြင်းနှင့် လူမှုလုံခြုံရေးအတာအရဲတိုမှာလည်း ကျိုးပေါက်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ ယင်းအပြင် လူဦးရေ ထုထပ်လာသည့်နှင့်အမျှ မြေယာဦးပိုင်များမှာ အစိတ်စိတ်ပိုင်းမြားခံရကာ အိမ်ထောင်စုများအပို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်စားနိုင်သော မြေယာရရှိရန် ကျေးရာမှ ပေးလံစွာ သွားရောက်ကြရပါသည်။ မြေညွှံမြေဖျင်း၌ တွယ်ကပ်၍ ဆတ်ထိုက်စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေခြင်းသည်လည်း မြေဆီလွှာ ပျက်သုန်းရေးကို ဦးကည့်သွားမြန်ပါသည်။

၂(၃)။ မြေယာပျက်သုန်းခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးနေသဲ စစုပေါင်းမြေယာဧရိယာ၏ ၁၁ ရာနှုန်းသည် မြေဆီကိုတ်စားခံရ၍ မြေဆီလွှာ ပျက်သုန်းနေသည်မြစ်ရာ ထိုမြေယာများမှာ ပင်လယ်ရေမျက်နှာမြင်အတက် ပေ ၁၀၀၀၀ ကော်နှင့် အထက်တွင် တည်ရှိ၍ ဆင်မြေလျှောမှာလည်း အနည်းဆုံး ၁၀ ရာနှုန်းရှိနေသော မြေယာများ ဖြစ်ပါလည်။ ဆိုးဆုံးပါး[၁၅] ထိခိုက်ခံရသော ဒေသများကွင် ရှမ်းမြည်နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၏ နာပကောင်ကန်းနှင့် ချင်းမြည်နယ်တို့ ပါပင်သည်။ ပက်ပန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အမျိုးသားကော်မရှင်အနေမြင့် တောင်ပေါ်ဒေသနှင့် မိုးနည်း အညာဒေသတို့ရှိ မြေဆီလွှာတိုက်စားမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးမြေယာများ ပျက်ဆုန်းရမြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းဟု ယူဆခဲ့ပါသည်။ မြေယာဧရိယာနည်းနည်းပေါ်တွင် လူအများအပြားမှီခိုရလျှင် မြေယာအသုံးချမှု လွန်တဲလာ၍ အလည့်ကျမြေလုပ် အနားပေးမြင်းစနစ် ပျက်မြားကာ မြေယာကိုက်စား ပျက်သုန်းသွားပြီး သီးနှံအထွက် ကျဆင်း လာရပေတော့သည်။

၂(၄)။ မြေယာခွဲစိတ်ခြင်းနှင့် ဦးပိုင်အရွယ်အစား

၂၀၀၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလယ်ယာ သန်းခေါင်စာရင်း၊ ကောက်ယူရေး စစ်ကမ်းအရစုစုပေါင်း အိမ်ထောင်စုဦးပိုင်များ၏ မြေတွက်အရေအကွတ်သည် ၁၉၉၃ မှ ၂၀၀၃ ခုနှစ်အလိ ပျမ်းမျှ ၂၂% တိုးတက်ပါသည်။[၁၆] မြေတစ်တွတ်သာပါသော ဦးပိုင်၏အချိုးအစားသည် ၁၉၉၃ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းဦးပိုင် အရေအကွက်၏ ၄၆%ရှိရာ မှ ၂၀၀၃ ခုနှစ်ထွင် ၀၉% သို့ကျဆင်းခဲ့သည်။ ထိုအပြင် ၂၀၀၃ ခုနှစ်ထွင် စုစုပေါင်းဦးပိုင် အရေအတွက်၏ ၇၅% သည်မြေကွက် ၂ကွက်မှ ၃တွက်အထိ ဖွဲ့စည်းပါပင်ခဲ့ရာ ယခင် ၁၉၉၃ ခုနှစ်ကာလ၌ ထိုအချိုးအစားမှာ ၃၉% သာရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဤအချက်သည် လုပ်အားစိုက်ထုတ်မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ် ချမှတ်ရာ၌ ကိရောတ်ထွင်ကျယ်မှုအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ကြောင်းသွယ်ပိုက်၍ မြည်ပေသည်။

တစ်ဖန် ဦးပိုင်အရွယ်အစားအလိုက် ဦးပိုင်အရေအတွက် ပြောင်းလဲမှုကို ဇယား (၁)၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်ထွင် ၁ ဧက အောက်ရှိ ဦးပိုင်အရေအတွက်သည် ၁၈၇၄၉၄ ရှိရာ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ၄၇၂၁၇၂ ထိ ရောက်ရှိသွားရာ ၁၀ နှစ်အတွင်း ဦးပိုင်အရွယ်အစား ငယ်များသည် ၁၅၂% တိုးတက်သွားခဲ့ပါသည်။ ကဖန် ဧက ၅၀ နှင့် အထက်ရှိဧရိယာကြီးသော ဦးပိုင်အရေအတွက်သည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ၁၄၀၆ ရှိရာမှ ၂၀၀၃ခုနှစ် တွင် ၇၃၆၉ အထိ အရေအတွက်များပြားလာရာ တိုးကက်နှုန်း ၄၂၄% ရှိပေသည်။ စိက်ပင်စားစရာ တစ်ချက်မှာ (တောင်လာလုပ်သူ အိမ်တောင်စု၏ ဦးပိုင်အရွယ်အစားသည် ပျမ်းမျှခြင်းအားမြင့် ၁၁ နှစ် ကာလအတွင်း ၁. ၈ ဧက မှ ၂. ၆ ဧကအထိ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်တု သိပါသည်[၁၇]။ ပျမ်းမျှခြင်းအားမြင့် ၄၇% တိုးတတ်သည်။ (စိုက်ပျိုးမြေ အမျိုးအစားအားလုံးအတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးပေါ်တွင် ဦးပိုင်အရွယ်အစား ကြီးနှုန်းသည် ၃% သာ ရှိပါသည်။)

ဇယား - ၁။ ဦးပိုင်အရွယ်အစားအလိုက် အိမ်တောင်စုအမြေခံ ဦးပိုင်မြေတွတ် အရေအတွတ်၊ မြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ

စဉ်	ဦးပိုင်အရွယ်အစား	၁၉၉၃	%	၂၀၀၃	တိုးတက်နှုန်း	%
	မြည်တောင်စုချုပ်	၂၇၂၉၂၅၈	၁၀၀	၃၃၃၈၁၅၂	၁၀၀	၂၂
၁	၁ ဧကအောက်	၁၈၇၄၉၄	၇	၄၇၁၇၈၂	၁၄	၁၅၂
၂	၂ဧကမှ ၃ဧကအောက်	၇၁၃၈၈၅	၂၆	၇၆၆၄၂၂	၂၃	၇
၃	၃တေမှ ၅ဧကအောက်	၅၆၁၀၇၅	၂၀	၆၃၅၈၀၆	၁၉	၁၃
၄	၅ဧကမှ ၁၀ဧကအောတ်	၇၅၉၀၂၈	၂၈	၇၉၆၄၃၉	၂၄	၅
၅	၁၀ဧကမှ ၂၀ဧကအောက်	၄၁၃၆၉၅	၁၅	၅၀၄၄၂၆	၁၅	၂၂
၆	၂၀ဧကမှ ၁၀ဧကအောက်	၉၀၉၉၇	၃	၁၅၇၉၄၅	၅	၇၄
၇	၅၀ဧတေနှင့် အထက်	၉၈၆	၀	၅၃၃၂	၀	၄၄၁

ဇစ်မြစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ လယ်ယာသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရေး အစီအရင်ခံစာ၊ ၂၀၀၃ (စာ-၃၈)

၁၅။ NCEA and UNDP(၂၀၀၆)၊ စာ - ၃၀-၃၃

၁၆။ မြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ လယ်/သည်ပန်ကြီးဌာန၊ ကြေး/မြေ (၂၀၀၇)၊ စာ-၃၄

၁၇။ မြန်မာနိုင်ငံလယ်ယာသန်းခေါင်စာရင်းတ တောင်ယာမြေဆိုသည်မှာ ဆင်မြေလျော ၄၅ ဒီဂရီအနည်းဆုံးရှိသော တောင်ပေါ်မှ မြေဟု အမိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုသည်။

၂(၅) ။ လယ်ယာလုပ်ငန်းကို စီးပွားရေးဆန်ဆန် လုပ်ကိုင်လာမြင်း။

ဈေးကွက်စီးပွားရေးသို့ ပြောင်းလဲရေးကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်နိုင်ရေးအပြင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကား တိုးတက်စေမည့် အစွမ်းအစများကို မြင့်တင်ပေးသည့်အနေဖြင့် အစိုးရခန့်ကော်မတီကစ်ရပ်သည် ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် စီးပွားဖြစ် ခြံစိုက်ကွင်းကျယ်များ ထူထောင်နိုင်ရန်အတွက် ကျယ်ပြောလှသော မြေယာကွက်များစွာကို စတင်ချမှတ်ပေးလာပါသည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၁ တွင် ကုမ္ပဏီပေါင်း ၂၁၆ ခုသို့ ဧက ၁၇၂၈၂၆၉ ချမှတ်ပေးခဲ့သည်ဟု အစီရင်ခံစာတစ်ခုက ဖော်ပြပါသည်[၁၈]။

အဆိုပါ စိုက်ဧက၏ တစ်ဝက်နီးပါးတို ခါအနှံစိုက်ခင်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ကနဦးသာရှိ၍ ချမှတ်ပေးခဲ့ပြီး ဒုတိယဧရိယာ အများဆုံးမှာ တချင်ပြည်နယ်တွင် ၃၉၃၂၉၂ ဧက အပ်ချမှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ (အပိုင်း၆ (၁)၊ ဇယား-၃ တ်ရှုပါ)။ ဤဧရိယာမှာ အလျှော့တွက်ဖြင့် ခန့်မှန်းခြင်းဖြစ်၍ အလွတ်သဘောချပေးသည့် ဖြေဧရိယာများလည်း ထပ်မံရှိနိုင်ပါသေးသည်။ အမြတ်အစွန်းကို ဦးတည်၍ စီးပွားရေးဆန်ဆန်လုပ်ကိုင်မှုမှာ လျင်မြန်စွာကြီးထွားလာရာ ၂၀၀၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လယ်ယာသန်းခေါင်စာရင်းအရ အိမ်ထောင်စုများကို အခြေမခံသော ဦးပိုင်အရေအတွက်မှာ ယခင် ၁၀နှစ်ကျော်ထက် ၉၀၄% အထိ ယနေ့ကိုးပွားလာသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ဇယား - ၂။ အိမ်ထောင်စုအခြေပြုနှင့် အိမ်ထောင်စုများ အခြေမပြုသော ဦးပိုင်အရေအတွက်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ

ဦးပိုင်	၁၉၉၃	၂၀၀၃	ပြောင်းလဲမှု %
၁။ မြေယာဦးပိုင်စုစုပေါင်း	၂၃၂၉၈၂၀	၃၃၄၃၇၉၃	၂၂
၁-၁။ အိမ်ထောင်စု အခြေပြုမြေယာဦးပိုင်ပေါင်း	၁၇၂၉၂၅၈	၃၃၃၈၁၅၂	၂၂
၀-၂။ အိမ်ထောင်စုအခြေမပြု မြေယာဦးပိုင်ပေါင်း	၅၆၂	၅၆၄၀	၉၀၄

ဇစ်မြစ်။ မြန်မာနိုင်ငံလယ်ယာ သန်းခေါင်စာရင်း တောက်ယူရေး အစီရင်ခံစာ ၂၀၀၃၊ (စာ-၁၉)

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအမြန် တိုးတက်စေလိုသော စေ့ဆော်မှုများဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် နေရာအနှံ့ မြေနေရာများ ချထားပေး၍ စီးပွားရေးဆန်ဆန် စိုက်ပျိုးဟုတ်လုပ်စေသော လုပ်ရပ်များမှာလည်း စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးအတွက် သင့်လျော်သည့် လက်ရှိမြေဧက ၁၆ သန်းမှာ အပြည့်စိုက်ပျိုးလာခြင်းမရှိဟု အစိုးရပိုင်တွေ ကွတ်ချက်ယူဆ၍ ဆောင်ရွက်လိုက်သည်ဟု ဆိုပါသည်[၁၉]။ လက်တွေ့ဖြစ်လာသော အခြေအနေမှာ မြေယာများ ချထားပေးလိုက်သော အရပ်ဒေသအချို့တွင် ဒေသခံရာသားများသည် "မလေ့ဆုံးတမ်းလာ" မြေယာပိုင်ဆိုင် လုပ်ပိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးသွားကြပြီး အချို့ လျော်ကြေးရသူရ၊ အချို့ဘာမှုမရနှင့် မူလအခြေအနေသို့ ပြန်မရောက်ကြတော့ချေ။

၂(၆)။ မြေမဲ့ယာမဲ့နှင့် မြေညှို့၊ မြေဖျင်း တိုးပွားလာမှု

တောင်တန်းဒေသ၌ မြေရယူမှုခက်ခဲလာခြင်းသည် ဝမ်းစာဖူလုံမှုကို ထိခိုက်လာသော အခြေအနေဆီးသို့ ဆိုက်ရောက်လာနိုင်စေပါသည်။ ကွင်းဆင်းစစ်တမ်းအချို့က နိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံမြေယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုဦးရေသည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ကျေးလက်လူဦးရေ အားလုံး၏ ၁၅% မှ ၅၁% အထိရှိကြောင်း၊ ထန်းဖြင့်ဒေသအတွက်လည်း အလားတူမြစ်ကြောင်း ခန့်မှန်းကြပါသည်[၂၀]။ ကောင်တန်းဒေသတွင်သာမက ဝေးလံသောဒေသ မြို့နယ်အချို့တွင် ၂၀၀၇ ခုနှစ် လေ့လာချက်အရ အိမ်ယောင်စုအားလုံး၏ ၄၄% သည် မြေယာမဲ့များဖြစ်ကြောင်း၊ တွေ့ရှိရပါသည်[၂၀]။ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ရသော အိမ်ထောင်စုများ၏ လုပ်ကွက်အရွယ်အစားမှာလည်း ၃. ၆ ဧက မှ ၅ ဧတခန့်သာရှိ၍ မြန်မာ့ကျေးလက် အိမ်တောင်စုကစ်ခုအတွက် ဘဝရပ်တည်နိုင်ရန် အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်ချက် ဝမာဏမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။

စေးလံသော တောင်တန်းတောင်တန်းဒေသသည် လူနေနည်းပါး၍ မြေယာလည်း အတူးမရှားသော အခြေအနေရှိသော်လည်း မြေယာအဆင့်အတန်း ညံ့ဖျင်းကတ်ပါသည်။ ရေရှည်ကည်တံသော စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အတွက် လူဦးရေတစ်ဦးကျစီတွင် မြေယာများများ လိုအပ်ပါသည်။ အချို့တောင်ပေါ် အရပ်ဒေသ၌ကျေးရွာများကို ရွှေ့ပြောင်း၍ တစ်နေရာတွင် စုစည်းချထားသောအခါ လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုများကို အလွယ်တကူလက်လှမ်း မီနိုင်သော်လည်း မြေယာရရှိမှုအတွက် အခက်အခဲအကန့်အသတ်များ ရှိနေပါသည်။

၁၈။ စိုက်/စ် (၂၀၁၀)၊ စာ - ၈၂
၁၉။ NCEA (၂၀၀၆)၊ စာ - ၃၁
၂၀။ FAO (၂၀၀၇)၊ စာ - ၄၉
၂၁။ ECODEV (၂၀၀၈)၊ စာ - ၃

၂(၇)။ မြေယာနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးသွားသော အလေးစားတောင်သူများအပေါ် ရိုက်ခတ်မှု

အထက်ပါဖြစ်ရပ်များနှင့် ပေါင်းစပ်လျက် စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းရှင်ကို မြေယာများချပေး လာသောအခါ အိမ်ထောင်စုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဘဝမှာ ကျပ်တည်းစပြုလာပါသည်။ မြေယာများ ဆုံးရှုံးလာ၍ ဝမ်းစာမလောက်မငြဖြစ်လာပြီး ရုန်းကန်ကျော်လွှားရသော အခြေအနေများမှာ အတိမ်အနက် ကွာနိုင်သော်လည်း နေရာအတော်များများမှာ တစ်ပုံစံတည်းတွေ့ရပါသည်[၂၂]။

ဝမ်းရေးဖူလုံမှုအတွက် မြေယာမရရှိသောအခါ တနည်းထွက်ပေါက်မှာ ရပ်ရွာဘုံသစ်တောမှ စားစရာ သို့မဟုတ် ရောင်းစရာရှာဖွေကြရပါသည် သို့မဟုတ် နေ့စားအငှားလိုက်ရန် အလုပ်ရှာကြရပါသည်။ တစ်ရပ် ကစ်နေရာသို့ ယှက်၍ အလင်သွားလုပ်ခြင်းလည်း ရှိပါသည်။ ယာယီသို့မဟုတ် အခြတမ်းတစ်နေရာမှ ကစ်နေရာ နိုင်ငံအကွင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းသွားခြင်းရှိထလို နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းများလည်း ရှိသည်။ နိုင်ငံအတွင်း ရွေ့ပြောင်း အလုပ်ရှာရာတွင် ကျောက်စိမ်းတူးခြင်း၊ ရွှေကျင်ခြင်း၊ သစ်ခုတ်ခြင်း၊ ကြိမ်ခုတ်ခြင်း၊ ပါးသယ်ခြင်းစသော သဘာဝအရင်းအမြစ်ကစ်ခခကိ မှီခိုလုပ်ကိုင်လေ့ ရှိပါသည်။ ကျောက်စိမ်းတွင်း၊ မိုင်းတွင်းများနှင့် သစ်ထုတ်လုပ်ရေး စခန်းများသို့ အများအပြား ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ကြသူအပေါင်းမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် HIV ကူးစက်နိုင်မှု အန္တရာယ်များနှင့်လည်း နီးစပ်လာပါသည်။ တရုတ်နယ်စပ်အနီး တောင်ပေါ်ဒေသ၌ ကလေးငယ်များနှင့် အမျိုးသမီးများမှာလည်း လူကုန်ကူးမှုအန္တရာယ်ကို ကြုံတွေ့ရနိုင်ပါသည်[၂၃]။ ယင်းသို့သော အန္တရာယ်များကြားမှ ဝမ်းစာရှာဖွေရသော ထွက်ပေါက်များသည် စီးပွားရေးအရဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးအရဖြစ်စေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှု ရှုထောင့်မှဖြစ်စေ လျော်ကန်သင့်မြတ်မှု မရှိကြပါ။

အဆုံးစွန်အားဖြင့် တောင်ယာလုပ်ကိုင်ရန် မြေယာရှားပါးလာသည်နှင့်အမျှ ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းလာပါသည်။ သီးနှံထွက် ဆုတ်ယုတ်သဖြင့် အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေများပြားလာကာ ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုလည်း မြန်ဆန်လာ၍ ဝမ်းစာမဖူလုံသူများ ထိုးတွားလာပါတော့သည်။

၂၂။ UNODC (၂၀၀၆)၊ စာ ၃၀-၃၃၊ ဤအစီရင်ခံစာသည် ဘိန်းခင်းများဖျက်ဆီးခံရပြီး ထိခိုက်သော တောင်သူများ၏ ရုန်းကန်ကျော်လွှားခဲ့ရပုံနည်းလမ်းများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသော်လည်း မြေယာလက်လွှတ် ဆုံးရှုံးရမှုနှင့် အခြားအန္တရာယ်များကို ကြုံနေရသော အိမ်ထောင်စုများ၏ အိမ်ထောင်စုဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် ရုန်းကန်ကျော်လွှားရပုံနှင့် ဂဃစ်သဘောကည်းဖြစ်ပါသည်။

၂၃။ UNIAP (၂၀၀၉)

၃ ကုန်းမြင့်ဒေသရှိ ဂေဟစနစ်

ဂေဟစနစ်ဆိုသည်မှာ အပင်နှင့် သတ်ရှိသတ္တဝါတို့၏ ရေမြေသဘာဝပက်ပန်းတျင်နှင့် အပြန်အလှန် ဆက်နွယ်၍ မြစ်ပျတ် ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ မြန်မာ့ကုန်းမြင့်ဒေသ၏ စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်သည် တောင်ကုန်းတောင်တန်းများ၏ ကွဲပြားခြားနား လှသော ပထဝီဝင်အနေအထားနှင့် ပြေမျက်နှာသွင်ပြင်ပေါ် မူတည်၍ ပြစ်ပျက်ပြောင်းလဲကတတ်ပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်သည် တွေပြားခြားနားခြင်း၊ ရောတွေးခြင်းနှင့် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်တတ်ခြင်းစသော သဘာဝများရှိပါသည်။ ဂေဟစနစ်မတူအမျိုးမျိုး အဖုံဖုံဖြစ်တည်နေမှု သည်ပင်လျှင် လူတို့၏စားဝတ်နေမှုအတွက် စိုက်ကြုက်ရွေးချယ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများတွဲလွဲသွားမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ စားဝတ်နေမှုအတွက် လုပ်ရား ရှန်းကန်မှုနည်းလမ်းအကွေကွေနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်ကို တုထ်နယ် အသုံးချပုံကိုမှာ အရပ်ဒေသကိုလိုက်၍လည်းကောင်း၊ ကစ်ရွာထည်းနေ အိမ်ထောင်စုအချင်းချင်းမှာ လည်းကောင်း၊ ကစ်အိမ်ထောင်ထဲနေ မိသားစုပင်အချင်းချင်းတွင်လည်းကောင်း ကွဲပြားကြပေရာ ယင်းသို့ ကွဲပြားခြားနားမှုသည် ဂမ်းစာဖူလုံရေးအဘွက် သူတစ်မျိုး ငါတစ်ဖုံ တာပန်တျရာအထိုက် ဆောင်ရွက်ကြရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသရှိ စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်၏ ရိုးရှင်းသောဝုစ်ထုစ်ခုကို အမြင့်ပေအလိုက် အလွှာခွဲပြီး ပြသနိုင်ပါသည်။ တန်းမြင့်ဒေသ သည် မြင့်မားလာပြီး ထောင်စောင်းသည့် က်စောင်လာခဲ့လျှင် (ကိုနှစ်ချက်မှာလည်း ဆက်စပ်မှုရှိထင်သည်) သဘာပပယ်ပန်းတျင် ပြောင်းလဲ လာသည်နှင့်အတူ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်လည်း ပြောင်းလဲသွားတကိုသည်။ အနိမ့်ပိုင်းချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်နှင့် ကုန်းပြင်မြင့်ကိုဘည် အတော်အသင့်မြေပြင်ညီ ဖြစ်တတ်သဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးစနစ်မှာ ဘစ်နှစ်လျှင် သီးနှံဂစ်ရာသီ သို့မဟုတ် နှစ်ရာသီအတွင်း လယ်စပါးကို စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သို့မဟုတ် နှမ်း၊ ဂျုံ၊ ပဲမျိုးစုံနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်တို့ကို မိုးကောင်းသောတ်သီးနှံအဖြစ် စိုက်ကြပါသည်။ တွဲ နွားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လယ်ထွန်စက်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ မြေယာကို စဉ်ဆက်မပြတ် လွှန်ယက်စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်မှ တောင်စောင်းပေါ် ထက်လာ၍ ကုန်းမြင့်ဒေသ၏ ခါးလည်လောက် ရောက်လျှင် ကောင်ယာစပါးနှင့် ပြောင်းဖူးကို မြေလှင်အနားပေးခြင်းနှင့် အလှည့်ပေးပြီး စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ကျွဲကစ်ထောင်ပြင့် ဂယ်တိုး၍ ဖြစ်စေ၊ ပေါက်တူးပေါက်၍ဖြစ်စေ၊ စုံးထိုး၍ဖြစ်စေ၊ မြေသွဲစိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သို့သတ်မြင့်မားလာ၍ တောင်စောင်းသည် ပိုမိုမတ်စောတ်လာသော အခါ အအေးဒဏ်ခံနိုင်သော ရာသီသီးနှံများမြစ်သည့် ဆတ်၊ ပန်းဂျုံနှင့် နံစား၊ ပြောင်းတို့ကို ပေါက်တူးပေါက်၍ စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ တောင်ခါးပန်း နေရာအချို့တွင် အမြဲကမ်း လှေကားထစ်မြေယာများ ဖော်ထုက်၍ နှစ်ချင်းသီးနှံများကိုပြစ်စေ၊ လက်ဖက်၊ သစ်ကြားသီး၊ တည်းပင် သို့တော့က် သစ်တောပင်ကြီးများကို စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းကြပါသည်။ ကောင်စောင်းသည် မတ်စောက်သည်ထက် မက်စောက်ပြီး ခြင်မားလာသည်နှင့်အမျှ သီးနှံအဆွက်လည်း ထုတ်လျော့လာပါသည်။ အဆိုပါအမြင့်ပေအဆင့်ဆင့်နှင့် လူမျိုးစုများ အခြေစိုက်နေထိုင်မှုကိုလည်း ဒွန်တွဲသတ်စပ်၍ တွေ့ရဟင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရှမ်းတို့သည် တောင်ကြားလွှင်ပြင်၌နေပြီး စပါးစိုက်ကြသည်။ ပလောင်တ ဟောင်ပေါ်ဘတ်၍ လက်ဖတ် စိုက်သည်။ ချင်းနှင့် ကချင်တို့က ပြောင်းဖူးနှင့် ဆက်ကိုကို အခြင်ပိုင်းပို၍ကျသော ကောင်ကုန်း၌ စိုက်ပျိုးကင်ကြသည်။ ဤပုံစံမှာ စိုက်ပျိုးရေးဓလေ့နှစ် လူမျိုးစုကို ကည်နေမှုအထိအရ ယေဘုယျကောက်ချက်ချခြင်းသာဖြစ်ပြီး လက်တွေ့တွင်မူ အမြင့်ပေအလွှာအသီးသီး၌ ရောနှောနေသော ပုံစံမျိုးကိုလည်း တွေ့ရတတ်ပါသည်။

၃(၁)။ အလှည့်ကျမြေလုပ်ခြင်း

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ခြင်းကို အလှည့်ကျပြေလှမ်းခြင်း၊ အလှည့်ကျသစ်ထောထားခြင်း၊ အလှည့်ကျ သီးနှံသစ်တော ရောနှော ထားခြင်း၊ တောင်ယာခုတ်မီးရှို့ခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းတူ၍ အခေါ်အဝေါ် အမျိုးမျိုးရှိပြီး တောင်ပေါ်ဒေသ၏ ပမာနစိုက်ပျိုးရေးနည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်[၂၄]။ အလွန်ရှေးကျသောတာလကတည်းက ဥရောပတွင် ရှေးအင်္ဂလိပ်ပေါတာရအသ်အရ ဆွစ်ဒင်းစိုက်ပျိုးရေးဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းကြပါသည်။ အာရှကစ်ခွင်၌ အပူပိုင်းသစ်တောများလို အမြဲမြနေသော လူသန်းပေါင်း ၄၀၀ ၏ အများစုသည် ဤတောင်ယာစနစ်ကို ကျင့်သုံးနေကြပါသည်[၂၅]။

၂၄။ Swidden ဟူသော ရှေးဟောင်းအင်္ဂလိပ်သိုမှတုက် Scandinavian ပေါဟာရသည် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ ဥရောပကွင် မီးရှို့ပြီး အလှည့်ကျမြေလုပ်စနစ်ထားရှိခြင်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

၂၅။ Kekhoff, E.E. and E. Sharma (၂၀၀၆)၊ စာ - ၅

အလှည့်ကျမြေလုပ်ခြင်းတွင် ကာလတိုသီးနှံစိုက်ပြီး ကာလရှည်မြေလုပ်အနားပေးခြင်းစနစ်ဟု အလွယ်ပြောရမည် ဖြစ်ပါသည်[၂၆]။ **"တောင်ယာမလော့၊ ယာမီး ကြွေ့သား၊ မိုးစေ့မြေနု"** ဟူသော စာဆိုကို၏ စကားနှင့်အညီ ဤစနစ်တွင် တောခုတ်ပြီး မြေကို အပြောင်ရှင်းရန် မီးရှို့ခြင်းကို ကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက်ကြပြီး တောမီးရှို့ရာမှပြာနှင့် အာဟာရဓာတ်များ မြေထဲသို့ပြန်လည်ရောက်ရှိစေပါသည်။ သစ်ကိုင်း သစ်ခက်ထိုက် မီးရှို့ပြီး မြေယာတို ကျွဲဖြင့် ထွန်ယက်၍လည်းကောင်း၊ ပေါက်ထူးပေါက် မြေဆွ၍လည်းကောင်း၊ စူးထိုး၍လည်းကောင်း၊ နှံစားသီးနှံနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်တို့ကို ရောနှောစိုက်ကြပါသည်။ တောင်ယာကို တစ်နှစ်မှ သုံးနှစ်အထိစိုက်ပျိုးပြီး ပေါင်းများထူလပ်လာသော အချိန်၌ သီးနှံအတွက် ကျလာသောအခါ ထိုမြေကွက်တွင် သစ်ပင်ချုံပင်များ ပြန်လည်ပေါက်ရန် အနားပေးလိုက်ပြီး မြေဆီကြွယ်ဝလာအောင် စောင့်လိုက်ပါသည်။

အလှည့်ကျမြေလုပ်ခြင်းစနစ်ကို စိုက်ပျိုးကာလနှင့် ခြေလုပ်ကာလတို့၏ အချိုးအဖြစ်တိုင်းတာဖော်ပြလေ့ ရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စိုက်ပျိုးသည့်နှစ်ကာလနှင့် မြေလုပ်ထားသည့် နှစ်အရေအတွက်ကို အချိုးချပါသည်။ ၎င်းကို မြေလုပ်ခြင်းသံသရာဟု ညွှန်းဆိုနိုင်သည်။ ရှေးယခင်က မြေလုပ်ကာလသည် ၁၅ နှစ်အထိ ကြာတတ်သည်။ အလှန်ပင် ပေးလဲခေါင်ဖျား လူနေကျဲပါးသော အရပ်ဒေသ၌ ကြာမြင့်စွာမြေလုပ်ထားနိုင်သည်ကို ယနေ့အချိန်တွင်လည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ သို့သော် မြန်မာ့ကုန်းမြင့်ဒေသများ၌ ယနေ့တွေ့နေကျပုံစံများမှာ သီးနှံစိုက်မြင်းကာလမှာ ၂-၃ နှစ်အထိထား၍ မြေလုပ်ကာလမှာ ၄-၆ နှစ်အထိသာ ထားနိုင်ပါတော့သည်။ တစ်ဦးချင်း မြေထားရရှိမှုနည်းလာ၍ မြေယာ အသုံးချမှုအတိုင်းအဆ ကြီးမားလာသောအခါမြေသာတစ်ကွက်ပေါ် နှစ်ကာလကြာကြာ စိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။

> သစ်တောလုပ်မြေ(ဖုန်းဆိုးမြေ)သည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်တွင် အရေးပါသော ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထောင်ယာခင်းကို စိုက်ပျိုးပြီးစီးပြီးနောက် သစ်ပင်များ ပြန်လည်ပေါက်ရောက်လာရန် လုပ်ထားသောအကွက်ကို သစ်တောလုပ်မြေဟုခေါ်ပါသည်။ သစ်ပင်ကြီး များ ပြန်ပေါက်ရန်ကာလအတော်ကြာ အချိန်ယူရသဖြင့် မြေပြန့်ဒေသရှိ သီးနှံခင်းများ၌ အလှည့်ကျခြေလုပ်ပေးခြင်းထက် သစ်တောလုပ်မြေသည် သီးလှည့်စနစ်၏ အချိန်ကာလ တော်တော်များများကို ယူရပါသည်။ သစ်တောလုပ်မြေသည် သစ်တောဂေဟစနစ်၏ ပြန်လည် ထူထောင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းဆောင်တာကို ထမ်းဆောင်ပေးသလို သီးနှံတစ်ဖန် ပြန်လည်စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မြေယာကို အဆင်သင့်ဖြစ်စေပါသည်။
>
> တာတော့ဖ်နှင့် ရှားမား၊ ၂၀၀၆၊ စာ ၁၅

၃(၂)။ သစ်တောနှင့် အလှည့်ကျမြေလုပ်ခြင်း

သစ်တောများသည် ကောပ်တန်းဒေသအကွက် အလှည့်ကျမြေလုပ်ပေးခြင်း၊ စားပတ်နေမှုလုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးနှင့် ပမ်းရေးဖူလုံမှုအတွက် အမြေခံအကျဆုံးအရင်းအမြစ် ဖြစ်ပါသည်။ အလှည့်ကျ မြေလုပ်ပေးခြင်းထည် ရိုးရာအစဉ်အလာအတိုင်း သစ်တောထဲ၌ မြေကွက်လပ် ပေါ်အောင် ခုတ်တင်ရှင်းလင်း၍ သီးနှံစိုက်ပျိုးကာ နောက်ထပ် ၁၅ နှစ်ကြာ မြေလုပ်အနားပေးပြီး သစ်တောပြန်လည် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ သစ်တောတဲမှ မြေယာပြန်လည် ဖော်ထုတ်ပြီး စိုက်ပျိုးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ကာလတွင် အချို့အရပ်ဒေသ၌ မြေလုပ်ကာလမှာ တိုတောင်းလာပြီး သစ်တောအပြည့် ပြန်လည်ဖြစ်လာသောအခါ အပင်ငယ်ချုံပုတ်များနှင့် နောက်ဖြစ်တောများသာ ပေါက်လာပါသည်။ ချုံပုတ်များနှင့် အဆိုပါနောင်ဖြစ်တောသည်ပင်လျှင် မြေလုပ်တာလအတွင်း ပဿဝန်းကျင်ကို အကျိုးပြုပြန်ပါသည်။ ပြန်လည်ကြီးထွားမှုကာလ လုံလောက်စွာပေးနိုင်သော အရပ်ဒေသ၌ မြေလုပ်ခြင်းကို မြေယာလုပ်တွက်ဟု မမြင်တော့ဘဲ သစ်တောတစ်ခုသဖွယ် စီမံထိန်းကျောင်းပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် သစ်တောနှင့် မြေလုပ်ခြင်းကာလ၏ ရှည်ကြာသောအခါ သစ်တောအပ်အကွင်း၌ ကောင်ထာကွက်ကို အနားပေးထားရှိသော နှစ်အရေအတွက်သည် တောင်ယာလုပ်ကွက်ထဲ၌ သီးနှံစိုက်ပျိုးနေသော နှစ်အရေအတွက်တက် ပို၍ကြာရှည်လေ့ ရှိပါသည်။ ဤစနစ်တွင် သစ်တောလုပ်မြေသည် သစ်တော၏ ဇီဝမျိုးကွဲအစုံစုံဖြစ်ပေါ်စေရေးကို အထောက်အထူပြုသလို အသေးစားထောင်သူများ၏ ပမ်းစာဖူလုံရေး အတွက်ပါ အကျိုးပြုပါသည်။ သစ်တောပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်လာမှု အချိန်တာလအဆင့်ဆင့်တိုင်းတွင် မတူညီသော တောထွက်အပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ် ဖြစ်ပေါ်ထည့်ရှိ အသုံးချစေ နိုင်ပါသည်။

တောင်ယာစိုက်သူသည် ၎င်း၏တောင်ယာထွက်၌ သစ်တောပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်ရေးကို ဂရုတစိုက်စီမံတတ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကောင်ယာစိုက်ကွက်ထဲ၌ မီးလောင်ကျမ်းဒဏ်ကိုခံနိုင်သော သစ်ပင်ကြီးများကို ချန်ထားကထ်၍ ၎င်းထည် အရိပ်အာဝါသဖြင့် စားစရာ တစ်မျိုးမျိုးကို ဖြည့်ဆည်းပေးတတ်သည်။ ၎င်းသည် သဘာပအလျောက် မျိုးဆတ်သစ်များ ပြန်လည်ထွက်ပေါ်ရေးအတွက် မိခင်အပင်ကြီးနေရာမှ ရပ်ထည်ပေးပါသည်။ အပင်ကြီးများသည် သီးနှံပေါက်ရောက်နေထည့်ကာလတွင်ပင် မရှိမဖြစ်အစိတ်အပိုင်းထစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ ဤစနစ် အရ လေထုထဲမှ နိုက်ထရိုဂျင်ကို စုပ်ယူပေးနိုင်သော *Alnus nepalensis* ကဲ့သို့သော မိုင်းဘောသစ်ပင် (သို့မတုက်) ပြေသြဲဇာပင် သစ်ပင်မျိုးစိတ်ပါလာလျှင် မြေဆီကြွယ်ဝ ပြန်လည်ဖြည့်တင်းလာစေနိုင်သလို စိုက်ကွက်ထည်ထောင်စဉ် ၎င်း၏အကိုင်းအခက်များသည် လင်းအဖြစ် ဖြည့်ဆည်းပေးပါသည်။ သစ်ရွက်ကြွေကျလာလျှင် မြေသဲသို့ ရောနှောဝင်ရောက်သွားပြီး သစ်ဆွေးဓာတ်ကို ထပ်မံဖြည့်တင်းပေးပါသည်။ ထနေ့ကာလကွင် လက်ဖက်၊ သစ်ကြားသီး၊ သရက်သီး၊ ထောပတ်သီး၊ အခြားနှစ်ရှည်သီးနှံပင်များ၊ ကင်းနှင့် သစ်အကွက် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သော မျိုးစိတ်များသည် ကုန်းမြင့်ဒေသ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်အတွက် အလွန်အရေးပါသောကဏ္ဍကွင် ပါဝင်လာပါသည်။

၂၆။ Warnerm, Katherine (၁၉၉၀)

သစ်တောနှင့် သစ်ကောလင်မြေ (ဖုန်းဆိုးခြေ)သည် အရေးပါသော အစားအစာအရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် သီးနှံများ ပျက်စီးခြင်း၊ ဝတ်ဝွတ်ခေါင်းပါးခြင်းစသော ကာလများတွင် အားထိုးအားထားပြုရသလို ကုသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက် ငွေအသပြာလည်း ရနိုင်ပါသည်။ တောထွက်ပစ္စည်းကို ရှာဖွေကတ် သူများ (အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ) အနေဖြင့် သစ်တောသည် သစ်ဥသစ်ဖု၊ အဖူးအညွှန့်၊ ပါးပိုးမျစ်၊ အဝွင့် အထိး၊ အစေ့အဆန်၊ သစ်ခေါက်စသော စားစရာ တို့စရာ၊ ဟင်းခတ်စရာအမျိုးမျိုးတို့ ပေးပါသည်။ အခြား သစ်သောထွက် များဖြစ်သည့် အပင်နှင့် တင်းမျိုးတိရစ္ဆာန်ထိုထိုရှာဖွေ၍ မြို့ကိုခင်းပြီး ရောင်းချနိုင်သဖို တောင်ဝေါ်တွင် မရနိုင်သည့် ခွားနှင့် ဆီအဖြင့် သတ္တုဖြစ်တန်ဆာပလာများကို တောင်ပေါ်နှင့် တောင်အောက် မိသားစုချင်း ယစ်ခါတစ်လေ ဆက်နွယ်ဖလှယ်သောနည်းဖြင့် ရရှိနိုင်ရေးကိုလည်း အတောတ်အပံ့ ဖြစ်စေပါသည်။ ဤကား ရိုးရာအဆက်ခွာတ် လတ်ခွင့်တမ်းခဲ့သော ဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

၃(၃)။ ခွာက်စပ်ပေါ်စည်းမှုနှင့် တစ်ပိုင်းတစ်စလုပ်ငန်းများ

အလှည့်ကျမြေလုပ်ခြင်းသည် စိုက်ကွက်နှင့် သစ်တောအကွင်းနှစ်ချင်းသီးနှံနှင့် နှစ်ရှည်သီးနှံတို့ကို ရောယှေးပေါင်းစပ်ထား၍ တောင်ယာလုပ်သော မိသားစုကနေရာဒေသနှင့် အချိန်အခါအလိုက် စားဝတ်နေမှုလိုအပ်ချက်ကို ပြည့်မီနိုင်ရန် စီမံဆောင်ရွက်သော စနစ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ အလှည့်ကျလုပ်မြေမှ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရှာဖွေစုဆောင်းမြင်း၊ မွေးမြူခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်း သို့မဟုတ် ငါးရှိုက်ခြင်းတို့ဖြင့် ကောထွက်ပစ္စည်းများ ရရှိပါသည်။ သစ်တောနှင့် လုပ်မြေသည် လူ့ထိတ္ထောင်းထိရစ္ဆာန်များအထွတ် စားကျထိဖြစ်စေသထိ ၎င်းမှ နွားစာရိတ်၍ အိမ်သို့သယ်ယူကာ ခြံလှောင်တိရစ္ဆာန်ကို ကျွေးနိုင်ပေသည်။ ကျွဲမွေးမြူ ထွန်ယက်ခိုင်းနိုင်သထိ နွားကို (ချင်းပြည်နယ်၌ နွားနောက်) နေအဝိုအလှုံအဖြစ် ဖွေးမြူ ပါသည်။ ရိုးရာပွဲများ၌ အမဲပေါ်နိုင်သထိ ဝတ်၊ ကြက်၊ ဆိတ်တို့ကိုပါ တောင်ပေါ်သားများက မွေးမြူကြပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းကောင်ယာစီတ်စနစ်များအကြား တျင်သုံးဝံအလေ့အကများမတူ ကွဲလွဲခြင်းသည် ၎င်း၏ ရေရှည်ရင်ဂည်နိုင်မှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။ ခက်စပ်ပေါင်းစည်းမှု သို့မယုတ် ရိုးရာရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစနစ်လွင် ဒေသခံလူအစုအဖွဲ့က တောခုတ် ရှင်းလင်းပြီး နောတ်ဖြစ်သစ်တော ပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းလာရန် အတော်အသင့်မှ ရှည်ကြာသောကာလအဘွင်း ဟုဝ်မြေ၌ သဘာဝအသျောက် သစ်ပင်များ ပေါက်ရောက်အောင် စောင့်ဆိုင်းဆောင်ရွက်ရပါသည်[၂၃]။ ဤပုံစံသည် တစ်ပိုင်းတစ်စ သို့မဟုတ် မြေစမ်းခရမ်းပျုံး ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာ လုပ်ငန်းပုံစံနှင့် သိသိသာသာတွဲလွဲပါသည်။ တစ်ပိုင်းတစ်စပုံစံကို အရပ်ဒေသကင်ခုထဲသို့ ရွှေ့မြောင်းဝင်လာတာစလူသင်များက ကျင့်သုံးကြဖြင်းဖြစ်သည်။ သစ်ကောလုပ်မြေထိ စနစ်တတျ ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် ဒေသန္တရဗဟုသုက မရှိကြ၍မြစ်စေ၊ ရေထိအကျိုးကိုကြည့်၍ ဆုလွယ်နပ်လွယ် သီးနှံစိုက်ယိုကြ၍ဖြစ်စေ ဆောင်ရွတ်ကြမြင်း မြစ်ဝါသည်။ မပါမဖြစ်ကောင်ယာစနစ်သည်ကား စည်းလုံးဘဲ့စင်နေသော လူနေမှုအသိုက်အအုံနှင့် ဒွန်ထွဲတော့ရရှိပြီး စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များပေါ် အမြေခံ၍ ရင်ရွှာလူထုက ထုံးတမ်းစဉ်လာပွဲများကို စီမံကျင်းပပြီး ခွောင်ရွက်တင်ကြပါသည်။

၃(၄)။ ဖိအားတို ခံစားလာရသောစနစ်များ

မြေယာရှာဖွေရသော ထွန်းအားများ ပိုမိုကြီးမားလာသည်နှင့်အမျှ အလှည့်ကျခြေလုပ်ခြင်းစနစ်သည် အကျဝ်အတည်းများနှင့် ရင်ဆိုင် လာရပါသည်။ လင်မြေကာလသည် သစ်တောပြန်လည်အစပျိုးလာနိုင်လောက်သော အချိန်ကာလကို မစောင့်ဆိုင်းနိုင်သောအခါ ပတ်ဂန်းကျင် သစ်တောများ၏ ကြီးထွားမှုအရှိန်အတုန် ရင်ဂန့်သွား၍ မက်စောတ်သော ကောင်စောင်းများ၏ ပါးလှာသောအဝေါ် ရှိမြေသည် ယစ်ဆွေးဒေတ် နှင့် ရေကို ထိန်းနိုင်စွမ်း မရှိတော့တဲ အလွယ်တတူတိတ်စားခံရတာ သီးနှံအထွက် ဆုက်ယုတ်လာပါကော့သည်။ ကိုးတန့်နှင့် ဝဒေသတဲ့သို့ ဘိန်းခင်းများ ဖျက်ဆီးဖယ်ရှားခံရသောဒေသများတွင် ငွေကြေးချို့တဲ့လာကြ၍ လိုအင်သောဝမ်းစာအကွက် သီးနှံခင်းများထူထောင်ရန် မြေနေရာ အနံ့စီတ်တွက်များ တိုးချဲ့ခုက်ထွင်လာကြပါသည်။ မြေလုပ်ကာလ ကိုလောင်းလာမြင်း၊ မြေဆီလွှာကိုက်စားခံရမြင်း၊ မြေယာလုပ်ကွက် ညံ့ဖျင်းလာခြင်း၊ ထိးနှံအဘွက် ကျခွာင်းလာခြင်း စသည်ဖြင့် တစ်ရစ်ပြီး ကစ်ရစ် အောက်ဆိုရစ်ခွေတျခွာင်းလာတာ ဝမ်းစာမဖူလုံသည့် အခြေ အနေသို့ ဆိုတ်ရောတ်သွားတော့သည်[၂၄]။

စင်စစ် အလှည့်တျမြေလင်ခြင်းစနစ်ကို လိုတ်လျော့ညီထွေ မြုလွယ်မြင်လွယ် ခွောင်ရက်နိုင်ပါသည်။ ကောင်ယာစိုက်ပျိုးသူတို့သည် မြေအသုံးချမှုကို အရှိန်မြှင့်၍ ဆောင်ရွတ်နိုင်သောနည်းလမ်းများကိုသည်း ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ တောင်ယာစိုက်ခင်းအကွင်း နိုက်ထရိုဂျင် ကဲ့သို့ မြေဆီကြဗာဒေတ်ကို ပြည့်တင်းပေးနိုင်သော သစ်ပင်များနှင့် ခြေလွှာဖုံးပဝင်တို့ကို ထည့်သွင်းစိုက်ပျိုးဝေးခြင်းဖြင့် အပင်အာတာရခွာတ်များ အသစ်တစ်ဖန်ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးလာစေနိုင်ပါသည်။ သို့မတုတ် စီးပွားဖြစ် သစ်ကောပင်များထိ သစ်တောလုပ်မြေ၌ ကည့်သားမြင်းမြင့် အကျိုး အမြတ်ကို ရေရှည်ခံစားစေနိုင်ပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် ကောင်ယာသမားသည် ၎င်း၏လင်အားနှင့် သွင်းအားစုများမှ အမြင့်ခုံးအကိုးကျေးဇူးများ ထွတ်ပေါ်ရန် ဆောင်ရွတ်နိုင်ပါသည်။ အခြောင်းအလဲများ လျင်မြန်စွာမြစ်ပေါ်နေသော ယနေ့အချိန်အခါထွင် ဝမ်းစာမဖုလုံရမြင်းကို ရှောင်လွှဲ နိုင်ရေးအတွက် နည်းပညာနှင့် ငွေကြေးတောက်ပံ့မှုများကိုဝေးရင်း ကစ်ဖတ်ကလည်း ကောင်ယာဝိတ်ပျိုးသူ၏ တီထွင်ကြံခွာမှုများကို ပျံ့နှံ့ အောင်ဖြန်ပေခြင်း၊ မြေကောင်မြောက်ပေးမြင်း ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့ကို အထိရောထ်ဆုံး ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ပါသည်။

မကြာသေးမီခွာယ်စုနှစ်ကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ တောင်ပေါ်ဒေသသည် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ် ပတ်ပန်းတျင်ကို တမဟုတ်ချင်းမြောင်းလဲသွားသည်ကို ကြုံတွေ့ကြရပေရာ ၎င်းတို့အားလုံးသည် စားပက်နေရေး ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှု အခွင့်အလမ်း များနှင့် တောင်သူ၏ ရွေးချယ်ရမည့်နည်းလမ်းများအဝေါ် အခွာုံးရောအကောင်းအကွက်ပါ ယတ်ရောတ်လာခဲ့စေပါသည်။ ပေါ်လစီချမှတ်သူများ အဖို့လည်း ဤရိုက်ခတ်မှုကို ကြုံကွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရိုထ်ခထ်မှုအပြင်းထန်ဆုံးသော ပြောင်းလဲလာမှုများကို မြေယာပိုင်ဆိုင် လုပ်ပိုင်ခွင့် စည်းမျဉ်းမှုဘောင်များတွင် တွေ့မြင်နေရပါသည်။

၂၃။ Fujisaka et. al နှင့် အဖွဲ့ (၁၉၉၆)
၂၄။ တုလယမ္ဂ၏ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာရုံး UNODC ၂၀၀၆ စာ - ၃၁

၄ ထုံးတမ်းစဉ်လာ စည်းမျဉ်းများ[၂၉]

၄(၁)။ မျိုးကွဲစုံလင်လှသော လူမှုအဆောက်အအုံနှင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်စနစ်များ

တောင်ပေါ်ဒေသရှိ တမူထူးခြားသော လူနေမှုစနစ်အောက်၌ မြေယာအသုံးချမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများသည် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ စုံလင်လှပေရာ ၎င်းတို့ အားလုံးပေါင်းစပ်လိုက်သောအခါ ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာစနစ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပေသည်။ အချို့ကား ရှုပ်ထွေးလှသလို အချို့ကကား ကြပ်ကြပ်မတ်မတ် ထိန်းချုပ်စီမံထားပါသည်။ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်သော မြေယာစနစ်တွင် ကျေးရွာတစ်ရွာ၊ အိုးအိမ်အစုတစ်စု သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးအုပ်စု တစ်ခုသည် ထကွင်းထစပ်တည်းရှိနေသော မြေကွက်ကြီးကို စုပေါင်းရှင်းလင်း၍ နှစ်စဉ် စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သို့တည်းမဟုတ် ကဲ့သစ်တောတစ်ခုကို တူယောင်ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ လုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်သည် မျိုးရိုးသတ်ခံမှုကိုအခြေခံထားလျှင် အိမ်ထောင်စုတစ်ခုချင်းသည် မြေယာတစ်ကွက်ကို သို့မဟုတ် သစ်တောတစ်ပိုင်းကို သုံးစွဲခွင့်ရသည်။ မည်သည့် မြေယာကွက်၌ စိုက်ပျိုးရမည်ကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်၍ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ၎င်းအပြင် တစ်ဦးချင်းနှင့် စုပေါင်း လုပ်ဆောင်မှုကို ရောနှောပေါင်းစပ်ထားသော မြေယာစနစ်လည်း ရှိနိုင်သည်။

ယင်းကဲ့သို့ တောင်ပေါ်ဒေသ၏ ဘဝလုပ်မှုစနစ် အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံကို ရှုမြင်သုံးသပ် ကြည့်လိုက်သောအခါ မြေယာပိုင်ဆိုင် လုပ်ကိုင်မှု စနစ်များသည် သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတစ်မျိုးတည်း၌သာ ကျင့်သုံးခြင်းမဟုတ်ပေ။ ရွာတစ်ရွာတွင် စားကျက်မြေကို အလှည့်ကျ သို့မဟုတ် ကန့်သတ်၍ စုပေါင်းသုံးစွဲခြင်း၊ ရေဝေရေလဲ သစ်တောနေရာကို သစ်ခုတ်ခြင်းမှ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားခြင်း တန်ဖိုးရှိမျိုးစိတ်များကို ချိုးယူရာတွင် ရာသီလိုက်ကန့်သတ်ထားခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။

> ဓလေ့ထုံးထမ်းဥပဒေသည် အလွန်တရာ ထွေပြား ပြားနားလှပြီး တစ်ရွာသစ်ပုဒ် ဆန်းကွဲလွဲ ကြသည်။ ဤသို့သော ကွဲလွဲမှုများကြောင့် ရောဘယျခြုံ ကောက်ချက်ဆွဲရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေများသည်လည်း ထည်ထန့်ငြိမ်သက်နေခြင်းမျိုးမဟုတ်ပဲ၊ ဓလေ့များ ကူးစက်ခြင်း၊ လူဦးရေးဖိအား ပိုလာခြင်း၊ လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေ ပြောင်းလဲလာခြင်း နိုင်ငံရေးဝရက်များ ရိုက်ခတ်ခြင်း စသော အကြောင်းအချက်တို့ပေါ်မူတည်၍ အစဉ် ပြောင်းလဲ၍ ပုံစံသစ်များ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပေသည်။
>
> Cotula ၊ ၂၀၀၇၊ စ၁၀၀

ဤစည်းမျဉ်းများသည် ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့တွင်နှင့်သာ သက်ဆိုင်တတ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့ကို ရပ်ရွာ အစုအဖွဲ့တစ်ခုက သတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာက လူကြီးသူမများဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သားစဉ်မြေးဆက် လက်ဆင့်ကမ်းခဲ့၍ဖြစ်စေ စည်းမျဉ်းများပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကို ရွာလူကြီး သို့မဟုတ် ရိုးရာခေါင်းဆောင် ထကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းပေးပါသည်။ ၎င်းတို့က ထုံးထမ်းစဉ်လာလေ့နှင့် စနစ်များကို ရပ်ရေးရွာရေးလုပ်ငန်း ကိစ္စအဖြစ် စီမံသွားတတ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်ပမ်း၏ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများက ကြပ်မတ်ထားခြင်းကြောင့် မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ၏ လွှမ်းမိုးခြင်း သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲပစ်ခြင်းတို့မှ ခံရနိုင်ပါသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်း စည်းမျဉ်းအနေဖြင့် အုပ်စုတွင်း ဖြစ်ပေါ်တတ်သော အငြင်းပွားမှုများအပေါ် ဖြေရှင်းသောနည်းစဉ်များရှိပေရာ ၎င်းတို့ကို ကျေးရွာလူကြီး၊ ဆွေမျိုးစုခေါင်းဆောင်၊ လူကြီးသူမ သို့မဟုတ် ရပ်ရေးရွာရေး ဖျန်ဖြေစေ့စပ်သူများက ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိပါသည်။

ရှေးအစဉ်အလာ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအနက် လူသိအများဆုံးပုံစံတစ်ခုဖြစ်သလို ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေဖြင့် သမိုင်းကြောင်းအရ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အယူအဆတစ်ခုမှာ **"ဓားမဦးချ"** စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ မြေရိုင်းကို ခုတ်တွင်ရှင်းလင်းသူသည် ၎င်း၏ ဓားမဦးကို အရင်စချသူဖြစ်၍ ထိုမြေကိုပိုင်ဆိုင်သူဖြစ်သည်ဟုဆိုလိုသည်။ (ယနေ့တိုင် အထက်အညာတောရိုင်းမြေ၌ **"မြားတစ်ပစ်၊ ဓားတစ်ထစ်"** မှတ်သား၍ တောခုတ်ပြီး မြေထိုထွင်သူသည် မြားတစ်ပစ်စာအကျယ်နေရာရှိ သစ်ပင်များကို ဓားထစ်မှတ်သားပြီး ရှင်းလင်းဆောင်ရွက်ပေရာ လိုအပ်သော

၂၉။ ဤအခန်းသည် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်များ၏ စုပေါင်းသိမြင်သော အချက်အလက်များကို စုစည်းတင်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့ဝင်တို့မှာ မတောင်ပေါ်ဒေသ၌ အလုပ်လုပ်ကိုင်ဖူးသော အတွေ့အကြုံရှိကြပါသည်။ အချို့မှာမူ တောင်ယာလုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ယနေ့ခေတ်ကာလ၌ မြန်မာ့တောင်တန်းဒေသ၌ ကျင့်သုံးနေသော ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာဥပဒေကို သတ်သတ်မှတ်မှတ်လေ့လာမှု အထူးပင်နည်းလှပါသည်။ ဤအချက်ကိုဆက်လက်ပြီး အသေးစိတ်မလေ့လာ ထိုက်ပါသည်။ ဝမ်းစာဖူလုံရေးကို သေချာစေသည့် ရေရှည်တည်တန့်၍ ထုတ်လုပ်မှုကောင်းသော စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို ရေရှည် ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးအတွက် တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများကို ကူညီပေးနိုင်ရန် အထူးအလည်အရေးကြီးနေပါသည်။

မြေအကျယ်ကို ဦးထားသည်ဟု အမိဖွဲ့ယ်ဆောင်ပါသည်။) ဤဖြစ်စဉ်အရ မြေယာတစ်တွက်တို ပထမဆုံးစတင် စိုက်ပျိုးသူသည် ထိုမြေကို ပိုင်ပါသည်။ အစဉ်အလာအရ ထိုမြေကွက်ကို လှင်ထားချိန်တွင်ပင် ထိုသူကပိုင်ဆိုင်ဆဲ ဖြစ်သည်။ လယ်မြေတိုရော **"တောင်ယာ"** မြေတိုပါ ဤအတိုင်း သဘောထားနိုင်ပါသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသရှိ ထုံးတမ်းစဉ်လာမြေယာစည်းထမ်းများသည် လူမှုစနစ်များ၌ အမြစ်တွယ်နေပြီဖြစ်သည်။ တောင်ပေါ်ဒေသ အချို့အရင်ရှိ ချင်းနှင့် ကချင်အပါအဝင် လူမျိုးစုများတွင် ဆွေမျိုးစုဆက်ဆံရေးသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ ကျောရိုးဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စတွင် မြေယာရယူခွင့်သည် အမျိုးတော်စင်မှု သို့မဟုတ် ဆွေစဉ်မျိုးဆက်စနစ်နှင့် ခိုပိဆက်နေသည်။ ချင်းနှင့် ကချင်တို့၏ ဆွေမျိုးထော်စင်မှုစနစ်မှာ အထူးတလည် အဖဘက်လိုက်မြင်းဖြစ်သည်။ မြေယာအမွေဆက်ခံမှုတို သားများအကြား အညီအမျှခွဲစိုက်ပေးနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် အကြီးဆုံးသား တို ဖြစ်စေ၊ အငယ်ဆုံးတိုဖြစ်စေ အသာစီးရစေသည်။

အဖဘက်ကိုလိုက်သော ဆွေမျိုးတော်စပ်မှုစနစ်သည် မိန်းမများအတွက် မြေယာရယူခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြု မထားပေ။ အမျိုးသမီးသည် လက်ထင်ပြီးလျှင် ယောကျ်ား၏ ဆွေမျိုးအုပ်စုထဲဘို ပင်လိုက်ရသည်။ ဤစနစ်အရ ယောကျ်ား သို့မယုတ် ၎င်း၏ဆွေမျိုးက မြေကိုပိုင်ဆိုင်ပေရာ မိန်းမက မုဆိုးမဖြစ်လာသောအခါ မြေယာရရှိမှုအထွက် သား သို့မဟုတ် ၎င်း၏ မတ်ပေါ် မှီခိုရပါသည်။ တစ်ချိန်ယည်းပင် ဆွေမျိုးစုအနေဖြင့် သူမ၏ သင်္ကထာချောင်ချရေးအတွက် ပတ္တရားရှိပေထည်။ မုဆိုးမဖြစ်မီက မြေယာနှင့် ပတ်သတ်ထော အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်မျိုးကို ယခုလည်း စံစားနိုင်သည်ယခိုသော်ငြားလည်း လက်တွေ့တွင်မူ မြေယာရရှိနိုင်မှု၊ မြေကိုမြုပြင်စီရင်နိုင်မှု၊ မြေယာပေါ်မှ အကျိုးအမြက် ရနိုင်မှုတို့သည် ခင်ပွန်းဖက်ထ ဆွေမျိုးများ၏ ကြည်ဖြူနိုင်မှုပေါ် မူထည်ပါသည်။

၄(၂)။ ချင်းပြည်နယ်မှ ရိုးရာစဉ်လာမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စည်းမျဉ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်ပေါ်သားများအနက် ချင်းလူမှုစီးပွားရေးစနစ်သည် ယခင်ဆယ်စုနှစ်များက ပြည်ထွင်းပဋိပက္ခများ၊ လူဦးရေ တိုးပွားခြင်း၊ မြေယာခတ်ခံမြင်း၊ စေးကွက်စီးပွားရေးဝင်လာမြင်း စသည်တို့၏ ကိခိုက်မှုမှ သက်သာကာ အခြားဒေသများထက် ၎င်း၏စနစ်လို ပုံစံမပျက်တိန်းသိမ်းထားနိုင်သော အခြေအနေမှာ ရှိသည်။ ချင်းပြည်နယ်သည် ဟိမဝန္တာကုန်းမြေပြင့်၏ တောင်ဖတ်၊ ဧရာပတီမြစ်ဝှမ်းလွင်မြင်နှင့် ပြယ္မာပုတ္တမြစ်ကိုအကြား ယောင်ကုန်းတောင်တန်းများပေါ်တွင်တည်ရှိတာ နိုင်ငံ၏ အနောက်ဖက်နယ်စပ်တိ ရောက်ရှိသွားပါသည်။ ဆင်မြေ လျှောမှာ မတ်စောက်ပြီး မြေယာမှာလည်း အထွတ်မကောင်းပေ။ ချင်းမြေယာစနစ်မှာ တွဲပြားမှုများသော်လည်း အစုလိုက်နှင့် တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် ကိုနှစ်မျိုးရောလျက်ရှိသည်ဟု အကြမ်းဖျင်း ခွဲမြားနားလည် နိုင်ပေသည်။

လူဦးရေနည်းပါးသော ချင်းပြည်နယ် အစိတ်အပိုင်းအချို့ထွင် ကောင်ယာမြေကို စုပေါင်းစီမံပါသည်။ ရွာတစ်ရွာစီထွင် တောင်ယာ ဧရိယာကို **"လိုပီးလ်"** ဟုသော အပိုင်းအမြားများဖြင့် ပိုင်းမြားပါသည်[၃၀]။ လိုပီးလ်တစ်ပိုင်းကို တစ်နှစ်စီအလှည်ပေး၍ စိုက်သည်[၃၁]။ ရွာသစ်ရွာလျှင် လိုပီးလ် ၄ ပိုင်းမှ ၆ ပိုင်းထိ ရှိတတ်သယိ ၁၆ ပိုင်းတိလည်း ရှိနိုင်သေးသည်။ ကိုမီးလ်အရေအတွက်နှင့် အရယ်အစားမှာ ကျေးရွာပေါ် မူဏည်သည့်အပြင် မြေရရှိနိုင်မှု၊ ရွာ၏လူဦးရေ၊ သိးနှံရွေးချယ်မှု၊ ထိုသီးနှံ ကြိုက်လောက်သည့်ရေမြေအနေအထားစသည်ကိုအပေါ် မူတည်သည်။

ကောင်ယာစပါး သို့မယုတ် ပြောင်းဖူးတိုရွေးချယ်မှုသည် စိုတ်ပျိုးမြင်းတာလတို ကွဲလဲသွားစေ၍ တိုမှ တစ်ဖန်ရွာ၏ တိုပီးလ် အရေ အထွက်ပါ ကွာမြားသွားပါ သည်။ တောင်ယာစပါးကို အကွက်မပြောင်းမိ တစ်ကြိမ်သာ စိုတ်သည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ရွာလျှင် လိုပီးလ် အရေ အတွတ်များထွားသည်။ ပြောင်းဖူးတိုမူ မြေလှင်မထားမီ ၃ နှစ်မှ ၅နှစ်ကာလထိ စိုတ်ပျိုးသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ရွာလျှင် တိုမီးလ်အရေအထွက် နည်းပါသည်။ ဥပမာ ဟားခါး မြို့နယ်တွင် ကျေးရွာတစ်ရွာသည် ပြောင်းဖူးကို လိုပီးလ် ၄ ပိုင်းမှ ၆ ပိုင်းထိ စိုက်ကြ၍တစ်ပိုင်းစီကို ၃ နှစ်မှ ၅ နှစ်အထိ မြေမလှင်မီ ဆတ်တိုက်စိုက်လိုက်ပါသည်။ ပြီးလျှင် လိုပီးလ်နောက်ထစ်ပိုင်းကို အလှည်ပေးသည်။ ထန်ဟလန်မြို့နယ်ရှိ ရွာထစ်ရွာတွင်မူ တောင်ယာစပါးတို စိုတ်လျှင် လိုပီးလ် ၁၂ပိုင်းမှ ၁၆ ပိုင်းထိပိုင်းမြားပြီး တစ်ပိုင်းစီပေါ် တစ်နှစ်ချင်းစိုက်သွားပါသည်။

တောင်ယာခုတ်မီးရှို့၍ လိုပီးလ်အပိုင်းအမြားတို ပြင်ဆင်ရာထွင် ကျေးရွာကစုပေါင်း၍ ဝင်ဆောင်သည်။ ပြီးလျှင် လိုမီးလ်ကထဲ တစ်တွက်စီကို အိမ်ထောင်စုတစ်ခုစီကို ချထားစိုက်ပျိုးစေပါသည်။ လိုပီးလ်အသစ်ထစ်ပိုင်းကို ဖွင့်လိုလ်တိုင်း ကျေးရွာက မဲစနစ်မြင့်အကွက်ကို ခွဲပေချထားပါသည်။ သို့မယုတ် အိမ်ထောင်စုနှင့်ဆိုင်သော အကွက်ဒပိုင်းဒမြားတို အမွေဆက်ခံမှုနှင့် သတ်မှတ်ပါသည်။ သို့မယုတ် ယခင်ထ စိုက်ပျိုးခဲ့သူမြင်းနှင့်အမွေ ဆက်ခံမြင်းတို့ရှိလျှင် ထိုနေမြဲအကွက်၌ ချထားမြင်းရှိသလို လွတ်နေသောအကွက်ကို မဲစနစ်ဖြင့် ချထားပါသည်။

၃၀။ လိုပီးလ်ဟူသော အသုံးအနှုန်းတို ဟားခါး၊ တီးတိန်နှင့် ထန်ထလန်မြို့နယ်တို့၌ ခေါ်ပေါ်ပါသည်။ ဘို့သော် ချင်းဘာသာစတား အားလုံးနှင့် ဒေဘိယစတားတိုင်းတွင်မူ မရှိပါ။

၃၁။ လိုပီးလ်အလေ့အထတို နားလည်လွယ်စေရန် ချပါတီ သို့မယုတ် နံပြားပုံစံကြီးမားသော စက်ဝိုင်းကြီးကို ရှုမြင်လိုက်ပါ။ ၎င်းသည် ထျေးရွာ၏ တောင်ယာလုပ်ငန်းများတို တိုယ်စားပြုသည်။ ၎င်းကို ဒကွာအဝေးညီည် မြတ်မျဉ်း ၃ ကြောင်း ကန့်လန့်ဆွဲချလျှင် အစိတ်အပိုင်း ၆ခု ရပါမည်။ ဖြတ်မျဉ်း (အချင်း) လေးကြိမ်အညီ ဆွဲလိုက်လျှင် ၈ ပိုင်းရပါမည်။ တစ်ပိုင်းစီကို လိုပီးလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

ဖြတ်မျဉ်း ၃ ကြောင်း (၆ စိပ်)

ဖြတ်မျဉ်း ၄ ကြောင်း (၆ စိပ်)

ပမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ဟားခါးရှိ အိမ်ထောင်စုတစ်စုသည် စိုက်ပျိုးမြေ ၂ဧကခန့် ခွဲတမ်းရသည်။ ထန်ထလန်၌ ၃ ဧကခန့်ရသည်။ လိုပီးလ်တစ်ခုတွင် နာမည်တစ်ခုရှိတတ်သည်။ အချို့ရွာများသည် နှစ်စဉ်စိုက်သော လိုမ်းလ်ကို နှစ်အလိုက်စိုက်ပျိုးမှုနှင့် လိုပီးလ်အမည်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားတတ်သည်။ အချို့ရာများ၌ နှစ်တစ်ရာကျော်က လိုပီးလ်မှတ်တမ်းပင်ရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လိုပီးလ်စနစ်သည် ကည်မြဲနေသည်ဟု မဆိုသာပေ။ အချိန်လိုက် ပြောင်းလဲတတ်သည်။ လူဦးရေတိုးလာသောအခါ အချို့လိုပီးလ် မြေယာသည် အမြဲတမ်းစိုက်ကွက် ဘို့မဟုတ် မကျေးရာပိုင်ဘစ်မတာ ဖြစ်သွားသည်။ လိုပီးလ်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရပြန်သည်။ လိုပီးယ်တစ်ခုကို အလည်ဇယားမှ ခွဲတတ်တန် တက်မည်။ သို့မဟုတ် လိုပီးယ်အရွယ်အစားလို လျှော့လိုက်ရသည်။ ဘို့မဟုတ်တော့ရွာအနေမြင့် လိုပီးလ်တို့ ပြန်လည် ခွဲခြမ်းစိထဖြာကာ ယခင်က လိုပီးလ် ၆ ပိုင်းရှိသည်ကို ၄ ပိုင်းသာသားသည်။ ဘို့မှသာ လိုပီးလ်ထစ်ပိုင်းစိ တွင် ဧရိယာကျယ်လာ၍ နှစ်စဉ်စိုက်နိုင်သော အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်များလာသလောက် တိုးပေးနိုင်ပေမည်။

> မြေဌာန်းဥပဒေများ၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာစည်းမျဉ်းများနှင့် ၎င်းတို့နှစ်ခုကြား၏ ဆက်စပ်မှုတစ်ခုရှိသော ဥပဒေအမျိုးမျိုးသည် ဒေသတစ်ခုအတွင်း၌ အရင်းအမြစ်ကိုရယူခွင့်ကို တိန်းကျောင်းလာကြသောအခါ တစ်ခါတစ်ရံတစ်ခုနှင့် ဘစ်ခုကပ်နေသည်။ တစ်ခါ တစ်ရံဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကြဇာ သက်ရောက်မှု ယှဉ်ပြိုင်ကြသည်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ပြဌာန်းဥပဒေနှစ်ခုကို ပြတ်ပြက်သားသား တတ္တားခြားရန် ခက်ခဲနိုင်ဘည်။ ၎င်းနှစ်ခုကို အလွယ်ထထနှစ်ပိုင်း ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားရှိခြင်းကို ရှောင်ရှားသင့်ပါသည်။
>
> Cotula ၊၂၀၀၇၊ စာ ၀၂

တီးတိန်နှင့် ဖလန်းမြို့နယ်အပါအဝင် ချင်းပြည်နယ် အချို့နေရာများတွင် တောင်ယာမြေအသုံးချခွင့်ကို အိမ်ထောင်စုအလိုက် သို့မဟုတ် အမွေဆက်ခံနိုင်မှုအလိုက် တွေ့ရပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ တစ်ဦးချင်းပိုင်ဆိုင်မှုကို ကိုင်ရိုက်ရရှိသည်။ လူဦးရေများလာ၍ အခွေဆက်ခံမှုနှင့် အကြေးဆိမ်းမှုများဖြင့် ချမ်းသာသော အိမ်ထောင်စု များ လက်ထဲတွင် မြေယာများ စုစည်းရောက်ရှိလာသည်။ တစ်ဦးချင်းစီနှင့် အခွေဆက်ခံမှုရနိုင်သော နေရာများတွင် နှစ်စဉ် မည်သည့်အတွက် စိုက်ပျိုးမည်။ မည်သို့စီမံခေါင်ရွက်မည်ဆိုသည်မှာ အိမ်ထောင်စုလုပ်နည်းလုပ်ဟန်ပေါ်မူတည်သည်။ အိမ်ထောင်စုအနည်းငယ်အထွင်းသို့ မြေယာများစုစည်းရောက်ရှိသွားသောအခါ အခကြေးငွေဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သီးစားခ၍ ဖြစ်စေ၊ ရှုံးရာလက်ဆောင်ပေး၍ဖြစ်စေ ဘို့မဟုတ် မိသားစု အနှောင်အဖွဲ့အရဖြစ်စေ မြေငှားခစနစ်သည် သိသိသာသာဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပါသည်။

သစ်ထောလုင်ကိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ အစီအမံများမှာ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ ဟားခါးမြို့နယ်၏ ကျေးရာအများစုတွင် တောင်ယာမခုတ်သော သစ်တောဧရိယာကို ထုံးတမ်းစဉ်လာလုပိုင်ခွင့်အရ တစ်ဦးချင်းကကိုင်ဆိုင်သည်။ ၁၉၆၀ နှစ်များအရောတ်တွင် ပြဌာန်းဥပဒေများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း တန်ပြန်ရခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဆိုရှယ်လစ် မူဝါဒသည်ယမ်း၍ဖြစ်မစေ၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုကို စုပေါင်းဆောင်ရွက်လာပါသည်။ ဖလန်းနှင့် တီးတိန်မြို့နယ်များ၌ စီမံခန့်ခွဲမှုအတိုင်းအတာသည် တင်းခုတ်ရယူမှုကိစ္စတွင် တစ်ဦးချင်းပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် တစ်ဦးချင်း အသုံးအမြတ်မှုသည် စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စုပေါင်းဆုံးဖြတ်မှုအထိ တျတ်ပြန်သည်။ ဤအစီအမံများသည် မတောင်ယာစိုက်ကွက် အပြင်တက်ရှိ ကျေးရွာအနီးရေအရင်းအမြစ်နှင့် တာကွယ်တောနှင့် ဆိုင်သော သစ်တောများအတွက် ဖြစ်သည်။ တောင်ယာခုတ်ပြီး မြေလုပ်ထားသော သစ်ထောနေရာတွင် တင်းခုတ်၊ တင်းတောက်ခြင်းအတွက် စည်းမျဉ်းတစ်မျိုး ရှိနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် မည်သည့်အကန့်အသတ်မှုမရှိသလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

၄(၃)။ ပြဌာန်းဥပဒေတဖွယ် သဘောသားအပ်သည့် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေ

ရိုးရာအစဉ်အလာ မြေယာစနစ်အပါအဝင် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေကြောင်းတို့ကို ပြတ်သုကျ၏အင်ချုပ်မှု အောက်တွင် ပြတ်သားစွာ တိန်းသိမ်းပေးထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ၁၉၃၅ ခုနှစ် အစိုးရဥပဒေသည် သီးသန့် လူမျိုးစုများနှင့် သီးသန့်ပတ်ဂိဂင်ဧရိယာကိုတွင် တျင့်သုံးနေသည့် ဥပဒေအမပါင်းအစုကို အတည်ပြု ပေးခဲ့ရာ ဟနေ့ထက်ကိုင် ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခြင်းနှင့် ပြဌာန်းမှုအသစ်တစ်ခုဖြင့် လွှမ်းမိုးခြင်းကို မရှိသေးပေ။

ဒေလထုံးစံနှင့် အညီ စီရင်မှုကို တိန်းသိမ်းတားရေးဆိုင်ရာ တုတ်ပြန်ချက်များကို ဒေသတရားရုံးနှင့် ဥပဒေအရာရှိများအတွက် ရည်စူး၍ လက်စွဲစာအုပ်များတွင် အတွဲလိုက်ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပုတာအိုခရိုင်ရှိ ရမ်းများအတွက် ခန္ဓီးလဲ၊ အတက် ချင်းတွင်းရှိ ရမ်းများအတွက် ဆောင်တခါပ်နှင့် ဆင်ကလိန် ခန္ဓီးဥပဒေများ၊ ၁၉၂၆ ခုနှစ် ပြစ်မှုနှင့် တရားမှုကမ္မအမိန့်၊ ရမ်းပြည်နယ်အတွက် ကျင့်သုံးရန် ရမ်းပြည်နယ်လက်စွဲ၊ ချင်းတောင်ဘန်းအတွက် ညွှန်ကြားချက်နှင့် နောင်တွင် ချင်းပီသေဆတိုင်း ဥပဒေဖြင့် အစားထိုးသောအမိန့် ညွှန်ကြားချက်များ ရှိပါသည်။ ဤနေရာတွင် တချင်တောင်တန်းဒေသ လတ်စွဲကို တုတ်နုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။ ၎င်းသည် မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်နှင့် ကသာအဝိုင်သီးသန့်ဘောင်ထန်းဒေသရှိ ကချင်၊ ပလောင်နှင့် အခြားသော လူမျိုးစုများအထွက် ကျင့်သုံးရန်ဖြစ်ပါသည်။

> "၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ကချင်တောင်တန်းလူမျိုးစုဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်ကို တုတ်ပြန်ပါသည်။ ၎င်းသည် ဖော်မြပါလူမျိုးစုများနှင့် နယ်မြေများအတွက် ယခုထိအာဏာသက်ရောက်ပါသည်။ ၎င်းသည် ကြဂ်ဒေသ (မှတ်ချက် ။ ။ မေခမြစ်နှင့် မလိခမြစ်ကြား) နှင့် ဟူကောင်းတောင်ကြားနယ်မြေအထိ သက်ရောက်ပါ သည်။ ကိုကြောင့် မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်ခရိုင် တောင်တန်းဒေသတွင် ကျင့်သုံးရန် ဥပဒေနှစ်မျိုး ရှိပါသည်။ ပထမဥပဒေမှာ ဖော်ပြပါလူမျိုးစုအရေးအရာ ကိစ္စများအတွက် အကျုံးဝင်ပါဘည်။ နောက်ဥပဒေတစ်ခုမှာ ၁၉၃၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရဥပဒေဖြင့် ထိမ်မတိုးချဲ့ထားပြီး နယ်မြေဒေသတစ်ခုလုံးနှင့် အကျုံးဝင်ပါသည်[၃၂]။"

ရိုးရင်းစွာဆိုရလျှင် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေသည် သတ်မှတ်ထားသော နယ်မြေအပိုင်းအခြားတစ်ခုအတွင်းရှိ သီးသန့်လူမျိုးစုအတွက် ကျင့်သုံးနိုင်ပြီး ပြဌာန်းဥပဒေသည် ထိုဒေသအတွင်းရှိ ထိုလူမျိုးစုအုပ်စုနှင့် မဆိုင်သူများ အတွက် အကျုံးဝင်နေပါသည်။ သို့သော် အရေးကြီးအချက်တစ်ခုမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ထုတ်ပြန်သော ဥပဒေအားလုံးသည် နိုင်ငံ၏နေရာဒေသအားလုံးပေါ် ထညီစွာ

၃၂။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ (၁၉၆၀)၊ ရေ့သို့စာစောင်ကိုကြည့်ပါရန်၊ စာမျက်နှာ ဖော်ပြမထား

အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်ဆိုသော ဥပဒေ၏ ယွမ်းမိုးတားသောအချက်တို သိတားရန် လိုပါသည်[၃၃]။

ယခုလို ဥပဒေနှင့် ညွှန်ကြားချက်များကို စုစည်းကြည့်ရာတွင် အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများအနေဖြင့် ယနေ့တိုင် မှီခြမ်းဖြူထားသည့် "ကျေးရာလူကြီးသည် မလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ သူ့ကိုအမှုးတားပေးသော လူမျိုးစု၊ မျိုးနွယ်စု သို့မဟုတ် ကျေးရွာအပေါ် အထွေထွေအုပ်ချုပ်တန်းသိမ်းမှု ရှိသည်" ဟူသော စကားရပ်ကစ်ခုကို တွေ့ရပါသည်[၃၄]။ ယခင်တတည်းတရှိနှင်သော ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေသာမကနှင့် ပြတ်ထုံးများရှိ အကြောင်းဖြင်းရာများကို အမိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာထွင် လက်စွဲကျမ်းများ၌ ဒေသခံသစ်တောအသုံးပြုမှု အခွင့်အရေးကို ထောက်ထား လေးစားရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းပင် သစ်တောတွတ်ကန်ပေါ် ကချင်တို့၏ မည်သည့် အကြွင်းမဲ့အခွင့်အရေးကိုမဆို အသိအမှတ်ပြုရန် ပြင်းဆိုထား၍ ကချင်တောင်တန်းဒေသတွင် သစ်ဟောသီးသန့် ယူတားရန် ဖုံ့စည်းရေးကို ဥပဒေကြောင်းပြင့် ကန့်ကွက်ထားသော အချက်များလည်း ရှိပါသည်[၃၅]။ ကျေးရွာ နယ်နိမိတ်များတို ဖြေပုတတ်၍ မတ်သားထားရန်လိုကြောင်း ညွှန်းဆိုထားချက်များလည်း ရှိပါသည်[၃၆]။ အမှုအခင်းများကို ပြန့်နိုင်သမျှ ပြန့်ဆန့်စွာ ဖြေရှင်းပေးရနိုင်နှင့် နယ်နိမိတ်စည်းရုံး အဖြင်းပွားမှုများဖြစ်ပေါ်လျှင် နှစ်ဖက်စုညီတွင် ဘက်လိုက်မှုကင်းသော လူကြီးသူမနှင့် ရွာလူကြီးများအကူအညီဖြင့် စိရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းပြင့် ကျေနပ်ဖွယ်ရာ အတောင်းဆုံးရနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိခဲ့ပါသည်[၃၇]။

ဤစာပိုဒ်များသည် အစိုးရ၏ ကျယ်ပြန့်လာသောလွှမ်းမိုးမှုများနှင့်အတူ သယံဇာတများကို တတ်ယူအသုံးပြုရန့်အတွက် သစ်တောထိန်းသိမ်းမှုကို တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်လိုလာခြင်းနှင့် တပြိုင်နက်ထဲမှာပင် ဒေသန္တရ အခွင့်အလမ်းများကို လေးစားသမှုပြုလိုခြင်းကို၏ အားပြိုင်လာမှုကို ဖော်ထုတ်ပြသနေပါသည်။

ဘောင်ခတ်ထားသော "ဖြောင်းလဲနေသောစနစ်ကို ရှခြင်သုံးသပ်ခြင်း" စာပုဒ်ပြင့် သရုပ်ဖော်တင်ပြ ထားသကဲ့သို့ တောင်တန်းဒေသရှိ မြို့နယ်ဥဝဒေအရာရှိသည် ရပ်ရာအတွင်း ဥပဒေချိုးဖောက်မှုကို စီရင်ရာကွင် ထုံးတမ်းစဉ်လာစည်းမျဉ်းနှင့် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေအနက် မည်သည့် လမ်းကြောင်းပြင့် စီရပ်အဖြစ်ပေးသင့်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူပင် အချင်းဖြစ်ပွားသူ နှစ်ဖတ်ကလည်း မည်သည့် ဥပဒေလမ်းကြောင်းက ဝိုပြီးအရေးသာနိုင်လောက်သည်ကို တွက်ဆ၍ ရွေးချယ်ကြမည် ဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ထုံးထမ်းစဉ်လာဥပဒေ သို့မဟုတ် အမှုအခင်းကို ဖျန်ဖြေသော ရိုးရာအစဉ်လာနည်းလမ်းများသည် ယနေ့ကောင်ယာလုပ်သူများအတွက် ရှေးကရှိနှင့်သော ဥပဒေများဖြစ်ကြပါသည်။ ဖြေယာနှင့် ကရားမမှုများကို လက်တွေ့ဖြေရှင်းရာတွင်လည်း အစိုးရ ရုံးပြင်ကန္နားကိုမသွားဘဲ ကျေးရာလူကြီးနှင့် သက်ကြီးဝါကြီးထို၏ ခုံသမာဓိ ဆုံးဖြက်ချက်ဖြင့် ပြီးကြဝါသည်။

၄(၄)။ စနစ်အပြောင်းအလဲ

ရိုးရာအစဉ်လာ လုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များသည် ၎င်းတို့ယိန်းတောင်းသားသော စိတ်ပျိုးရေးစနစ်ကဲ့သို့ ရွေ့လျား ပြောင်းလဲနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်ခန့်က တောင်တန်းဒေသနေရာများတွင် အပြောင်း အလဲများ သိသိသာသာဖြစ်ပွားခဲ့ဝါသည်။ ယင်းကို့အနက် လူဦးရေတိုးလာပြင်း၊ ပဋိပက္ခများကြာရှည်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ပြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချခြင်းနှင့် လူဦးရေပြောင်းရွှေ့ခြင်း၊ သစ်တောကြိုးပိုင်းများ တိုးချဲ့ဖန်တီးလာဖြင်း၊ ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်ဝင်ရောက်လာပြင်း စသည့်အချက်တို့သည် ရိုးရာလုပ်ငန်းနှင့် ဖြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုတို့အပေါ် အတူ အကျိုးသက်ရောက်မှုမျာ း ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။ ချင်းတောင် လိုပ်းလ်စနစ်၏ အထက်တင်ပြပါနမူနာနှင့် ဘောင်ခတ်ထားသော တောက်နုတ်ချက်များအကိုင်း လူနေမှုနှင့် ပြေယာအသုံးချမှုစနစ်တို့သည် ရွေ့လျား ပြောင်းလဲလာကာ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဘာဝအပြောင်းအလဲတို့ကို ဟုန့်ဖြန်၍ လိုက်လျောညီတွေ ဖြစ်ပေါ်လာရ ပြန်ပါသည်။

လူမှုအဆောက်အအုံ ပြောင်းလဲသွားသလို ပြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်လည်း ပြောင်းလွဲသွားခဲ့ပါသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်စည်းကမ်းဆိုသည်မှာ ဖြေယာရပိုင်ခွင့်ကို မည်ထိုထိန်းကျောင်းသားသည်ဆိုသော အုပ်စုတစ်ခုအတွင်းရှိ သဘောတူညီမှုတစ်ခုသာဖြစ်ပေရာ အဆိုဝါ ထိန်းကျောင်းမှုနည်းလမ်းများကို ဆုတ်ကိုင်ထားသော လူမှုစနစ်သည် ဖြောင်းလဲသွားသောအခါ ပြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စည်းမျဉ်းများလည်း ပြောင်းလဲရပေတော့သည်။

၃၃။ ကိုယ်နိုအင်ချုင်ရေးအောက်တွင် ကချင်အပါအဝင်အထတ်ဗမာပြည်ကို ၁၈၈၆ ခုနှစ် မေလ ၄ ရက် အမိန့်ကြော်ငြာစာ အရ စည်းမျဉ်းချထားသော ခရိုင်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ အောက်ဗမာဖြည့်၌ အာဏာသက်ပင်သော ဥပဒေများကို အဆိုဝါ စည်းမျဉ်းချတားသော ခရိုင်တွင် အတျူးမဝင်ပေ။ ချွင်းချက် အဖြစ် ၀၉၃၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအက်ဥပဒေနှင့် ၁၈၉၈ ခုနှစ် ဗမာဥပဒေများ ၀၈၇၄ ခုနှစ် စည်းမျဉ်းချခရိုင် အတ်ဥပဒေကို ရည်ညွှန်းလျက် အောက်ဗမာဖြည်ဥပဒေကို သီးသန့်ဆုံယူသုံးနိုင်သော ထိစ္စရပ်အနည်းငယ် ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဤအစီရင်ခံစာ၏ အခန်း ၅ ၌ ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း "အထက်ဗမာပြည်ဖြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်းဥပဒေ ၁၈၇၄ ခုနှစ်ကို ဝေင်တန်းဒေသ လူမျိုးစုသို့ တိုးချဲ့ချမှက်ခြင်း (တချင်တောင်တန်းဒေသလက်စွဲ၊ နိုင်ငံရေးဌာန အမိန့်ညွှန်ကြားချက် အမှယ် ၁၅၊ ၁၉၃၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၅ ရက်ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။) မည်သို့ဆိုစေတာမူ တော်လှန်ရေး တောင်စီစတင်အာဏာယူသည့်နေ့ (၀၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်) နောက်မိုင်းမစပြီး ယုက်မြန်သော ဥပဒေအားလုံးသည် တစ်နိုင်ငံလုံးအပေါ် ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ (ဥပမာ ၀၉၆၃ ခုနှစ် သီးစားချတားရေး ဥပဒေ)။ ထိုအပြင် အရေးကြီးသောအချက်ကစ်ရင် ရှေ့ဥပဒေနှင့် နောက်ဥပဒေထို့ ဝိရောဒိဖြစ်ခဲ့လျှင် နောတ်ဥပဒေသည်သာ အကည်ဖြစ်သည်။ (၁၉၇၃ ခုနှစ် ဥပဒေ အမိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက် ပုဒ်မ ၃(ဿ) ဟု မှထ်သားရန် ရှိပါသည်။)

၃၄။ ပြည်တောင်စုပြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ၁၉၆၈၊ စာ - ၃

၃၅။ ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ၁၉၆၀၊ စာ - ၁၄၀

၃၆။ ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ၁၉၆၀၊ စာ - ၁၃၀

၃၇။ ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ၁၉၆၀၊ စာ - ၀၉၀-၁၉၂

ထိုမှတပါးမလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ပြဌာန်းဥပဒေတို့သည် တစ်ခုပေါ်တစ်ခု လွှမ်းမိုးတတ်ကြပေသည်။

ဥပမာ တချင်၊ မန်၊ ပလောင်တို့တို့ ကောင်ပေါ်ရှိ သီးခြားထဲစုများမှ စုပေါင်း၍ လမ်းသေးရှိကျေးရွာတစ်ခုတို့ နေရာချထားလိုက်သောအခါ သူတို့သည် ကျေးရွာသစ်တွင် နေထိုင်သည့်ရပ်တွက်မတူသော်လည်း လူမျိုးစုအလိုက် တစ်ပေါင်းတဲ စုစည်းမြဲး လူမှုရေးရာနှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တို့တို့ ဆောင်ရွက်လာကြပါသည်။ မြေယာရယူမှုသည် ရှေးရာလိုက်သော မျိုးနွယ်စုအပေါ် တစ်စိတ်တစ်ဖိုင်းမျှသာ အမှီပြုနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာမူ ဒေသသစ်တွင် ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်အနေဖြင့် အကန့်အသတ်နှင့်သာရရှိသော မြေယာကို ခွဲဝေပေးရမြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အချို့အိမ်ထောင်စုတလည်း ရာတောင်းများကွင် တျန်ရစ်ခဲ့သော မြေယာကို ထွန်ယတ်ဖို့ ရာသီလိုက် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြခြင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗမာစကားကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်မြောတတ်၍ အဝဝ်အထွတ် တျင်လည်သောမျိုးနွယ်စု ခေါင်းဆောင်အနေဖြင့် ဒေသအာဏာပိုင်များတို့ ချဉ်းကပ်နိုင်ပြီး မြေယာကို ၎င်းအတွက်နှင့် ၎င်း၏မျိုးနွယ်စုအတွက် ကောင်းတောင်း ရယူတတ်ပါသည်။ ရှေးလခင်ကကဲ့သို့ မဟုတ်တော့ဘဲ လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် မြဌာန်းဥပဒေအပေါ် ပိုပြီးမှီခိုအားထားလာရပါသည်။ ကြေးရတတ် အိမ်ထောင်စုအချို့မှာ လယ်မြေကို မှတ်ပုံကင်လာနိုင်ခဲ့ပါသည်။ မလေ့ထုံးစံစည်းမျဉ်းများကို သီးခြားခွဲယုတ်ပြီး ကြည့်မြင်ရန်မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ ကျယ်မြန့်လာသော အခြေအနေတွင် ၎င်းကို အရပ်ဒေသအလိုက် မြေယာအား စီမံထိန်းကျောင်းခြင်း မူသောင်တု ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်သွားရပေတော့သည်[၂၈]။

လုပ်မြေနှင့် ပတ်သက်၍ **'ဆက်စပ်ပေါင်းစည်းမှု'** နှင့် **'တင်ပိုင်းတစ်စ'** စနစ်များအနတ် မည်သည့်စနစ်တု ဝံ့ပိုးသည်ဆိုစေ၊ မြေယာပိုင်ဆိုင်လုင်ပိုင်ခွင့်စနစ်များကား ပြောင်းလဲလာပါသည်။ အပြောင်းအလဲ လမ်းကြောင်းနှင့် ရလဒ်များတား ဒေသအမြေအနေထိုလိုက်၍ ကွဲတွတ်ဘွားပါသည်။

၄(၅)။ ထုံးတမ်းစဉ်လာ လုပ်ကိုင်ခွင့်စနစ်နှင့် ပြဌာန်းဥပဒေ၏လုပ်နည်းလုမ်ဟန်များ

မပါမဖြစ်အလည့်တျ မြေလုပ်စနစ်တွင် ကျေးရွာအားလုံးသည် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေအရ မည်သည့်မြေယာသည် ရှာင်ငိုဖြစ်သည်၊ မြေယာ၌ မည်သို့အမှတ်အသားများရှိသည်၊ စိုက်ပျိုးဖို့၊ အမဲလိုက်ဖို့၊ မတာထွတ် ပစ္စည်းရာဖို့၊ မည်သည့်မြေယာဒေသမှာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည် စသည်တို့ကို နားလည်ထားမြဲး ဖြစ်သည်။ တောင်ယာလုပ်သူကဲ့သို့ သစ်တောများတို့ အမျိုးအစားအလိုက် သိကြသည်။ မြေလုင်ထား၍ တောင်ယာခုထ်လွှင် စိတ်ပျိုးရမည့် သစ်တော၊ မတာင်သာ မလုင်ရဘဲ ဖယ်ထား၍ အမဲလိုက်မြင်း၊ သစ်ခုက်ခြင်း၊ အခြားသစ်တော ထွတ်ကိုယူခြင်းတို့တို့ လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် သစ်တောဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ် လေ့ရှိပါသည်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာလုင်ပိုင်ခွင့် စနစ်အရ အလုံးစုံသော သစ်တောဧရိယာနှင့် လယ်ယာမြေများအပေါ် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ စီမံဆောင်ရွက်သော လုင်မမြေများသည် ကျေးရွာမြေများ မြစ်ကြပါသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသ၌ မြေယာလင်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ပြဌာန်းဥပဒေတို့သည် အခါခင်သီမ်း တစ်ထင်တည်းတျလေ့မရှိပေ။ ပတမအချက်အရ ကောင်ဝေါ်ရှိ ကျေးရွာနယ်နိမိတ်နှင့် အိမ်ထောင်စုပိုင်မြေယာကိုသည် အစိုးရ၏ မှတ်တမ်းများ၌ မရှင်းလင်းလှပေ။ ကြေး/မြေဌာန၏ တွင်းဆင်းမှတ်စုစာအင်၌ ကျေးရာနယ်နိမိတ်ကို မြေပြင်ရှိထင်ရှားသော အမှတ်အသားများ ခန့်မှန်းအတွာအဝေးများဖြင့် ဖေါ်ပြထားရှိ နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ကွင်းနင်းမြေပုံ ရေးဆွဲထားမြင်းမရှိတတ်ပေ။ မည်သည့်တောင်ယာမြေ တစ်ကွတ်တစ်လေမျှကို ကွင်းနင်း မှတ်သားခြင်း၊ မြေပုံဆွဲယားခြင်းမရှိပေ။

ထုံးတမ်းစဉ်လာစနစ်တွင် အလည့်တျမြေလုပ်တားနိုင်ရန် မြေယာကျယ်တျယ်ပန်းပန်းကို ကျေးရွာမြေအမြစ် မှတ်သားကြပါသည်။ ၎င်း၏ အပိုင်းအခြားသစ်ခုကို နှစ်အလိုက် ထိုးနှံစိတ်မည့်အတွတ်၊ မြေလုင်ထားမည့်အကွက် စသည်တို့အဖြစ် ယတ်မှတ်ကြပါသည်။ လုင်မြေ ဆိုရာ၌လည်း အပြီးဝစ်တားသော အကွက်မဟုတ်ဘဲ ရွာဘုံမြေ သို့မတုတ် အိမ်တောင်စုတစ်ခုချင်းပိုင် မြစ်နိုင်ပါသည်။ ရွာလုဝ်မြေဆိုလျှင် စားကျတ်ဖြစ်မစ၊ ယစ်မတာဖြစ်စေ သုံးကြပါသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရဌာနများအနေဖြင့်မူ စိတ်ပျိုးမြေတု အတန်းအစားခွဲထားသော မြေယာသည် မှတ်ပုံတင်ဦးပိုင် ပေါတ်ထားသူမရှိဘဲ လတ်တလောမြေလုပ်ထားပါက မြေယာတို အမြည့်အဝအသုံးချခြင်း မပြုသော မြေရိုင်းအမြစ် ယတ်မှတ်ပါသည်။ ဖော်ပြပါ မြေရိုင်းများသည် အစိုးရတ စိုက်မျိုးရေးယိုးခဲ့မှတို တွန်းအားပေးနေသော အခါ်န်ကွင် ၀၉၉၀ ခုနှစ် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများချထားစီမံမှု အက်ဥပဒေအရ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များကို ခွဲဝေပေးမည့် မြေစာရင်းတွင် ပါပင်နေလေ့ရှိပါသည်။

ဤအချတ်သည် အသေးစားယောင်သူများ၏ မြေယာရရှိနိုင်မှုနှင့် ဝမ်းရေးဖုလုံမှုတို့အပေါ် အနုတ်လက္ခဏာ ဆောင်သော ရလဒ်များ တွတ်ပေါ်လာစေသည်။ အမှန်စင်စစ် သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် မြေလုပ်မြင်းဆိုင်ရာ ထုံးတမ်း စဉ်လာမြေယာဥဝဒေကို အလေးထားစဉ်းစားပေးရမည့် စည်းမျဉ်းမူသောင်များ အားနည်းနေခြင်းကြောင့် ယနေ့တောင်တန်းဒေသရှိ အသေးစားတောင်သူများအဖို့ မြဿနာကြီးများ ရင်ဆိုင်ရခြင်း ပြစ်ပါသည်။ တိုမှတစ်ဆင့် ပမ်းစာဖူလုံရေးအပေါ် ရိုတ်ခတ်မပမတာမည်။

၂၈။ Cotula, Lorenzo (တည်းဖြတ်)၊ ၂၀၀၇၊ စာ - ၁၀၅

စနစ်အပြောင်းအလဲကို တွေးမျှော်ကြည့်ခြင်း **ကြေးမျဉ်းဘောင် (က)**

ချင်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ကျေးရွာအချို့သည် စပါး၊ ပြောင်းဖူး၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်စိုက်ရန် သို့မဟုတ် သီးနှံ သစ်တောတွဲဖက်စိုက်ရန် ရွာသုံးအကွက်လိုက် ပိုးလောင်းသောက် သို့မဟုတ် ရေသွင်းစိုက်ကွက် များအဖြစ် လှေကားထစ် လယ်ယာများ ပေါ်ထွက်လာကြပါသည်။ NGO အဖွဲ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးအနေဖြင့် ဤလုပ်ငန်းစဉ်ကို အားပေးထောက်ခံပြီး မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် ရိုက်ခတ်သက်ရောက်နိုင်မှု အလားအလာကို အောက်ပါအတိုင်း ရှုမြင်သုံးသပ်ပါသည်။

အမြဲတမ်း စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ဖြစ်ထွန်းလာရေးလုပ်ဆောင်ချက်များမှ စိတ်ဝင်စားစရာအချက်များ ထွက်ပေါ်လာသည်။ ပထမအချက်မှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကိစ္စဖြစ်သည်။ စပေါင်းမြေလုပ်ထားသော အကွက်များကို တစ်ဦးပိုင် အမြဲတမ်း အကွက်ပြုလုပ်သောအခါ အိမ်ထောင်စု၏ ပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို သတ်မှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်တို နှုတ်ပြောဖြင့် သတ်မှတ်တတ်သည်။ သို့မဟုတ် လယ်သမားနှင့် လယ်သမားကိုယ်စားပြုသက်သေ နှစ်ဦး၊ ရွာလူကြီး သို့မဟုတ် သက်ကြီးပါကြီးတို့အကြား တုတ်ဖော်ကြေညာသမှု ပြုရပါမည်။ ကြေညာချက်တွင် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ချက် ဖော်ပြရပါမည်။ ရွာနှင့် လယ်သမား၏ တိုက်စားလုတ်ကိုအလွယ်တကူ မှတ်မိလွယ်သော ပြေပြင်အမှတ်အသားများကို အငြင်းပွားမှု ဖြစ်လာခဲ့လျှင် သိမြင်ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြထားရပါမည်။ ဤမျက်မြင် သက်သေ၏ နှုတ်ပြောသဘောတူညီချက်သည် ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဥပဒေအရ ဥပဒေကဲ့သို့ ချုပ်နှောင်ထားသော မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ချမှတ်ပေးပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အမြဲတမ်းစိုက်ကွက်အဖြစ်ချမှတ်ရန် ကျေးရွာကသဘောတူညီရန် လိုပါမည်။ ဤအချက်မပါလျှင် အငြင်းပွားမှု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အမြဲတမ်းစိုက်ကွက်ကို နေရာပေးရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ကျေးရွာသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်အတွက် မြေယာကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရပေမည်။ မြေယာမှာ အကန့်အသတ်ဖြစ်လာ၍ ကျပ်တည်းသော အိမ်ထောင်စုများအတွက် ဝမ်းရေးဖူလုံမှုကို ခြိမ်းခြောက်မှု ပြုနိုင်ပါသည်။

အမြဲတမ်းစိုက်ကွက်ဘက်သို့ ပြောင်းလဲပေးခြင်းသည် ယခင်က မြေယာမစီးကွက်မရှိခဲ့ရာမှ ယခုတန်ဖိုး တစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာသည်။ လယ်စပါးဖြစ်စေ၊ သစ်သီးခြံဖြစ်စေ လှေကားထစ်လယ်ယာထွင် အတည်တကျ အမြဲတမ်း စိုက်လာနိုင်ပါမည်။ ဤအချက်သည် ကျေးရွာအတွင်း လူတန်းစားခြားနားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေ၍ အမြဲတမ်း စိုက်ကွက်များ ပြုလုပ်နိုင်သူသည် အိမ်ထောင်စုပိုင်ပစ္စည်းများ ပိုများလာ၍ ထုတ်လုပ်မှုလည်း တိုးတက်လာမည်။ အမြဲတမ်းစိုက်ကွက်များပြုလုပ်ရန် မတတ်နိုင်သူအဖို့ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး မတက်နိုင်တော့ပေ။

ကျပ်တည်းခက်ခဲသော အိမ်ထောင်စုများသည် ၎င်းတို့၏ မြေယာရယူမှုပိုမိုကောင်းလာစေရန် NGO အဖွဲ့အနေဖြင့် ဆင်းရဲသောအိမ်ထောင်စုများအား အလုပ်လုပ်၍ စားစရာရရှိရန် စီမံပေးနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် အမြဲတမ်း စိုက်ကွက်များ ထူထောင်ရန် ပံ့ပိုးပစ္စည်းများ သက်သာအောင်ချမှတ်ပေးနိုင်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုအမယ်တိုးမြင့်၍ အားသွန်ခွန်စိုက်လုပ်နိုင်ရန် စရိတ်ကျဉ်းလက်လုပ်းမှုနည်းပညာများကိုလည်း ထွက်သွင်းပေးနိုင်သည်။ ကျေးရွာက စီမံသော မြေယာဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း၌ ကျပ်တည်းသော အိမ်ထောင်စုများပါသာ ကူညီမှု ပါဝင်လာစေရန် NGO အဖွဲ့သည် ကျေးရွာအတွင်းစပေါင်းဆွေးနွေး၍ ကျပ်တည်းသော အိမ်ထောင်စုများပါ ပါဝင်လာနိုင်ရေး၊ ၎င်းတို့ကို ဦးစားပေး၍ အမြဲတမ်း စိုက်ကွက်နှင့် ရေရရှိအစီအစဉ်များ တိုးမြင့်ဆောင်ရွက်ရေးကိစ္စတို့ကို ကြိုးပမ်းခြင်းမပြုရသေးသော်လည်း အမြဲတမ်းစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် နည်းပညာများဖြင့် ပိုပိုအား ထည့်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းသည် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံစေခြင်းကို ရေရှည်ကစ်လှမ်းတိုးနိုင်သည် သာမက အနာဂတ်အတွက် ခိုင်မာ သေချာသော မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်အတွက် အုတ်မြစ်ချ ပေးနိုင်မည်ဟု NGO အဖွဲ့အနေဖြင့် ယုံကြည်အားထားမိပါသည်။

၅ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ - မြေယာနှင့် သစ်တောဥပဒေအကျဉ်းချုပ်

ဘောင်ကန်းဒေသလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ မြန်မာဥပဒေများကို အသေးစိတ်ဆွေးနွေးလည်ရန် သမိုင်းခေတ် (၄) ခေတ်ကို နောက်ခံထားပြီး ကြည့်ပါမည်။ ၁၈၂၄ မှ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အထိ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်၊ ၁၉၄၈ မှ ပ၉၆၂ ခုနှစ်အထိ ကိုလိုနီခေတ်လွန် လွတ်လပ်ရေးရပြီးကာလ၊ ပ၉၆၂ မှ ပ၉၈၈ ခုနှစ်အထိ ပြင်ပလွှမ်းမိုးမှုများကို တံခါးပိတ်ပြီး ကိုယ်ပိုင်ဟန်ဖြင့် တည်ထောင်ထားသော ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တာလနှင့် ပ၉၈၈ မှ ယနေ့အချိန်အထိ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့/ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီခေတ်တာလတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခန်းသည် သမိုင်းခေတ်အမျိုးမျိုးကို ဖြတ်သန်းခဲ့သော မြေယာနှင့် သစ်တောဥပဒေတို့ကို အကျဉ်းချုပ်တင်ပြထားပါသည်။

၅(၁)။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ် ထစ်ဆင့်ခံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မြေယာအမျိုးအစားခွဲခြားမှု

ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံကို တစ်ဆင့်ချင်း စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သွားပါသည်။ ၀၈၂၄ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီကို အစမြုခဲ့ပြီး ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသအားလုံးကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကာ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် အထက်ဗမာပြည်နှင့် တောင်တန်းဒေသအပါအဝင် ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတိုင်းအတာ တစ်ခုလုံးကိုအပြီး သိမ်းပိုက်ခဲ့ပါသည်။ ဤကာလအတွင်း တောင်တန်းဒေသ၏ ယနေ့ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အပေါ် ရိုက်ခတ်ခဲ့သော ပေါ်လစီများသည် ကိုလိုနီစနစ်၏ နယ်မြားဒေသအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သစ်တောကြိုးဝိုင်း သတ်မှတ်ချက်များအပါအဝင် ဗြိတိသျှတို့၏ ပိုင်နက်အတွင်း မြေယာအားလုံးကို အမျိုးအစား ခွဲခြားပေးခဲ့သောမြစ်ရင်းများမှ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်း လာခဲ့ပါသည်။

ကိုလိုနီစနစ်သည် ဗမာလူမျိုးတို့အများစုနေရာဒေသများတွင် တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်၍ တောင်ပေါ်ဒေသရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့ကို တစ်ဆင့်ခံအုပ်ချုပ်ခဲ့ပါသည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် မြေပြန့်လွင်ပြင်များတွင် တိုက်ရိုက် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အရ ရှိရင်းစွဲ ဒေသလက်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ဖျက်သိမ်းပြီး ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများဖြင့် အစားထိုးခဲ့ပါသည်။ တောင်တန်းဒေသတွင် တစ်ဆင့်ခံအုပ်ချုပ်ရာတွင် နယ်စပ်ဒေသအုပ်ချုပ်ရေး ပုံစံဖော်ပြီး ကျေးရွာလူကြီးနှင့် စော်ဘွားစနစ်ကို အရှိအတိုင်းထားကာ ၎င်းတို့အပေါ်မှ ဗြိတိသျှဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ပါသည်။ ဤပေါ်လစီ၏ အကျိုးဆက်မှာ တောင်တန်းဒေသတွင် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေများ တည်တံ့ခဲ့၍ ၎င်းနှင့်အညီ စီရင်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်မှာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန်အထိ ဖြစ်ပါသည်။

အချိန်အတော်တော်ကြာခဲ့လိုသောကြောင့် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ကွင်းဆင်းတိုင်းတာမြင်း၊ ကြေးတိုင်စိုက်မြင်း၊ မြေခွန်စည်းကြပ်မြင်း တို့ကို ၀၈၇၈ ခုနှစ်မှစ၍ အောက်ဗမာပြည်တွင် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး မြေအမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ စိုက်ပျိုးအခွန် စည်းကြပ်မှု ရှုထောင့်မှ မြေကို အမျိုးအစားခွဲခြားရာတွင် စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေ (အခွန်စည်းကြပ်မြင်း)နှင့် စိုက်ပျိုးမြင်းမပြုနိုင်သောမြေ (အမည်ခံမှု သို့မဟုတ် အခွန်လုံးဝ လွတ်ကင်းမြင်း) ဟု ခွဲခြားပါသည်။ စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေကို စပါးစိုက်လယ်မြေနှင့် ယာမြေ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေ၊ တောင်စောင်းများ၌ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သော ကောင်ယာမြေဟူ၍ ထပ်မံခွဲခြားပါသည်။ စိုက်ပျိုးမြင်းမပြုနိုင်သော မြေတွင် သစ်တောမြေ၊ စားကျက်မြေ၊ ရွာမြေ၊ အိမ်ယာမြေကွက်တို့ ပါဝင်သည်။ (ယနေ့လက်ခံကျင့်သုံးနေသော မြေအမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ချက် အသေးစိတ်ကို အခန်း ၆ (၃) ဇယား ၄ ၌ ကြည့်ပါ။)

ထူးခြားချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် သီးသန့်ကြိုးဝိုင်းသစ်တောနှင့် သီးသန့်မဟုတ်သော သစ်တောများအပါအဝင် ကျယ်ပြန့်လှသော မြေအမျိုးအစားခွဲခြားထားမှုသည် ကိုလိုနီခေတ်တာလမှအစပြုခဲ့ရာ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း ယနေ့အထိ အပြောင်းအလဲမရှိ တည်တံ့ခဲ့ပါသည်။ မြေတို့ စိုက်ပျိုးမြေ၊ သစ်တောမြေ၊ ယာမြေ သို့မဟုတ် မြေရိုင်းဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်မြင်းသည် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရေးအတွက် မည်သည့်ဌာနများက မည်သို့သော နည်းလမ်းများဖြင့် လျှောက်ထားရမည်ဆိုသော လုပ်ငန်းရပ်များတွင် သီးခြားစီဖြစ်သွားစေခဲ့ပါသည်။ ကိုအတူ မြေအမျိုးအစားခွဲခြားပေးလိုက်မှုသည် ယနေ့တောင်တန်းဒေသအပေါ် အကြီးအကျယ်ရိုက်ခတ်စေခဲ့ပါသည်။

တည်ဆဲအောက်ဗမာပြည် အခွန်ကောက်ခြင်းစနစ်ကိုသုံးသားသော အောက်ဗမာပြည်မြေနှင့် အခွန်တော် ဥပဒေသည်လည်း ၀၈၈၉ ခုနှစ်တွင် တောင်ပေါ်ဒေသ၌ ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ စပါးနှင့် တောင်ယာအပါအဝင် စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေအားလုံးတို့ အခွန်ကောက်ယူလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤဥပဒေသည် ယနေ့အထိ အသက်ဝင်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ တရားဝင်မြေကိုင်းတားသော မြေပုံများ မရှိသဖြင့် ကျေးရွာတွင် ဝါစ်အိမ်ချင်းအလိုက် နှစ်စဉ် အခွန်စည်းကြပ်ရန် မြေ၏ အတိုင်းအတာနှင့် အဆင့်အတန်းကို မှတ်သားထားသော ကျေးရွာ၏ အခွန်စာရင်းသည် ဝေးလံသော တောင်ပေါ်ရွာများ၌ မြေယာအမှုအခင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် မြေအသုံးချပိုင်ခွင့်ကို ဆုံးဖြတ်ပေးရန် အရေးပါသည့် အထောက်အထားတစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။

၁၈၅၆ ခုနှစ်တွင် သစ်တောဌာနကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်မှု တစ်မျိုးတည်းသာ ဇောင်းပေးထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း ၎င်းကို အဓိကအားပြုထားပြီး ရေရှည်စီးပွားဖြစ် သစ်ထုတ်လုပ်ရေးကို အားပေးရန် စနစ်တကျရေးဆွဲချမှတ်သော သိပ္ပံနည်းကျသစ်တော ပညာရပ်လည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့ပေသည်။ ဤရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်ကိုရောက်ရေးအတွက် ကျွန်းသစ်နှင့် အခြားအဖိုးတန်သစ်မာများကို ထုတ်ရန်ကြိုးဝိုင်း သစ်တောစနစ်ကို ချမှတ်ခဲ့ ပါသည်[၄၉]။ ၎င်းကြိုးဝိုင်းတောမှာ သစ်တောဌာနအတွက် သီးသန့်သုံးရန် ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးရွာများနှင့် ဒေသတွင်း သုံးနိုင်ရန်အတွက်မူ **"ဒေသသုံး သစ်တောနယ်မြေ"** သတ်မှတ်၍ ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပါသည်။ ၁၈၈၁ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၀၂ ခုနှစ် သစ်တောနည်းဥပဒေများဖြင့် သစ်တောဌာနသည်အားဖြည့်ပြီး ကြိုးဝိုင်းတာတွယ်တောကို အထက်ဗမာပြည်ထိ တိုးချဲ့သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကြိုးဝိုင်းသစ်တောထိ ထိန်းချုပ်သည်သာမက ဂေဟစနစ် ပျက်စီးလွယ်စေ၍ဖြစ်စေ၊ ကျွန်းသစ်များပါပင်ပေါက်ရောက်နေလျှင်ဖြစ်စေ၊ ထိုဒေသအတွင်းရှိ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာ စိုက်နည်းစနစ်ကိုလည်း ထိန်းချုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် အဖိုးတန်သစ်မာအမျိုးအစားတွင် ပါပင်သည့် သစ်မျိုးစိတ် ၁၅ မျိုးကို သီးသန့်ကြိုးဝိုင်းစာရင်း၌ ထည့်သွင်းပါသည်[၅၀]။ အပြင်ဘက်မှ ထိုသစ်တို့ကို သစ်တောဌာန ခွင့်ပြုချက်ရမှသာ ခုတ်ယူခွင့်ရပါသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် ပြက်သျှတို့ အုပ်စိုးသော စတုရန်းမိုင် ၁၇၀၀၀၀ အတွယ်၊ နိုင်ငံဧရိယာ၏ ၀၅ ရာနှုန်းသည် ကြိုးဝိုင်းတောဧရိယာဖြစ်လာကာ ယင်းတို့၏ တစ်ဝက်မှာ အထက်ဗမာပြည်၌ တည်ရှိပေသည်[၅၁]။

၄(၂)။ လွတ်လပ်ရေးခေတ် - နိုင်ငံပိုင်မြေယာပြုလုပ်ခြင်း

မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့်နှင့် ပက်သက်၍ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီခေတ်၏ အမိတ်သောဆောင်ရွက်ချက်မှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးအက်ဥပဒေ (၁၉၄၈ ခုနှစ် အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ) ကို တတ်ပြန်၍ နိုင်ငံတော်သည် မြေအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်သူ ဖြစ်လာပါသည်။ ဤဥပဒေ၏ အဓိကပစ်မှတ်မှာ ကိုလိုနီခေတ်ကာလ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၌ တောင်သူလယ်သမားတို့၏ မြေယာအများအပြားကို သိမ်းပိုက်ရယူနိုင်ခဲ့သော အိန္ဒိယနိုင်ငံသား ငွေထိုးချေးစားသူ ချစ်တီးများလက်မှ မြေယာများ ပြန်လည်သိမ်းယူနိုင်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤဥပဒေ အရ တောင်သူလယ်သမားသည် အာမခံအခွင့်အရေး သုံးမျိုးရပါသည်။ (၁) မြေယာ လုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် ခြေယာကို လက်ရှိထားနိုင်ခွင့်၊ (၂) ယင်းသို့ လုပ်ကိုင်ခြင်းမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် အကျိုးအမြတ်များကို ခံစားနိုင်ခွင့်နှင့် (၃) ထိုလယ်ယာမြေကို ခွဲစိတ်နိုင်ခွင့် သို့တည်းမဟုတ် လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ခွင့်၊ အမွေပေးနိုင်ခွင့်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဝါးအစည်းတစ်စည်းမှ ကြိုက်ရာဝါးကို လိုသလိုသုံးနိုင်သကဲ့သို့ တောင်သူ လယ်သမားသည် မြေယာအား စီရင်အသုံးချခွင့်ကို ရပါသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေကို ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေးဥပဒေသများ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ထိုဥပဒေညွှန်ကြားချက်များမှာ စာမျက်နှာ (၂၀)ခန့်ရှိ ပြည့်စုံသော ဥပဒေမူဘောင်များပါပင်ကာ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်၍ ပြန်လည်ဝေငှခြင်းနည်းလမ်းများကို ဖော်ပြထားပါ သည်။ မြေရှင်ကြီးစနစ်ကို ဖျက်သိမ်းရန်နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် မြေသနာကြီးမားစွာဖြစ်ခဲ့ရသည့် တောင်သူလယ်သမားမဟုတ်သူများထံ မြေယာအများအပြား ရောက်ရှိသွားခြင်းကို တားဆီးရန် ရည်ရွယ်ချက်ကြီးမားလှသော အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ပြီး လယ်လုပ်သူလက်ထဲ လယ်ယာများကို ဝေငှချထားပေးခဲ့ပါသည်။ ပထမ (၅)နှစ် ကာလအတွင်း လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးသော မြေယာဧက ၃. ၄ သန်းအနက် ဧက ၁. ၅ သန်းကို ဝေငှ ပြီးစီးခဲ့ပြီး လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း မရှိသောအခြေအနေရောက်မှ ရပ်ဆိုင်းထားခဲ့ ပါသည်[၅၂]။

၄၉။ **Bryant, Raymond** ၊ ၁၉၉၇ ၊ စာ - ၇

၅၀။ 'ကြိုးဝိုင်းသစ်တော' ဟူသော ဝေါဟာရသည် သစ်တောဧရိယာတစ်ခု၏ အတန်းအစားကို သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ကြ **Reserved tree** ထိန်းသိမ်းသစ်ပင်ဆိုသည်မှာ သစ်တောပင်မျိုးစိတ်ထစ်ခု၏ အဝါန်းအစားကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ (သစ်တောမြစ်စေ၊ သစ်ပင်မျိုးစိတ်ဖြစ်စေ) တစ်မျိုးမဟုတ်တစ်မျိုးမှာ အထူးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အဝါန်းအစားသက်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနတသာ ခုတ်သိမ်းခွင့်ရပါသည်။ မကြာသေးမီတမှ ကျွန်းကို ထိန်းသိမ်းသစ်တောပင်မျိုးစိတ်စာရင်းမှ ဖယ်ရှား၍ ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် တမ္ဗဏီအနေမြင့် ၎င်းထံ အထူးခွင့်ပြုမိန့်တောင်းခံရန်မလိုဘဲ စိုက်ပျိုးမြင်း ၎င်းကို ခုတ်သိမ်းမြင်း ပြုနိုင်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

၅၁။ **Bryant, Raymond** (၁၉၉၇)၊ စာ - ၉၈

၅၂။ စံဘိန်း (၂၀၀၈)၊ စာ - ၃၄

လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်သိမ်းရန်နှင့် လယ်ယာပြေခဲ့ရန် စသောအတ်ဥပဒေပါကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန်အလို့ငှာ ဗဟိုမြေယာကော်မကီမှအစပြု၍ ခရိုင်ကျေးရွာ ထို့မဟုတ် ရပ်ကွက်မြေယာတော်မတီအထိ ရွေးကောက်တင်မြှောက်၍ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းနှင့်ဖြစ်စေ ခန့်ထားဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ အုပ်ချုပ်မှုအပြောင်းအလဲအမျိုးမျိုး အောက်တွင် မြေယာကော်မတီ၏ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မှုများ အပြောင်းအလဲရှိစေကာမူ တရားရုံးများတွင် တျင့်သုံးခြင်းမတက်ဘဲ ဤမြေယာတော်မတီကသာ မြေယာမှုခင်းများကိုစီရင်၍ မြေအသုံးချရေးအခွင့်ပိုင်ခွင့်မှုအား အပြီးကိုင် ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က နိုင်ငံရေးဘက်ထို အယူးယိမ်းခဲ့သော အခြေအနေရှိခဲ့သဖြင့် ရွေးကောက်ခံရသော ဥပဒေပြုအဖွဲ့သည် မြေယာမှုခင်းများကို တရားမရုံးများတွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုရန် ဤအက်ဥပဒေဖြင့် ပိတ်ပင်တားခြစ်ခဲ့ပေသည်။ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေးအက်ဥပဒေပါ တည်တန့်နေသော အချက်တစ်ချက်မှာ နိုင်ငံကော်သမ္မတသည် သို့သည်းမဟုတ် နိုင်ငံကော်သမ္မတကခန့်အပ်သည့် အာဏာပိုင်သည် အတ်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၉ (လန ၃၉) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စိုက်ပျိုးမြေအမျိုးအစားမှ စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုသော မြေအမျိုးအစားသို့ ပြောင်းလွှဲပေးနိုင်ပါသည်။ ဤသတ်မှတ်ချက်သည် စီတ်မျိုးပြေမှ အခြားအသုံးပြုမှုသို့ပြောင်းလဲ၍ မြေအမျိုးအစား သတ်မှတ်ရေး ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ချက်များထို ခက်ခဲရှုပ်ထွေးစေခဲ့ပါသည်။ (အခန်း ၇ (၃) ကို ကြည့်နိုင်ပါသည်)။

သစ်တောရေးရာတွင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်နှင့် သိပ္ပံနည်းကျသစ်ဟော လုပ်ငန်းခွင်ရာ ကိုလိုနီအစိုးရ၏ နည်းဗျူဟာများကို ဆက်ခံသုံးခဲ့ပါသည်။ ထိုကာလအတွင်းမှက်သားစရာ ကောင်းသော ပေါ်လစီညွှန်ကြားချက်များမှာ အပူပိုင်းဒေသ သစ်တောပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို တားမြစ်ရေးတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်[၄၃]။ အခြားကဏ္ဍများကဲ့သို့ သစ်တောရေးရာကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်၍ ပုဂ္ဂလိကသစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို အစားထိုးရန် နိုင်ငံပိုင်သစ်လုပ်ငန်းကို ထူထောင်ခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြစ်စေကာမူ သစ်တောတိန်းသိမ်းခြင်း၊ သစ်တောစီမံခြင်း၊ သစ်ထုတ်လုပ်သင့်သော သစ်တောကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ပေးခြင်းစသော တာဝန်ရပ်များကို သစ်တောဦးစီးဌာနက ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၅(၃)။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ် - ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးချင်းသုံးစွဲခွင့်နှင့် ဒွန်တွဲနေသော နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း

၁၉၆၂ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရတက်ပြီး ဥပဒေနှင့် ညွှန်ကြားချက်များ သတ်ထိုတ်ထုတ်ပြန်လာခဲ့ရာ (၁၀)နှစ်ကြာပြီးနောက် လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေကို စတင်ကိုင်တွယ်ကာ ကြွင်းကျန်နေသော မြေရှင်စနစ်ကိုအပြီး ဖျက်သိမ်းရန်နှင့် လယ်လုပ်သူ လယ်လုပ်ပိုင်ခွင့်ခိုင်မာရန် ဦးတည်ဆောင်ရွက်လာခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေပြင် အာဏာသက်ရောက်ရန် ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဘောင်သူလယ်သမား အခွင့်အရေး ကာကွယ်သည့် ဥပဒေ၊ ၁၉၆၃ ခုနှစ် သီးစားချထားရေးဥပဒေ၊ ၁၉၆၅ ခုနှစ် သီးစားခများ ဖျက်သိမ်းသည့်ဥပဒေများကို ထုတ်ပြန်ခဲ့၍ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးကို ထပ်မံခိုင်မာစေကာ တောင်သူလယ်သမား၏ မြေယာအသုံးချနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို အာမခံပြုပေးခဲ့ပါသည်။ ဤဥပဒေများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တစ်မူထူးခြားသော ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ပုံဖော်လိုက်သကဲ့သို့ ရှိနေပါသည်။ နိုင်ငံ၏ အဓိကအားအကြီးဆုံး စီးပွားရေး မဏ္ဍိုင်ဖြစ်သည့် လယ်ယာကဏ္ဍတွင် စုပေါင်းလယ်ယာစနစ်သို့မသွားဘဲ အခြားဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများနှင့် မတူကွဲပြားစွာဖြင့် ပုဂ္ဂလိကတောင်သူ တစ်ဦးချင်းထုတ်လုပ်မှုကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပါသည်။ အခြားသော စီးပွားရေးကဏ္ဍများတွင်မူ ပြည်သူပိုင်ထိမ်းပြီး နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် ဆောင်ရွက်တျင့်သုံးစေခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၃ နှင့် ၁၉၆၅ ခုနှစ် ဘီးစားချထားရေးဥပဒေတည့် သီးစားချထားရေးနှင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ချထားရေးအခွင့်အာဏာများကို ကျေးရွာတောင်သူများနှင့် ဖွဲ့စည်းပေးထားသော ကျေးရွာအုပ်စု မြေယာကော်မတီကို အပ်နှင်းပေးခဲ့ပါသည်။ တောင်သူလယ်သမား မဟုတ်သူများ သည် မြေယာကို လက်ပယ်ထားရှိမှုတည် ကရားမဝင်ပေ။ ၁၉၆၃ ခုနှစ် တောင်သူလယ်သမား အခွင့်အရေးကာကွယ်မှု ဥပဒေသည် မည်သည့် တရားမရုံးကမျှ လယ်ယာမြေ၊ တဲ၊ နွားနှင့် လယ်လုပ်ကိရိယာတို့ကို တောင်သူလယ်သမားထံမှ သိမ်းယူနိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း၊ တောင်သူကို လယ်ကာမလုပ်ရန် တားမြစ်ပိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း အမိန့်ဒီဂရီချမှတ်ထားပါသည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသည်မှာ ရော်ဘာခြံများကို ဤဥပဒေမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ရော်ဘာခြံများသည် ခြံတျယ်ကျယ်ဖြင့် စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်ရသော လုပ်ငန်းအပြစ် ယူဆထားဟန်ရှိပါသည်။ အလက်တင်ပြပါ ဥပဒေများကို ယနေ့တွင်မူ လက်တွေ့အတောင်အထည်ဖော် ကျင့်သုံးချင်မှ တျင့်သုံးပေမည်။ သို့ရာတွင် ဥပဒေစာအုပ်ထဲတွင် ယနေ့ထိ သက်ဝင်နေဆဲဖြစ်သည်ယူ ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် တောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေး ကာကွယ်သော ဥပဒေသည် တောင်ပေါ်ဒေသ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်တို ဆက်တိုင်သားနိုင်ရန်အတွက် အသုံးပြုသင့်သည် နည်းလမ်းကောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေသည် ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံအဖြစ် ကြေညာ၍ နိုင်ငံကော်သည် မြေနှင့် သဘာဝသယံဇာတအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်သည်ဟူသောမှုကို ခိုင်မာစေခဲ့ပါသည်။

၄၃။ Bryant (၁၉၉၇)၊ စာ-၁၆၃

၅(၄)။ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့/ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီခေတ် ဈေးကွက်စီးပွားရေးတာလ

၁၉၈၈ ခုနှစ်အရေးအခင်းအပြီး နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးတည်ဆောက်မှုအဖွဲ့၊ ထို့နောက် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေး၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းတံခါးဖွင့်ရေးတို့ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၏ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် အဖွဲ့ဝင် ၂၀ ဦးပါဝင်သော မဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေး အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း၍ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေး အစီအစဉ်များကို ကြပ်မတ်ခဲ့ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အဓိကမောင်းနှင်အား တစ်ခုသဖွယ် ရှုမြင်သုံးသပ်ကြပါသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်၏ တံခါးပိတ်ပါဒနှင့်မတူတဲ နိုင်ငံတကာနှင့်အရင်းအနှီးတို့ အခွင့်အရေး ရယူလိုသည့်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ကာ ပြည်ထဲပြည်ပ ကုမ္ပဏီများအကြား ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်း ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု အခွင့်အလမ်းများကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပါသည်။

တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးဆီသို့ တက်လှမ်းပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများကို ဆွဲဆောင်ကြိုးပမ်းနေသော နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ အစိုးရသည် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်၏ တစ်ဦးချင်းလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို စွန့်ပြီး ပမ်းစာဖူလုံရေး စိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်မှ သိသိသာသာ လမ်းခွဲထွက်ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုး တက်လုပ်သော စိုက်ကွက်ကြီးကြီးတွင် လုပ်ကိုင်လာမှုများကို အားပေးလာခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုဗဟိုကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းပြီး[၄၄] စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းတို့အတွက် မြေယာကို စီးပွားဖြစ်အသုံးချနိုင်ရန် နိုင်ငံပိုင်၊ သမဝါယမပိုင်၊ ဖက်စပ်၊ အခြားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဝုဂ္ဂလိတလုပ်ငန်းရှင်များကို ပြေယာသုံးခွင့်လျှောက်ထားစေ၍ မြေနေရာချထားပေးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အဆိုပါကော်မတီက ကိုင်တွယ် စီမံပေးခဲ့သည်[၄၅]။ ဗဟိုကော်မတီသည် နိုင်ငံသားများကို မြေယာစိုက်ပျိုးပြုခွင့်နှင့် မြေယာအသုံးပြုခွင့်အတွက် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းဟု အတန်းအစားခွဲထားသော မြေယာများကို တစ်ကြိမ်လျှင် ဧက ၅၀၀၀ အထိ ချပေးနိုင်၍ သက်မှတ်ထားသော နှစ်ရှည်ပင်စိုက်ရန် စုစုပေါင်းဧက ၅၀၀၀၀ ထိ ချထားပေးနိုင်ပါသည်။ အလားတူပင် ဥယျာဉ်ခြံအတွက် ဧက ၃၀၀၀၊ ရာသီသီးနှံအတွက် ဧက ၁၀၀၀၊ မွေးရေလုပ်ငန်းအတွက် ဧက ၂၀၀၀၊ ရာသီသီးနှံအတွက် ဧက ၁၀၀၀၊ ရေလုပ်ငန်းအတွက် ဧက ၂၀၀၀၊ ထိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးအတွက် တိရစ္ဆာန်အမျိုးအစားအလိုက် ဧက ၅၀၀ မှ ၅၀၀၀ ကြားအထိ ချထားပေးနိုင်ပါသည်။

ဤညွှန်ကြားချက်များအရ စီးပွားဖြစ်လုပ်ငန်းကျယ် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးအတွက် ထိုဝ်းရင်းသားလုပ်ငန်းရှင်များကို မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများကို ချထားပေးခဲ့ရာ ၂၀၁၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလအထိ မြေဧကပေါင်း ၁၇၂၈၂၆၉ ထိ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်[၄၆]။ တစ်ချိန်လဲတွင် လုပ်မြေမှအပ စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေရိုင်းဟု စာရင်းပေါက်ထားသော မြေဧကမှာ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ဧက ၂၀၆၅၀၀၀၀ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ၁၄၃၀၄၀၀၀ ဧက သို့ သိသိသာသာကျဆင်းသွားကြောင်း အစိုးရ၏ထုတ်ပြန်သော စာရင်းဇယားများအရ သိရပါသည်[၄၇]။ ၁၇ နှစ်ကာလ အတွင်း ဧက ၆၃၄၆၀၀၀ ကွာခြားသွားသည်ကို ကွေ့ရဝေရာ မြေယာအသုံးချပုံသိထိသာသာ ပြောင်းလဲသွားသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သစ်တောရေးရာတွင်လည်း အစိုးရသည် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများကို ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် သစ်ထုတ်ခွင့်ချပေးခဲ့ပြီး သစ်ထုတ်လုပ်မှု မဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းကို မြန်လည် အသက်သွင်းပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုနှစ်ထဲပင် ကန်သတ်ထိန်းသိမ်းထားသော သစ်အမျိုးအစားစနစ်လည်း နိဂုံးချုပ်သွား၍ ပုဂ္ဂလိကအကျိုးအလို့ငှာ ဘစ်ဦးချင်းတ တွျန်းသစ်နှင့် အဖိုးတန်အခြားသစ်မာများကို စိုက်ပျိုးနိုင်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောဧရိယာထိ ကစ်နိုင်ငံလုံးမြေဧရိယာ၏ ၃၀ ရာနှုန်းထိ ကုံးခဲ့ရန်ဟူသော သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ ရည်မှန်းချက်နှင့် အညီ ကြိုးဝိုင်းသစ်တောစနစ် တိုးချဲ့မှုသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ဧကပေါင်း ၂၅ဝ၆၂၀ဝ၀ တ် ရှိရာမှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ၄၀၄၀၄၀၀၀ ဧကအထိ ကိုးတက်ကျယ်ပြန့်သွားပါသည်[၄၈]။ ကြိုးဝိုင်းသစ်တော ကိုးချဲ့ဧရိယာအသစ်များသည် မြည်တွင်းပဋိပက္ခရပ်စဲသွားသော ကောကောင်ဒေသတွင် အများအပြား ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။

၁၉၀၂ ခုနှစ် သစ်တောအက်ဥပဒေအပေါ် ဦးစားပေးလွှမ်းခြုံလိုက်သော ၁၉၉၂ခုနှစ် သစ်တောဥပဒေနှင့် ၁၉၉၅ ခုနှစ်၏ သစ်တော ရေးရာပေါ်လစီသည် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို ဦးတည်ချက်အသစ်ဆီသို့ ရွေ့ရှူစေခဲ့သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ထုံးမိစံမိ၊ စံသက်မှတ်ချက်များကို ရင်ဆောင်တန်းလိုက်နိုင်ရန် ပေါ်လစီအဆိုအမိန့်များသည် ရေရှည်တည်တန့်သော ဖွံ့ဖြိုးကိုးတက်မှု၊ အမျိုးသား လူမှုစီပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးကတ်မှုနှင့် ဂေဟစနစ်ဟန်ချက်ညီ၍ ပတ်ဝန်းကျင် စိုပြေတည်တန့်စေသော အယူအဆများပေါ် အခြေစိုက်ထားပါသည်။

၄၄။ sic, culturable ကို cultivable ဟုလည်း ရေးသားနိုင်ပါသည်။

၄၅။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ စတ်ကင်ဆာလ ၁၉၉၁

၄၆။ စိုက်/စိ (၂၀၀၀)၊ စာ - ၈၂

၄၇။ ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ (CSO)၊ ၂၀၀၉၊ စာ- ၈၄

၄၈။ CSO (၂၀၀၉)၊ စာ - ၈၄

သစ်တောဥပဒေနှင့် ပေါ်လစီသည် ရေရှည်တည်တန့်စွာ တက်လုပ်ရေး၊ ပြည်သူလူထုပါဝင်လာ၍ လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ သစ်တောဖြစ်လာရေး၊ ပတ်ပန်းကျင်ပိုမိုကောင်းမွန်လာ၍ သားရဲတိရစ္ဆာန်တိန်းသိမ်းလာနိုင်ရေး နိုင်ငံတကာနှင့် ကတိကဝတ်များရှိသည်ကို စောင့်တိန်းရေးစသည့်တို့အပေါ် သစ်တောရေးရာဥပဒေနှင့် ပေါ်လစီ သည် အတော်အဖေးကောင်းပေးထားပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် သစ်တောရေးရာပန်ကြီးဌာနတို့သည် ဇီဝမျိုးတဲ့စုံလင်မှု ညီလာခံမှချမှတ်ချက်များအပါအဝင် နိုင်ငံတကာစာချုပ်များတို့ အထည်ပြုအသိအမှတ်ပြု၍ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် ပျက်သုန်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော မာတ်ငွေ့ထုတ်မှုများတိုလျော့ချရန် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းမှုအစီအစဉ်များ **(UN-REDD)** တွင် မြန်မာနိုင်ငံပါပင်ရန် **UNDP** နှင့် **UNEP** တို့နှင့် စတင်ဆွေးနွေးနေပါသည်။ သစ်တောမပေါ်လစီသည် သစ်တောရေးရာကဏ္ဍ၌ ပြည်သူလူထုပါဝင်လာစေမှုကို ဖောင်းပေးထား၍ ရလဒ်အဖြစ် ၁၉၉၅ ခုနှစ်ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက် ထွက်ပေါ်လာတာ ကျေးရာမနစီမံခန့်ခွဲသူများတို့ အတျိုးပြုသော ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောစီမံထိန်းသိမ်းအသုံးချမှုတို့ကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အစီအစဉ်များ ချမှတ်ရေးအတွက် အားပေးခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတွင် အကြီးတန်းသစ်တောအရာရှိတစ်ဦး၏ အဖွင့်အမှာစကားအရ သစ်တောရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှုသည် -

"အပတ်ပန်းဟည်ငြိမ်အောင် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်မှ အများပြည်သူပါဝင်သော ဂေဟစနစ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆီသို့ ပါရာဒိုင်း အရွေ့အပြောင်းသည် မြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောရေးရာ ညွှန်ကြားချက် **(CFC)** သည် မြန်မာ့သစ်တောရေးရာသမိုင်းတွင် သိုးဖေါက်ကျော်လွှားမှုကြီးတစ်ခုပင် ဖြစ်မဝတော့သည်[၄၉]"

စီးပွားရေးဦးတည်ချက်ကြီး (၄) ရပ်အနက် စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးတဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် နိုင်ငံအစိုးရသည် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေပေသည်[၅၀]။ လယ်ယာကဏ္ဍတွင် ပြည်တွင်းစားသုံးမှုဖလုံရေး၊ နိုင်ငံခြားသုံးငွေ ကိုးတက်ရရှိရေးအတွက် ပိုလျှံသော စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များကို ပြည့်ပသို့ တိုးမြှင့်တင်ပို့ရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမြင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို အထောက်အပံ့ဖြစ်ရေးသော ရည်ရွယ်ချက်များကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။

လယ်ယာကဏ္ဍတွင် ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော စိုက်ပျိုးရေးမူဝါဒများအနေဖြင့်[၅၁]

- စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုတွင် လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ခွင့်ပေးခြင်း
- စိုက်ပျိုးမြေများကို တိုးချဲ့ဖေါ်ထုတ်ရေးနှင့် လယ်သမားများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖြင်း။
- ရာသီသီးနှံနှင့် နှစ်ရှည်သီးနှံများ၊ စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာများ၊ အဖြားသွင်းအားစုများ၊ ဖြန့်ဖြူးသည့် လုပ်ငန်းများတွင် ပုဂ္ဂလိကမှ ပါပင်လာစေရေး အားပေးဆောင်ရွက်မြင်း။
- လယ်ယာသီးနှံများ အထွက်တိုးရေးအတွက် လိုအပ်သော သုတေသနလုပ်ငန်းများ အတောင်အလည်ဖေါ်ဆောင်ရွက်ရန် အားပေးဖြင်းတို့ကို ဖေါ်ပြထားပါသည်။

မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီသည် ဖြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာ၊ ရပ်ကွက်အဆင့်ဆင့်အလိုက် ဆက်လက်တည်ရှိသက်ဝင်နေပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မြို့နယ်အဆင့်တွင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန (ထွေအုပ်) မှ အရာရှိ သစ်တောဦးစီးဌာနအရာရှိ ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်းဦးစီးဌာနမှအရာရှိတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ကျေးရွာအဆင့်တွင်မူ ကျေးရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖံ့ဖြိုးရေးတောင်စီ (ရယတ)၊ ထွေအုပ်မှစာရေး၊ မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ကျေးရွာမန်နေဂျာနှင့် ကြေး/မြေဌာန၏ မြေတိုင်းစာရေးတို့ပါပင်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောပန်ထမ်းများသည် သတ်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန အုပ်ချုပ်ရေးလိုင်းအတိုင်း အစီရင်ခံ၍ ကျေးရွာမြို့နယ်ကောင်စီဥက္ကဌများက ထွေအုပ်သို့ အစီရင်ခံရပါသည်။ ဖြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီဥက္ကဌသည် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏ ဥက္ကဌဖြစ်၍ မြေယာမှုခင်းများကို မြေရှင်းရန်နှင့် အပြီးတိုင်အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် တာဝန်ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် မြေယာတော်မတီသည် လက်ရှိမြေယာဥပဒေအရ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးရာမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို စီမံထိန်းကြောင်းပေးသော အခွင့်အာဏာပေးနိုင်စွမ်းရှိပေသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံတော်သည် မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်အားလုံး၏ မူလပိုင်ရှင်ဖြစ်၍ ဖွင့်ဆိုထားသော စတားရင်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

၄၉။ ကျော်ထွန်း၊ ဖေဖော်ပါရီ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ စာ - ၂၁

၅၀။ **FAO** နှင့် **UNDP** ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ စာ ၁၆-၁၇

၅၁။ စိုက်/စီ (၂၀၀၀)၊ စာ - ၅၆

နိုင်ငံတော်သည် -

(က) နိုင်ငံတော်၏ မြေအားလုံး၊ မြေပေါ် မြေအောက်၊ ရေပေါ် ရေအောက်နှင့် လေထုအတွင်းရှိ သယံဇာတပစ္စည်းအားလုံး၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင် ဖြစ်သည်၊

(ခ) နိုင်ငံပိုင်သယံဇာတပစ္စည်းများအား စီးပွားရေးအင်အားစုများက ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကို ကွပ်ကဲကြီးကြပ်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းရမည်၊

(ဂ) နိုင်ငံသားများအား ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ အမွေဆက်ခံခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့်၊ တီထွင်ခွင့်နှင့် မူပိုင်ခွင့်တို့ကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ခွင့်ပြုရမည်[၅၂]။

၅(၅)။ ပြဌာန်းဥပဒေများအား အနှစ်ချုပ်စီစစ်သုံးသပ်ခြင်း

မြန်မာ့ကောင်ထန်းဒေသနှင့် အကျုံးဝင်သော မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ဥပဒေများကို အနှစ်ချုပ် ထုတ်နုတ်သုံးသပ်ရာ အောက်ပါ အချက်များကို တွေ့ရှိရပါသည်။

သမိုင်းခေတ်များကို ကျော်ဖြတ်၍ ပေါ်လစီပြောင်းပြန်ဖြစ်လာခြင်း

လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၂၀၀ တာလတို ကျော်ဖြတ်ပြီးနောက် တောင်ပေါ်ဒေသရှိ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် စည်းမျဉ်းများနှင့် လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အလုံးစုံပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ရှေးရိုးရာမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်စနစ်ကို အထောက်အကူပေးထားသော အနှစ် ၁၀၀ ကျော် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးကာလမှ နှစ်ဆယ်ရာစုနှစ်လည် လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ခဲ့သောခေတ်တို့ပါ ကျော်ဖြတ်ခဲ့ပြီး အနှစ် ၃၀ ခန့် ထခါးပိတ် ဆိုရှယ်လစ်စနစ် ကာလအထိ ကြာရှည်တည်တံ့ခဲ့သော တောင်ပေါ်ဒေသမြေယာစနစ်သည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ရုတ်ချည်းပြောင်းလဲ သွားပြီးနောက် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုအတွင်း အပြောင်းအလဲများကို တွေ့ကြုံလိုက်ရပါသည်။

အနိမ့်ပိုင်းတွင်ပြင်များတွင် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများကို ဖန်တီးခဲ့တည်၊ တောင်ပေါ်ဒေသတွင် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေများ လွှမ်းမိုးကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

သမိုင်းကြောင်းအရ သိထားစရာကောင်းသော အချက်တစ်ချက်မှာ မည်သည့်ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေမျှ တောင်ပေါ်ဒေသတို ရိုက်ခတ်ရန် ရည်ရွယ်ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပေ။ ၎င်းသည် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာဥပဒေများဖြစ်သော်လည်း အနိမ့်ပိုင်းမြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် တွင်ပြင်များ၏ မြေယာ ပြဿနာများကို ရည်စူးရေးဆွဲခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ မြေယာဥပဒေများသည် သမိုင်းကြောင်းအရ တောင်ပေါ်ဒေသနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်ခြင်းမရှိပေ။ အမျိုးမျိုးသော ရိုးရာမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စည်းမျဉ်းများနှင့် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေများသည် တောင်ပေါ်ဒေသ၏ သီးသန့် နေရာများ သို့မဟုတ် သီးသန့်လူမျိုးစုများအတွက် အထူးစည်းကမ်းများဖြင့် ထစ်စိတ်ထစ်ဒေသ သတ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်၍ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်၊ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်နှင့် ယနေ့တိုင်အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ကျင့်သုံးနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တစ်လျှောက်လုံး ဤစည်းမျဉ်းများ တည်ထန်နေရခြင်းမှာလည်း အလည်ကျမြေလုပ်အနားပေးပြီး စိုက်ပျိုးရသောမြေများမှာ တန်ဖိုးကြီးကြီးမားမားမရှိ၍တစ်ကြောင်း တိုအရပ်ဒေသ အတွင်း မငြိမ်သက်မှုများကြောင့် အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာသက်ရောက်ရန် လက်တွေ့ခေါင်ရွက်ဖို့ခက်ခဲသောကြောင့်တစ်ကြောင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ၁၉၉၀ ခုနှစ် မြေရိုင်းများဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်ထုတ်ပြန်လာပြီးနောက် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ဦးတည်ခဲ့ချိန်တွင် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများကိုအခြေခံ၍ ချမှတ်လာသဖြင့် တောင်ပေါ်ဒေသ၌ မြေယာအသုံးချမှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် ဖြစ်ထန်စွာအကျိုးသက်ရောက်လာစေခဲ့သည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်၏ ဖိအားနှင့် အခြား အကြောင်းကရားများကြောင့် ထုံးထမ်းစဉ်လာဥပဒေသည် ချုံ့နဲ့လာခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရသည် တောင်ယာစနစ်တွင် အလှည့်ကျ မြေလုပ်အနားပေးရန် လိုအပ်ချက်များနှင့် ကျေးရွာဘုံစားကျက်ကွင်းနှင့် သစ်တောအပေါ် အထူးတလည်အမှီပြုရသော တောင်ယာစနစ်အတွက် အလုံးစုံလွှမ်းခြုံထားသော မြေယာဥပဒေမူဘောင်များကိုလည်း ချမှတ်ထားမြိုးခြင်း မရှိသေးပေ။

---

[၅၂]။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ (၂၀၀၈)၊ စာ - ၀၀

မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်ကပိုင်သည်။ သို့သော် တောင်သူသည် မြေယာပိုင်ဆိုင်သကဲ့သို့ အခွင့်အရေးရှိသည်။

မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်က ပိုင်ဆိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တောင်သူလယ်သမားသည် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် အခွင့်အရေးသုံးရပ်ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ မြေယာအသုံးချပိုင်ခွင့်၊ မြေယာကို အမွေဆက်ခံမှု တစ်ဆင့်လွှဲပြောင်းပိုင်ခွင့်နှင့် မြေယာမှရရှိသော အကျိုးအမြတ်များကို ခံစားပိုင်ခွင့်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေအရတောင်သူသည် မြေယာကို အသုံးချခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် ရောင်းချခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လွှဲပြောင်းခြင်းကို ခွင့်မပြုပေ။ ပေါ်လစီအရ မြေယာအသုံးချခွင့်များကို အမွေဆက်ခံခွင့်ရှိသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ လွှဲပြောင်းနေကြသည်။ အချို့လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်များတွင် မြေယာအသုံးပြုမှု အခွင့်အရေးကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်သကဲ့သို့ ငှားရမ်းခြင်း၊ အရောင်းအဝယ်လုပ်နေခြင်းတို့ကို တွေ့ရသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်က ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု အခိုင်အမာ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ သို့သော် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှု အယူအဆကိုလည်း ထပ်မံကျားကန်၍ ညွှန်းဆိုထားသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုကို အကာအကွယ်ပေးထားသော အပိုဒ်များကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင်ပင် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ဟု အခိုင်အမာပြဋ္ဌာန်းထားပြန်ပါသည်[၅၃]။

ဆိုရှယ်လစ်စည်းမျဉ်းဘောင်များမှ ဈေးကွက်စီးပွားရေးသို့ ပြောင်းလဲခြင်း

ယနေ့ထိ စွဲကိုင်ထားသော ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်၏ အခြေခံမူမှာ ၎င်းတို့အသုံးချခွင့်ရသော မြေယာကို ရောင်းချခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း မပြုနိုင်ဟု ဆိုပါသည်။ သို့ရာတွင် တောင်ပေါ်ဒေသ၏ တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများမှာ ဈေးကွက်စီးပွားရေး၏ ဖိအားနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ မြေယာကို စီးပွားရေးအရ ဖော်ဆောင်၍ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များကို ချထားသောအခါ မြေတန်ဖိုးလည်း တက်လာပါသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသရှိ တောင်ယာလုပ်သူများအတွက် ၎င်းတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေအရ မြေယာအသုံးပြုပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြု မခံရသဖြင့် မြေယာပေါ်မှ ထွန်ရာတန်ကြေးမရသလို တစ်ဖက်လည်း မြေယာကို ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း ခွင့်မပြုသဖြင့် မြေယာ၏ တန်ဖိုးတက်လာမှုပေါ်မှ အကျိုးခံစားခွင့်မရပေ။ ဈေးကွက်စီးပွားရေး၏ အကျိုးပြုနိုင်သော အလားအလာများကို ငြင်းပယ်ခံရပါသည်။ ထို့အပြင် တောင်ယာစိုက်ပျိုးသူများသည် စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများအတွက် ချေးငွေရယူနိုင်မှု အခွင့်အလမ်းများလည်း မရှိသဖြင့် လယ်ယာမြေမှ အထွက်တိုးရေးနှင့် အကျိုးအမြတ် အများဆုံးရအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ပေ။

၅၃။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ (၂၀၀၈)၊ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စီးပွားရေးစနစ်များကို ဆွေးနွေးထားသော အချက်များအား အခန်း ၀နှင့် ၈ တွင် ကြည့်ရှုပါရန်

၆

အသေးစားတောင်သူများ၏ မြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပေါ်လစီညွှန်ကြားချက်များ

အချို့သော အမျိုးသားရေးရာ အရေးကြီးပေါ်လစီနှင့် ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်များသည် တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စေတနာကောင်းဖြင့် ရည်ရွယ်ချမှတ်ခဲ့သော်လည်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် မမျှော်လင့်ဘဲ အပျက်သဘောဆောင်သော ရလဒ်အချို့ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ပုံ ညံ့ဖျင်းလျှင် ဤပေါ်လစီညွှန်ကြားချက်များသည် တောင်ပေါ်သားအသေးစား တောင်သူလယ်သမားများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်တို့ အန္တရာယ်များ ကြုံရစေနိုင်ပါသည်။ ထိစ်ခါတစ်ရံ တောင်ပေါ်ဒေသတွင်သာမက ကစ်နိုင်ငံလုံးပါ အကျိုးသက်ရောက်သွားနိုင်စေပါသည်။ ဤပေါ်လစီညွှန်ကြားချက်များနှင့် ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်များသည် လတ်ရှိအကောင် အထည်ဖော်နေသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အား ပိုမိုမြစ်တွန်းလာရေးနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်အပေါ် အဆိုးမြင်နေခြင်းတို့ ပါဝင်ပေသည်။ မြေယာအမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုများသည်လည်း အချို့အရပ်ဒေသများ၌ အသေးစားတောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လျော့ချမှုတို့ လျော့လျစေခဲ့ပါသည်။

၆(၁)။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း

အကြီးစားစီးပွားဖြစ် ထုတ်လုပ်လာခြင်း၊ စက်ယန္တရားများသုံးလာခြင်း၊ မြေယာများကို စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများထံ ချထား ပေးခြင်းတို့ကို အထူးဦးစားပေးနေသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးသို့ ဦးတည်လိုက်သောအခါ မြန်မာ့အသေးစားတောင်သူများအပေါ် ရိုက်ခတ်မှု ကျယ်ပြန့်စွာဖြင့် အရေးပေါ်အန္တရာယ်များ ကျရောက်လာနိုင်ပါသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးဆီသို့ တွန်းအားပေးလာသောအခါ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောအတွက် မြေယာအသုံးချမှု အခွင့်အရေးများကို ပြည်တွင်းပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ချထားပေးပါသည်။ သဘာဝအရင်း အမြစ်များ ကို စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်လာခြင်းသည် လက်ရှိခေတ်၏ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပါသည်။ အရှေ့ပိုင်းနယ်စပ်ဒေသများတွင် ထိုင်းတပ်မှူးများအား သစ်တောရေးရာ ခွင့်ပြုချက်များကို ချမှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းဒေသများတွင်လည်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကူအညီအမြောက်အမြား မပါသော်လည်း စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကြီးများသည် တွင်းကျယ်စိုက်ခင်းများကို ဖော်ထုတ်လုပ်ကိုင်လာပါသည်။ အကျိုးဆက်မှာ တောင်ပေါ်ဒေသတွင် နှစ်ရှည်သီးနှံ စီးပွားဖြစ်တွင်းကျယ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများ မကြုံစဖူးပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ကောင်းသော အလားအလာများသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဆောင်ကြဉ်းလာသလို အသေးစားတောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် အတွက် အဟန့်အတားများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းဦးစီးဌာန၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် မြေဧက ၁.၇ သန်းကျော်ကို ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ ၂၁၆ ခုကို ချပေးခဲ့ပါသည်[၅၄]။ (အောက်ပါဇယား ၃ ကို ရှုပါ။) ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းကောင်နှင့် ရှမ်းမြောက်တို့တွင် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ ၃၂ ခုအား အကြီးစား စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စုစုပေါင်းမြေ ၃၉၃၂၉၂၊ ၆၅၇၇၂ နှင့် ၄၀၉၃၇ ဧကအသီးသီးတို့ အဆိုပါဒေသများ၌ ချထားပေးခဲ့ပါသည်။ ချထားမြေများ၏ အများစုမှာ အစိုးရက **"စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေရိုင်း"** ဟု အမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော မြေများဖြစ်ပါသည်။ ထိုရာတွင် တောင်ပေါ်ဒေသ အချို့အရပ်များရှိ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်များအရ မြေရိုင်းအဖြစ် ချမှတ်ထားသော မြေများသည် ကျေးရွာများ၏ အလှည့်ကျလုပ်မြေ များ သို့မဟုတ် စားကျက်တွင်းများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော မြေများ ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ ဤအချက်မှာ ကချင်နှင့် ထိုင်းနယ်စပ်တွင် ပို၍ ကြုံရပါသည်။ ထိုဒေသများ၌ မြေကို တရားမဝင် နားလည်မှုလမ်းကြောင်းများဖြင့် ချထားခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၅၄။ စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းဦးစီးဌာန (စိုက်/စီ)၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၊ ၂၀၁၀၊ စာ - ၈၂

ဇယား (၃)။ ။ အကြီးစား စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မြေယာချထားမှု (၃၁. ၁. ၂၀၀၀)

ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	ကုမ္ပဏီအရေအတွက်	ချထားပေးမြေဧက
ကချင်	၁၁	၃၉၃၂၉၂
ကရင်	၁	၂၁၆၁
စစ်ကိုင်း	၂၇	၉၅၅၅၇
တနင်္သာရီ	၃၇	၆၇၁၀၅၃
ပဲခူးအရှေ့	၉	၅၈၅၉
ပဲခူးအနောက်	၇	၁၃၉၁၃
မကွေး	၃၈	၂၀၂၄၉၂
မန္တလေး	၁၆	၀၀၃၀၀
ရခိုင်	၁၄	၂၆၀၂
ရန်ကုန်	၇	၃၀၉၇၈
ရှမ်း (တောင်)	၁၂	၆၅၇၇၂
ရှမ်း (မြောက်)	၉	၄၀၉၃၇
ဧရာပတီ	၂၈	၀၉၃၃၅၃
စုစုပေါင်း	**၂၀၆**	**၁၇၂၈၂၆၉**

ဇစ်မြစ်။ စိုက်/စီ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ၂၀၁၀၊ စာမျက်နှာ ၈၂

လယ်ယာစီးပွားရေးခြံကျယ်ကြီးများ (အဝှးသဖြင့် ရော်ဘာခြံများ) ကို တရုတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့် တချင်နှင့် ရှမ်းအရှေ့နှင့် ရှမ်းမြောက်တို့တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထူထောင်ဖြင်းသည့် ဈေးကွက်စီးပွားရေး၏ အောင်မြင်မှု နမူနာများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် ခြံကျယ်ကြီးများ ထူတောင်လာခြင်းသည် မြန်မာ့အစိုးရ၏ ပေါ်လစီတွန်းအား ကြောင့်လည်းပါသည်။ နောက်တစ်ကြောင်းမှာ ကရုတ်တို့၏ ဘိန်းဖျက်သိမ်းရေး အကူအညီပေးမှုပေါ်လစီကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနယ်စပ်မှ ဝရက်ဖြည့်ကွင်း သိန်းဖြူးစားခင်မှု ရပ်တန့်စေရန်နှင့် နယ်စပ်ဒေသ တည်ငြိမ်လာရေး ကိုရည်ရွယ်၍ တရုတ်တို့ကရင်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကို ပံ့ပိုးမှုများနှင့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များပေးကာ ဘိန်းအစားထိုး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ ကို မြန်မာနိုင်ငံဘိန်းစိုက်ဒေသများအတွင်း ချမှတ်ဆောင်ရွက်စေခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများမှာ စီးပွားရေးသက်သက်သာဖြစ်လာပြီး တိန်းစိုက်သော ရရစားစား ဒေသခံတောင်သူများကို အကျိုးမြှဖြင်းမရှိလှပေ[၅၅]။

အသေးစားတောင်သူများအတွက် ဈေးကွက်စီးပွားရေးသို့ ဦးတည်သော အလားအလာကောင်းကစ်ခုမှာ လူတိုင်းရင်းနှီးငွေရှိ၍ မြေအသုံးချခွင့်ကို လျော့က်ကားနိုင်ခွင့်ရှိရပါမည်။ သို့ရာတွင် အသေးစားကောင်သူများအနေဖြင့် အရင်းအနှီးမတတ်နိုင်ကြပါ။ သင့်တင့်သော နှုန်းထားဖြင့် ချေးငွေအလွဲအလောက်ရယူနိုင်စွမ်းလည်း မရှိကြပါ။ နေရာကိုင်းမှာ ဖြစ်ပျက်နေကြအကိုင်းပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ လုပ်ငန်းရှင်များ ပင်လာလျှင် အသေးစားကောင်သူများဘည့် ၎င်းတို့၏ လုပ်စားကိုင်စားနေကျ မြေယာများ လက်လွှတ်ကြရတော့သည်။

ကန်လရိုက်စိုက်ပျိုးရေးသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးတဲလို့ အသေးစားတောင်သူများအား ဆွဲဘွင်းနိုင်သော အခွင့်အလမ်းတစ်ခု မြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကန်တရိုက်စိုက်ပျိုးရေးသည် အသေးစားတောင်သူများအား အကျိုးအမြတ်အများခံးရစေ၍ ဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ် အနည်းဆုံး မြစ်စေသော နားလည်မှုများဖြင့် ချမှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ ယနေ့တိုင်လျှင် ဘင်ခန်းစာကောင်းများ ရှာဖို့လိုနေ ပါသည်။ အမြားနိုင်ငံများတွင်လည်း ဈေးကွက်စီးပွားရေးထဲသို့ အသေးစားတောင်သူများပါလာ၍ ၎င်းကို၏ တုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား မြင့်တင် ပေးရေးဆိုင်ရာအလားတူမြသနာကို ကျော်လွှားဖို့ကြိုးစားနေကြသဖြင့် အဆိုပါနိုင်ငံများ၏ သင်ခန်းစာများကိုလည်း စောင့်ကြည့်လေ့လာ သင့်ပါဘည်။ ဘောင်ခတ်ထားသော ဖြစ်ရင်မှန်လေ့လာမှုဘည် မြင်ကွင်းနှစ်ခုကို ဖော်မြတားပါဘည်။ ပထမဖြစ်ရပ်မှန်တွင် ကောင်သူက ကုမ္ပဏီထံမှ မြေအသုံးချခွင့်ကို ငှားရမ်းပါသည်။ နှစ်စဉ်သီးနှံဖြင့် မြန်ပေးရပါမည်။ တောင်သူကို ၎င်းတွက်ကုန်အတွက် ဈေးကွက်တို အာမခံ ပေးပါသည်။ သွင်းအားစုကို ကုမ္ပဏီကအကြွေးဖြင့် ပေးပါသည်။ ဤစာချုပ်ကွင် တောင်သူအားမြေယာရယူခွင့်အတွက် အစီစဉ်များမပါရှိပါ။ ဒုတိယဖြစ်ရပ်မှန်တွင် တောင်သူက ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်မြေပေါ်ကွပ် လုပ်ကိုင်ပါသည်။ ဘွင်းအားစုနှင့် ဈေးကွက်အကွက် ရယူနိုင်ပါသည်။ ထင်းကဲ့တို့ ကန်ကရိုက်စိုက်မျိုးရေးစနစ်တွင် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိနိုင်ပါတည်။ တောင်သူ့ ရှုဒေါင့်ကကြည့်လျှင် အကောင်းဆုံးကန်ထရိုက်အစီအစဉ်ဘည် တောင်သူအဖို့ မြေယာနှင့် လုပ်သားကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ထိန်းချုပ်နိုင်ခွင့်ရရှိရေးပင်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီရှုဒေါင့်မှကြည့်လျှင် တောင်သူဖြေယာပိုင်ခိုင် လျှင် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် မြေဖိုးရင်းနှီးရန် မလိုတော့ဘဲ စိုက်ပျိုးရေးတွက်တုန်ကို လိုသလောက် ကြိတ်ခွဲနိုင်သော အခြေအနေရှိပါဘည်။

၅၅။ Kramer, Tom (၂၀၁၉)

ကြေးမှုံဘောင် (ခ)

တောင်သူ၏ ဖြစ်ရပ်မှန်လေ့လာချက်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တောင်သူနှင့် တန်ထရိုက်စိုက်ပျိုးခြင်း တုမ္ပဏီမြေယာတွင် ပြောင်းဖူးစိုက်ခြင်း။

ရန်ကုန်အခြေစိုက် အလတ်စားစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ တောရာသီးရာတွင် အစေ့ထုတ်ပြောင်းပါမျိုးတို့ တုတ်လုပ်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ပါသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် မြေလွတ် မြေလပ်မြေရိုင်းချထားခြင်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ ကုမ္ပဏီသည် အစိုးရထံမှ မြေရိုင်းဧက ၀၂၀၀ ကို အနှစ် ၃၀ ငှားရန်ဖြင့် ငှားရမ်းပါသည်။ ကုမ္ပဏီသည် ဒေသဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အာဏာပိုင်များ၏ အကူအညီကိုရယူ၍ ကြေးမြေဌာနတွင် မြေယာမှတ်ပုံတင်မြင်းကို ၁၉၉၆ ခုနှစ်၌ အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။ မြေခွန်နှုန်းမှာ တစ်ဧကလျှင် ၁၀၀ နှုန်းဖြင့် နှစ် ၃၀ အတွက် ကျသင့်ငွေကို ကြိုတင်ပေးသွင်းခဲ့ပါသည်။ နှစ် ၃၀ ပြည့်ပြီး စာချုပ်ပါအတိုင်းကုမ္ပဏီသည် မြေယာအားလုံးကို ဖေါ်ထုတ်ပြီးလျှင် အခွန်ပြန်အမ်းငွေကို ကုမ္ပဏီကပြန်လည်ရရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပထမ ၅ နှစ်တွင် ပင်ငွေခွန်ကို ပေးဆောင်ရန် မလိုပါ။ ကုမ္ပဏီသည် နှစ်စဉ်ဧရိယာကို တိုးချဲ့ခဲ့ရာ သုံးနှစ်အကြာတွင် ဧက ၉၀၀ ကို စိုက်ပျိုးပြီး ဖြစ်ပါသည်။ မြေလွတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ နှစ်စဉ်ဆက်တိုက် စိုက်ပျိုးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီတွင် လုပ်အားနှင့် လယ်ယာအရင်းအနှီးမရှိပါ။ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရွာများမှ တောင်သူများကို ဖိတ်ခေါ်၍ ၎င်းမြေပေါ်တွင် ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်စေပါသည်။ ကုမ္ပဏီကကင်းနိုင်ငံ၏ စီပီပြောင်းဖူးမျိုးစေ့နှင့် ကိုင်းဓာတ်မြေဩဇာကို ပံ့ပိုးပါသည်။ တောင်သူတ သီးနှံရိတ်သိမ်းအပြီး သီးနှံဖြင့်ပြန်ဆပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီက ပေါင်းလိုက်စရိတ်လည်း တုတ်ပေးပါသည်။ သီးနှံပေါ်ချိန်တွင် ကောင်သူက ကုမ္ပဏီသို့ ပေါက်ဈေးဖြင့် ရောင်းပါသည်။ တောင်သူတစ်ဦးသည် မြေ ၅ ဧကမှ ဧက ၄၀ အထိ သုံးစွဲခွင့်ရပါသည်။ မြောင်းဖူး ၁ ဧကပေါ်မှ ပြောင်းဖူးစေ့ ၁ တန် ထွက်ပါသည်။ မြေငှားခအနေဖြင့် တောင်သူက တုမ္ပဏီသို့ တစ်ဧကအတွက် ပြောင်းဖူးစေ့ဝီသာ ၃၀ (၄၉ တီလိုဂရမ်) ပေးသွင်းရပါသည်။

ရှမ်းပြည်ထောင်ပိုင်း၌ တောင်သူ၏ မြေယာပေါ်တွင် စပျစ်စိုက်ရန် ထန်ထရိုယ်အစီအစဉ်

နိုင်ငံခြားဖက်စပ်ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ပိုင်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် စပျစ်စိုက်ရန် မြေယာငှားရမ်းရရှိပါသည်။ စပျစ်လိုအပ်ချက်ကို တပ်မဖြည့်ဆည်းရန် အန်းပတ်ပန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများကို ချဉ်းကပ်ပါသည်။ တိုရွာများသည် ၁၉၅၀ ခုနှစ်လောက်ကတဲက စပျစ်ကို စိုက်ပျိုးနေကျဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်း၍ ကုမ္ပဏီသည် တောင်သူများကို အလွှတ်တိုးစနစ်များကိုသင်တန်းပေး၍ စပျစ်မျိုးကောင်း အခံပင်များကို အခမဲ့ဖြန့်ချီပါသည်။ ယနေ့အထိ တောင်သူ ၃၅ ဦးနှင့် ကုမ္ပဏီသည် အလုပ်လုပ်ကိုင်၍ ကောင်သူက ၎င်းကိုပိုင်သော မြေဧက ၅၀ ပေါ်မှ စပျစ်စိုက်ပေးပါသည်။ တောင်သူကဓာတ်မြေဩဇာနှင့် ဝိုးသတ်ဆေးပယ်ယူသုံးစွဲလိုပါက ကုမ္ပဏီမှ အတိုးမဲ့ ငွေချေးပြီး လွှက်ကုန်ကို ပြင်ပပေါက်ဈေးတက် အနည်းငယ်ပို၍ ပယ်ယူပါသည်။ ဤကန်တရိုက်စနစ်သည် ကုမ္ပဏီအတွက် စဝျစ်ပိမိဝယ်ယူရရှိတာ ဒေသခံကောင်သူများအနေဖြင့်လည်း ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်မြေတွက်ပေါ်တွင် စိုက်ပြီး ဝင်ငွေဝိမိရရှိစေပါသည်။

၆(၂)။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်အပေါ်ထားရှိသော ထထောထားများ

တောင်တန်းဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် လက်ရှိချမှတ်ထားသော ပေါ်လစီ၏ ဦးတည်ချက်များမှာ အောက်ပါရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မီရေးအတွက် တောင်ပေါ်ဒေသ၏ ခေတ်မီမြေယာဖေါ်တုတ်ခြင်းစီမံကိန်းပင် မြစ်ပါသည်။

- ကောင်ယာခုက်မီးရှို့သော ရွှေ့ပြောင်းကောင်ယာစနစ်တို့ လှေကားထစ်လယ်ယာနှင့် အစားကိုး၍ တောင်ပေါ်ဒေသ၏ ကျေးလက်ပြည်သူများ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံစေရန်
- တောင်ပေါ်ဒေသရှိ လူအပေါင်း အတည်တကျ အခြေစိုက်၍ နေကိုင်နိုင်ရန်
- ဘိန်းစိုက်ပျိုးရေးကို လှေကားတစ်လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုမြင့် ဖယ်ရှားကာ တောင်တန်းဒေသ၏ လူနေမှုတပတို့ မြှင့်တင်ပေးရန်
- သဘာဝပတ်ဝန်းတျင်ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်[၅၆]

တောင်တန်းဒေသတွင် လှေတားကစ်လယ်ယာဖေါ်တုတ်ဖြင်းဖြင့် မြေယာဖေါ်ထုတ်မြင်းစီမံကိန်းတို့ အကောင်အကည်ဖော်ရန် စတ်မှုလယ်ယာဌာနကို ကာဝန်ပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ၂၉၇၀၀ ဧက ဖေါ်တုတ်ပြီးခဲ့ကြောင်း ခိုင်ရာဌာနက အစီရင်ခံကင်ပြခဲ့ပါသည်။ တောင်တန်းဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် လှေကားတစ်လယ်ယာသည် အကောင်းဆုံးအစီအစဉ်တစ်ခုမြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် တောင်ပေါ်သားအများစုနှင့် နေရာဒေသထိုင်းအတွက် ဖြစ်နိုင်ချေ မရှိပေ။ ကစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့် အစီအစဉ်တစ်ရပ်သာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၅၆။ စိုတ်/စံ (၂၀၁၀)၊ စာ-၈၂

ရေရှည်တည်တန့်၍ ထက်လုပ်မှုခွမ်းရည်ကောင်းသောစနစ်ကစ်ခုကို ကိန်းဘိမ်းနိုင်ရေးအတွက် တောင်ပေါ်ဒေသ၏အလှည့်ကျလုပ်မြေသားရှိခြင်းစနစ်တိ မည်ဘိုပံ့ပိုးပေးရမည်ဆိုသော အမေးပုစ္ဆာမှာ အရေ့တောင်အာရ တစ်ခွင်လုံးအငြင်းပွားစရာများ မြစ်နေပါသည်[၅၇]။ ဒေသတစ်ခုလုံးတွင် တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းတိ ပိတ်ပင်ဟန့်တားလိုသော ပေါ်လစီအယူအဆများမှာ တောင်ယာစိုတ်ပျိုးရေး၏ ဆက်စပ်ပေါင်းစည်းမှုစနစ်အပေါ် အဆိုးမြင်နေသော ရလဒ်များကြောင့် ကစ်စီထိတစ်ပိုင်းဖြစ်နိုင်ဝါသည်[၅၈]။ သစ်တောမြုန်းတီးစေမှုနှင့် အထွယ်ညံ့ဖျင်းမှုအတွက်လည်း အတောင်းမြင်နိုင်စရာမရှိပေ။ အမန်စင်စစ်မှ လေ့လာချက်များပြုလုပ်ကြည့်ရာ အလှည့်ကျမြေလုပ်အနားပေးစနစ် (အခါ တောင်ယာစနစ်) သည် အဝပိုင်းဒေသသစ်တောများ၌ ပေဟာစနစ်တည်ငြိမ်ရေးအတွက် သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ခြင်းသည် ထိရောက်မှုအတောင်းဆုံးသောနည်းလမ်းအမြစ်တွေ့ရှိရ၍ ကောင်ယာလုပ်သူများသည်သိ ၎င်းတို့၏နည်းပညာနှင့် အလေ့အတျင့်များကို သတာပပတ်ပန်းတျင်နှင့် လူမှုဝတ်ဝန်းကျင်အား လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲသွားအောင် ဆောင်ရွက်သွားကြဝါသည်။ စထားအပ်သော အခြေအနေမှာ ဒလှည့်ကျလုပ်မြေထားခြင်းစနစ်သည် သစ်တောလုပ်မြေကာလကို ကြာရှည်တားရှိပြီး စိုက်ကွက်အရွယ်ကို ငယ်ငယ်ထားနိုင်လျှင် ဂေဟာစနစ်တည်ငြိမ်တောင်းမွန်စေဝါသည်။ မြေယာလိုအင်ချတ်များယာ၍ မြေဆီယွှာညံ့ဖျင်းလာလျှင် တောင်ယာခုယ်သူထိုသည် အမြားမြေတောင်းနေရာကိုရှိးရာအစဉ်အလာအကိုင်း ရွှေ့မြောင်းသွားကြပြီး တောပျတ်သွားသော နေရာတိ ပြန်လည်ပေါက်ရောက်လာအောင် မြေလုပ်ကားလိုက်ပါသည်။ ယခုအခါ လူဦးရေတိုးပွားလာမြင်းကြောင့် သာမတဘဲ ကြိုးဝိုင်းသစ်တောဧရိယာတိ ပံမိတ်းချဲ့သထိမှတ်လာခြင်း၊ လယ်ယာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ၏ စိုက်ကွင်းများ တူထောင်လာခြင်း၊ တျေးရွှာများကို ပြန်လည်နေရာချတားခြင်း စသောအကြောင်းများကြောင့် မြေယာရားပါးကျပ်တည်းမှုပိမ်မြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ တောင်ယာလုဝ်တိုင် စားသောက်သူများအတွတ် ရေရှည်တည်ထန်ပြး ဘက်စုံစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်ထောက်ဖွတ်လုပ်ကိုင်မှုစနစ်များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပေးဖို့ လိုအပ်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် ခိုင်မာသောမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှု လိုအပ်နေပြီ ပြစ်ပါသည်။

ရွေ့မြောင်းထောင်ယာလင်တိုင်မြင်း အလေ့အထအပေါ် အဆိုးမြင်မှုသည် မြေယာလုပ်တိုင်ပိုင်ဆိုင်မှုအား တိုက်ရိုတ်ဝထိသက်ရိုတ်ခတ်နေပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ကို အတက်အာဏာပိုင်များတ အားပေးလိုမှ မရှိသောအခါ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများရှိ အမှုထမ်းများအနေဖြင့် ကောင်ပေါ်ကျေးရာအစုအဖွဲ့၏ ယစ်တော လုဝ်ခြေသားရှိသော ကားထမ်းစဉ်လာအခွင့်အရေးထိ အသိအမှတ်ပြုရန် ဝန်လေးကြလေသည်။ အရှည်သဖြင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုမရှိဘဲ တောင်ယာလုပ်သူအဖို့လည်း ၎င်း၏ တက်စုံစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောတွဲဖတ်လုပ်ငန်း ထုထိလုပ်မှုတိုးထက်ရန်နှင့် ဇီဝမျိုးကွဲအဖွဖြစ်လင်ကြွယ်ဝအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်ရန့် ထိုးထွင်းကြံဆ လုဝ်ဆောင်လိုစိတ်ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ဘစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ အနှစ် ၃၀ မတာစီမံတိန်းအဆိုပြုကြွာ၌ 'ရွှေ့ပြောင်းတောင်ဝာ ဝိုက်ပျိုးမြေမျှားတွင် ဘစ်တာပြန်လည်ထူထောင်တည့်လုပ်ငန်း ဖော်မဆောင်ရာတွင် တောင်ယာခုတ်သူများအား ပညာပေးစည်းရုံးခြင်းနှင့် သက်သာချောင်ချိရေးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း နည်းများယာမက ယင်းတို့အနေနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း ပြုလုပ်လျင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတင်မည့် ဝင်ငွေတိုး အခွင့်အလပ်းများတိုလည်း ဖန်တီးပေးခြင်း' ဆိုသောအချက်ကို တင်ပြခဲ့ဝါသည်။

မကြာသေးမီက ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးစနစ်အပေါ် အစိုးရဌာနများနှင့် မညာရှင်များ၏ အသိအမြင်မှာ ကမ္ဘာနှင့်အပမ်းပြောင်းလဲသွားခဲ့ရာ အသိသစ်အမြင်သစ်များကို အိုင်စီမော့ဒ် (ခေါ်) ဘောင်တန်းဒေသ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းက ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားဝါသည်။ အိုင်စီမော့ဒ်အနေမြင့် ရွေ့ပြောင်းထောင်ယာစနစ်/ဒလှည့်ကျ မြေလုပ်စနစ်ကို ရပ်တန့်သွားရန် ဟန့်တားသည့် ပေါ်လစီများသည် တိရောက်ဒေါင်မြင်မှုမရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုလာရကာ တိုစနစ်အပေါ် ပိတ်ပင်တန့်တားမြင်းမြင့်လည်း အမြေအနေမှာ ပိုဆိုးလာသဖြင့် ဟိမဝန္တာအရှေ့ပိုင်းဒေသ၏ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် (၅)နိုင်ငံမှ အစိုးရဌာနများနှင့် NGO ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၂၀၀၂-၂၀စ၄ ခုနှစ်တာလအတွင်း ရွှေပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး၏ အကျိုးဘက်ရောက်မှုနှင့် တောင်ယာလုပ်သူ၏ တိုးကွင်းကြံခာကြိုးပမ်းချက်များကို လေ့လာခဲ့ပြီး အစိုးရဌာနများအတွက် ပေါ်လစီထောက်ခံချက်များ ဖော်တုတ်ခဲ့ပါသည်[၅၉]။

ရွှေးချယ်ထားသော (၅) နိုင်ငံအတွင်း လေ့လာခဲ့သော အရပ်ဒေသ(၂၀)၏ ပြစ်ရပ်မှန်ပေါ်[၆၀]အခြေခံ၍ တောက်ချတ်ချရာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်တွင် တောင်ယာလုပ်သူ၏ တိထွင်ကြံဆမှုများသည် သစ်တောပြန်လည်ဖုံးလွှမ်းယာမှုနှင့် ဇီဝမျိုးတွဲပျိုးစုံကိန်းသိမ်းနိုင်မှုပိုကောင်းလာကြောင်း၊ တစ်ချိန်တဲမှာပင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ယစ်တောထုတ်လုပ်မှုကောင်းအောင် ဘိန်းသိမ်းသားနိုင်ကြောင်း သိရှိလိုက်ရပါဘည်။ ဤလေ့လာချတ်သည် အမြင်သစ်ထိုမြောင်းပေးနိုင်သမြင့် အားထတ်စရာမြစ်လာပါသည်။ ရွေ့မြောင်းထောင်ယာစနစ်ကိ တိုတောင်းထော သီးနှံစိုတ်ပျိုးကာလအဖြစ် ရှုမြင်ခောင်ရွက်မည်အစား သစ်တောလုပ်မြေကာလကို ကြာရှည်စွာထားရှိ တိန်းသိမ်းနိုင်သော အခြေအနေဖြစ်နိုင်ရန်

၅၇။ ဆက်စပ်ပေါင်းစည်းမှုနှင့် တစ်ပိုင်းကစ်စနစ်နှစ်ခုအကြောင်းကို အခန်း ၃(၃)၌ ကြည့်နိုင်ပါသည်။ သတ်စပ်ပေါင်းစပ်သောစနစ်မှာ အတွေ့အကြုံများလှသော ဒေသခံအစုအဖွဲ့သည် ကောင်ယာမြေကို လိုက်လျောညီထွေ ပြုပြင်စီမံထားခြင်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ဝက်ပန်းတျင်၏ အထောက်အပံ့ပေးနိုင်မှုပေါ် အမြေခံ၍ တောင်ယာမြေကို ရေရှည်ကည်တန့်အောင် စိုက်ပျိုးဝါသည်။ ဆန့်ကျင်ဘတ်အားဖြင့် ပြင်ဝမှ ဝင်ရောက်အမြေချကာစ လူများသည် လတ်တလောတင်သွင်းလာသောနည်းစနစ်များကို သုံး၍ ဝတ်ဝန်းကျင်၏ ဖိအားများကို ရင်ဆိုင်လာရသောအခါ တစ်ပွဲကိုးလုပ်ခောင်လာကြပါသည်။ ရေရှည်တည်တန့်ရန် ခတ်ခဲလာစေဧကာသည်။

၅၈။ ဥပမာအားဖြင့် Cairns (၀၉၅၅) Kerkhoff and Sharma (၂၀၀၆)၊ Warner (၀၉၉၀)၊ စာ-၁၇-၁၈နှင့် ဤအစီရင်ခံစာ၏ အခန်း ၃ ၌ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၅၉။ Kerkhoff, E. (ခုနှစ်မပါ)၊ ကားကော့ဖ်အီးအီးနှင့် အီးရားမား (၂၀၀၆) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။

၆၀။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ဘူတန်၊ အိန္ဒိယ၊ မြန်မာနှင့် နီပေါနိုင်ငံများ

စစ်ဆေးပြီးသေချာခိုင်မာစေကာ တောင်ယာသမားက သစ်ထောဧရိယာတို တိုးသိမ်းစောင့်ရှောက်၍ သစ်တောလုပ်ဖြေမှ ဘတ်စုံအကျိုးပြုမှုကို ရရှိစေသည့်အပြင် မြေဆီကြွဇာ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးလာစေသည့်အတိ ခေါင်ရှက်နိုင်ကြောင်း အမြင်ပြောင်းလဲစေခဲ့ပါသည်။ ဖြစ်ရပ်မှန်လေ့လာ ချက်အရ တောင်ယာသမားသည် ၎င်း၏တောင်ယာစနစ်တွင် သစ်တောကြီးများကို မည်သို့မည်ပုံ တည့်သွင်းပေါင်းစပ်တာ ဘတ်စုံသီးနှံ သစ်ကောရောနှောစနစ်ကိုစီမံ၍ ဇီဝမျိုးကွဲမျိုးစုံ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ထိန်းသိမ်းအားပေးနိုင်ကြောင်း သိရှိလာခဲ့ရပါသည်။ ဤလေ့လာရေးအစီရင်ခံစာသည် ကောင်ယာအလေ့အထကို ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်အစား အလှည့်ကျဘက်စုံသီးနှံသစ်တော ရောနှောထုတ်လုပ်ခြင်းနည်းစနစ် အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားသော အမြင်သစ်များကို ဖော်ထုတ်လိုက်ပါသည်[၆၁]။

ထို့မှတစ်ဖန် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆက်နွယ်သော လက်ရှိပြဿနာများကို တွေ့ရှိရသည်မှာ မလျော်မကန် မြေယာ အသုံးချမှု၏ရလဒ်နည်းတူ ချမှတ်သောပေါ်လစီများ၏ တန်ဖြန်အတိုးသတ်ရောထိမှုများသည်လည်း ဆိုးကျိုးများကို ဖြစ်ပွားစေပါသည်။ အိုင်စီမော့ဒ် တွေ့ရှိချက်များကို ဆွေးနွေးရန်နှင့် တိကျပြတ်သားသော ပေါ်လစီထောက်ခံချက်များကို ချမှတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ပေါ်လစီစတားများ ပြောကြားသည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ထုင်းပခဲ့ပါသည်။ တတ်ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ထောက်ခံတင်ပြချက် များမှာ လက်ရှိကိုင်တွယ်နေသော ပေါ်လစီများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်၊ ရှင်းလင်းပြတ်သားလှသည့် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစနစ်ကို ဟန့်တားသည့် ဝါးလုံးသိမ်းပေါ်လစီ လုပ်နည်းလုပ်ထုံးများကို ဖယ်ရှားရန်၊ လတ်ရှိအကျိုးပြု ပေါ်လစီများကို ခိုင်ခိုင်မာမာ အကောင်အထည်ဖော်ရန် စသည်တို့ ပါဝင်သည်[၆၂]။

ပေါ်လစီ မဆီလျော်မှု၏ ရိုက်ခတ်မတ်သတ်မှုများ

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ထိ အဆိုးမြင်မှုကြောင့် ပေါ်လစီအားလုံး၏ အခြေခံမှုများမှာ ထိုစနစ်ကို အတည်တကျ အမြဲကမ်းစိုက်ပျိုးရေး သို့မဟုတ် မြေကိုအတည်တကျထား၍ ဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အစားထိုးရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဒါခိုပါ ချဉ်းကပ်နည်းမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေး၏ အားသာချက်များကို မရရှိစေနိုင်ပေ။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းကို အတည်တကျစိုက်ပျိုးခြင်း သို့မဟုတ် သစ်တောထားရှိခြင်းဖြင့် အစားထိုးပါက ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ရလဒ်များမှာ -

၁။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရန် ရရှိနိုင်သော မြေဧရိယာစုစုပေါင်းမှ ဝိမိ ယုတ်လျော့နည်းပါးလာမြီး လင့်မြေကာလတိုးကောင်းလာ၍ တတ်လုပ်မှုကျဆင်းလာကာ ဝမ်းစာမဖူမလုံဖြစ်လာနိုင်မြင်း

၂။ လုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အနေဖြင့် လူကိုင်းအညီအမျှ ဝေစုရနိုင်စေသော ဘုံပိုင်ဆိုင်မှုမှ ပုဂ္ဂလိကကဇ်စဉ်းပိုင် သို့ ပြောင်းလဲပါက မြေမဲ့ယာမဲ့နှင့် ခင်းရဲမဲ့တေစေမှုသို့ ကျရောက်သွားနိုင်မြင်း

၃။ ဒေသခံအစုအဖွဲ့နှင့် စည်းမျဉ်းများအတွက် အဆင့်သင့်ပြင်ဆင်ထားမှု မရှိသေးသော ပြင်ပဈေးကွက်နှင့် နိုင်ငံရေးအင်းအားစုတို့အပေါ် မှီခိုမဝိမိအားပြုရမည်ဖြစ်ရာ ၎င်းကို့၏ကိုယ်ပိုင်ရင်တည်နိုင်စွမ်း ကျဆင်းလာခြင်း

၄။ သပ်လျော်သောအစားကိုးနည်းစနစ်လည်း မတွေ့ရှိသေးသဖြင့် လက်ရှိကောင်ယာ စိုက်ပျိုးနည်းမှာ လည်း တပျက်ထပျက်ဖြစ်လာလျှင် ထိုဒေသတွင် ပထဝန်းကျင် ပျက်သည်းလာနိုင်ခြင်း

Kerkhoff and Sharma ၂၀၀၆ ခုနှစ်စာ ၃၄

အချက်အချာကျသည့် ကောက်ခံချက်များအနက် ပေါ်လစီချမှတ်သူများသည် မြေယာလုပ်ကိုင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပြဿနာကို ကိုင်တွယ် ပေးရန်နှင့် သုတေသနနှင့် တိုးချဲ့ပညာပေးရေးလမ်းကြောင်းမှ အလှည့်ကျလုပ်မြေ နည်းစနစ်များအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်ရိုက်ခက်မှုကိုကို လေ့လာဆန်းစစ်ပေးရန်တို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ နောက်တမ် ထောက်ခံအကြံပြုထားသည်မှာ စီမံခန့်ခွဲမှုစမ်းရည်နှင့်စနစ်၏ ရေရှည်ကည်တန့်နိုင်မှု ကိုသည် ဆက်စပ်ပကိုသကိုနေသောကြောင့် ယုံသမ်းစဉ်လာ စည်းမျဉ်းဘောင်သတ်အဖွဲ့များ၏ စွမ်းခောင်ရည်ကို တိုးမြင့်ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာတ ဖော်ပြချက်အရ အောင်မြင်သော စနစ်တစ်ခုဖြစ်ရန်အတွက် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေး စနစ်သည် တောတောင်သုံ့ပြောင် စိုက်ကွင်းစိုက်ကွက်အလုံးစုံ (ရေဝေရေလဲဒေသအစိတ်အပိုင်းကစ်ခု) ကို ခြုံငုံတားသော အလွှာကစ်ခုမှနေ၍ ဒေသခံအစုကို အမြေခံသားသော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်မျိုး လိုအပ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ တို့မှတစ်ဖန် အရင်းအမြစ်များ အသုံးချရန် တိန်းတောင်းပေးနိုင်မည့် ခိုင်မာသော ဒေသခံအစုအဖွဲ့ အချင်းချင်းတွင်လည်း ခိုင်မာသောဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ တားရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ ကိုစည်းမျဉ်း ဘောင်သတ်အဖွဲ့အစည်းများသည် ဒေသအဘွင်းအခိုင်အမာ ပြုတားရမက၊ စဂန်ဖိုးများ၊ ထိုကြည့်မှုများနှင့် မလေ့တိုးစံများ တည့်စွာဖလယ်နိုင်ရပါမည်။ အဆိုပါ ရပ်ရေးရွာရေး စည်းကမ်းထုံးစံများ မရှိပါလျှင် အစုအဖွဲ့များကို ရစ်ပက်ဖွဲ့နှောင်ထားသော လူမှုယဉ်ကျေးမှု အလေ့အထများ လျော့ပါးလာ၍ သဘာဝအရင်းအမြစ်များအား စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုသည် ဖိအားပေးခံလာရကော့မည် ဖြစ်ပါသည်[၆၃]။

၆၁။ Kerkhoff, E.E. and E. Sharma ၂၀၀၆၊ အမှာစာ

၆၂။ Kerkhoff, E.E. and E. Sharma ၂၀၀၆၊ အကျဉ်းချုပ်

၆၃။ Kerkhoff, E.E. and E. Sharma ၂၀၁၆၊ စာ - ၅၃

အဝါျူးဆက်ဖြစ်စဉ်မှာ မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေါ်လစီသည် ထုံးတမ်းစဉ်လာစည်းမျဉ်းတို့ကို ချိန်ညှိအောင်လုပ်မည့်အစား အားပေးထောက်ခံမှု လိုအပ်ပါသည်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာ စည်းမျဉ်းများကို ချိန်ညှိစေသော အစိုးရ၏ပေါ်လစီအကျိုးဆက်တစ်ခုမှာ တောင်ယာလုပ်သူ၏ သစ်တောလုပ်မြေအား တက်လုပ်မှုကောင်းအောင် အလှည့်ကျစိုက်ထားရမှုကို အသိအမှတ်မပြုခြင်းဖြင့် တောင်ယာသူ၏ အကျိုးခံစားမှုကိုသာမက လက်ရှိနောက်အဆင့်များတွင် ရရှိနိုင်သောအကျိုးခံစားမှုများကိုပါ လျစ်လျူရှုမိရာရောက်ပေမည်။ နောက်တစ်ချက်မှာ ဘုံပိုင်ဆိုင်မှုနယ်ပယ်များအတွက် ဥပဒေမူဘောင်များ ချမှတ်ထားပေးရန် ပျက်ကွက်မှုများ ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် လုပ်မြေအပါအဝင် ရိုးရာစဉ်လာအတိုင်း လုပ်ဆောင်နေသော နယ်ပယ်ထစ်ခုကို လျစ်လျူရှုရာ ရောက်ပေမည်။ အိုင်စီမော့ဒ်၏ အစီရင်ခံစာသည် လေ့လာထားသမျှ နိုင်ငံ (၅) နိုင်ငံစလုံးတွင် အမျိုးသားရေးရာ ဥပဒေမူဘောင်အတွင်း၌ ဘုံပိုင်ဆိုင်မှုနယ်ပယ်များကို ထည့်သွင်းကာနိုင်အောင် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးသည် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုသဖွယ်ရှိနေကြောင်း နိဂုံးချုပ်၌တင်ပြထားပါသည်။ အလှည့်ကျ လုပ်မြေစနစ်ကို ရေရှည်ဘညကန့်အောင် ထုံးထွင်းကြံသ ဆောင်ရွက်မှုများ အပေါ် အဖွဲ့အစည်းများက အချက်အချာကျကျ ထောက်ခံအားပေးဖြင်းဖြင့် ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စုပေါင်းမြေယာအသုံးချမှုကို အသိအမှတ်ပြုပေးရာ ရောက်ပေလိမ့်မည် ဖြစ်ပေသည်[၆၄]။

"နိုင်ငံတကာညီလာခံများနှင့် အလှည့်ကျ လုပ်မြေစနစ်ကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ဘည့် ရန်ပုံငွေရရှိရေး အခွင့်အလမ်းများ"

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်အပေါ် ပေါ်လစီ မိုးမောင်းထိုးကြည့်ပုံတို ဂုဏ်အားဖျက်ဘိမ်းဖယ်ရှားခြင်းမှ ရေရှည်တည်တန့်စေသော သစ်ဘောလုပ်မြေ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ဘက်စုံထုတ်လုပ်ပေးနိုင်စေသော လယ်သမား၏ ထိုယှက်တိုးလွင်းမှုများကို အားပေးခြင်းသို့ ပြောင်းလဲပေးနိုင်ပါက ပေါ်လစီချမှတ်သူများအဖို့ အလှူရန်ပုံငွေရနိုင်သလို ပဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ကာဗွန်ဓာတ်ငွေ့ အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းဖြစ်လာကာ ဆင်းရဲသားများအား ကစ်နည်းကစ်ဖုံ အကျိုးပြုလာစေပါမည်။ အစိုးရနှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ(ယူအင်) အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ပူပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းဖြင့် ဖြန့်မာနိုင်သည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစီစဉ်တစ်ခုကင် ပါပင်ရန် ဖြင်ဆင်နေပါသည်။ ထိုအစီစဉ်မှာ သစ်တောများခုက်၍ သစ်ဘောပျက်သည်းသွားပြီးနောက် ဓာတ်ငွေ့ကုတ်လမ်မှုများ လျော့ချရေးဆိုင်ရာ ပူပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး (UN- REDD) ဖြစ်ပါသည်[၆၅]။ ထိုအစီစဉ်တွင် သစ်တောစောင့်ရှောက်သော ကောက်သူများအား ၎င်းတို့၏ပက်ဝန်းကျပ် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ပန်ဆောင်မှုအတွက် ငွေကြေး သို့မဟုတ် အကျိုးခံစားမှုများပေးရန် အရေးကြီးသောလုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ ပေါ်ထွက်လာရန် အလားအလာရှိပေသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများ (အထူးသဖြင့် စက်မှုနိုင်ငံကြီးများ) သည် ကာဘွန်ဓာတ်ငွေ့ ပယ်ယူသုံးစွဲသူအနေဖြင့် တည်မြဲသစ်တောများတွင် ကာဘွန်ဓာတ် သိုလှောင်ပေးထားဖြင်း (သို့မဟုတ် ကာဘွန်မာတ်စုဖွဲ့ ထိန်းချုပ်ပေးဖြင်း) အတွက် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများကို ကာပန်အရဖြစ်စေ၊ အလိုက်တသိ စိတ်မာတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ငွေပေးချေရမည်ဖြစ်၍ ဤကိစ္စတွင် REDD အစီစဉ်သည် ကြားပွဲစားလုပ်ပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ အမိတ အနုစ်သာရမှာ ဤကိစ္စမျိုးသည် စက်မှုနိုင်ငံကြီးများ၏ မနငွေကြေးကို သစ်ကောများ ကာတွယ်ထိန်းသိမ်းပေးသော အတူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ စီးဆင်းရောက်ရှိစေမည့် သတောမြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကာဘွန်ဓာတ်များ စုဖွဲ့တိန်းချုပ်ထားနိုင်သော သစ်တောများကို ကာတွတ်ထိန်းထိမ်းပေးမည့် ဒေသခံအစုအဖွဲ့များ အကွက် နောင်အနာဂတ်ထွင် ငွေပေးချေမှုများ ဖြစ်လာနိုင်ဖွယ်ရာရှိပါသည်။

ငွေပေးချေမှုသည် သာနာညီမျှမှုမရှိဘဲ ဆောင်ရက်လျှင် ကာဘွန်မာတ် တိန်းသိမ်းပေးခြင်းလုပ်ငန်းမှ ရလာသောအကျိုးခံစားမှုသည် ဆင်းရဲသားများထံ မရောက်ရှိဘဲဖြစ်မည်ကို အချို့သော REDD စောင့်ကြည့် အကဲခက်သူများအနေနှင့် စိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်ကြပါသည်။ ဟိမဝန္တာဒေသ၏ အရှေ့ပိုင်းတစ်ခွင်လုံးရှိ တောင်တန်း တောင်ကုန်းများထွင် အလှည့်ကျလုပ်ဖြေစနစ်သည် အမိကလွှမ်းမိုးနေသော စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ဖြစ်၍ စိုက်ပျိုးမြေနှင့် သစ်တောမြေ ဟက်တာ ၁၀ သန်းခန့်ပေါ် ဆောင်ရွက်နေကြပါသည်။ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြသူ အများစုမှာလည်း အလွန်ဆင်းရဲသည်တူသော အုပ်စု၌ ပါပင်နေကြသည်[၆၆]။ ကမ္ဘာ့ဘက်စုံသီးနှံ သစ်တောဗဟန်၏ ဦးစီးဆောင်ရွက်မှုများအရ သဘာပပက်ဝန်းကျင်ကို တာတွယ်ခြင်းနှင့် ကျေးလက်ဆင်းရဲမှု လျော့ပါးသတ်သာစေခြင်းအတွက် ဆောင်ရက်နေသော ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီစဉ်ထဲတွင် ပက်ပန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုအား ဆုခီးမြှင့်ခြင်းကို ထည့်သွင်းအတောင်အထည်ဖော်မှုသည် အောင်ဖြင်မှုများရလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်[၆၇]။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ ILO ကြီးမှုးကျင်းပခဲ့သော ၁၉၈၉ (အမှတ်စဉ် ၁၆၉) ဇာတိရင်းချာလူများနှင့် လူမျိုးနွယ်စုတို့၏ ညီလာခံသည် ဇာတိရင်းချာလူမျိုးကို့၏ အခွင့်အရေးအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ သီးဖြားပေါ်လွင်သော ယဉ်ကျေးမှုသင်္ကေတ အမှတ်အသားများကို တိန်းသိမ်းတာကွယ်ခွင့်ရှိကြောင်း တိုယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာသည်လည်း ၎င်းတို့၏ စိုက်ပျိုးရေးဘဝနှင့် ဆက်နွယ်ပတ်သတ်နေကြောင်း တင်ပြခဲ့ပါသည်[၆၈]။

၆၄။ Kerkhoff, E.E. and E. Sharma ၂၀၀၆၊ စာ - ၆၄

၆၅။ အင်တာနက် ဝက်ဘ်ဆိုက် http://www.un-redd.org

၆၆။ Kerkhoff, E.E. and E. Sharma ၂၀၀၆၊ အမှာစာ

၆၇။ ဆင်းရဲသားအကျိုးပြု ပတ်ပန်းကျင်ပန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများအတွက် မျှဝေရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းနှင့် အသုံးချခြင်း (အာရုပီအီးအတ်စ)၊ ကမ္ဘာ့သီးနှံသစ်ဟောရောနှောစနစ်ဆိုင်ရာ ဗိမာန်၊ ICRAF SEA .www.rupes.worldagroforestry.org

၆၈။ Aryal, K.P. and E.E. Kerkhoff (၂၀၀၈)

၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ကျင်းပခဲ့သော ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံတွင် ဇာတိရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကြေညာစာတမ်းကို ထောက်ခံသောအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြားကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနည်းတူ ထောက်ခံမဲပေးခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေကြောင်းအရ တာဝန်မရှိသော်လည်း ကျမ်းစာချုပ်စာတမ်းသည် ဇာတိရင်းသားလူမျိုးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အစုအဖွဲ့များ၊ စည်းမျဉ်းမူဘောင်များ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာအစဉ်အလာများကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အားဖြည့်ပေးခြင်း အခွင့်အရေးများရှိသလို ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ရည်မှန်းချက်များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိပေသည်။ အလားတူပင် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်ကိုတ်ကူးပုံစံကို ဖော်ဆောင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ကွဲပြားသော သွင်ပြင်အကိုင်းရပ်တည်သွားနိုင်ရန် ၎င်းတို့တွင်ရှိသော အခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်ရာကိစ္စရပ်အားလုံးအတွက် အပြည့်အဝထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးရန်နှင့် ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းကိုအားပေးရန် တပ်လောင်း၍ အလေးအနက်ဖော်ပြသွားပါသည်[၆၉]။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပေါ်လစီရုပ်လုံးဖော်သူများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အကူပြု ပုဂ္ဂိုလ်များသည် တောင်ယာစိုက်ပျိုးသူများနှင့် ဒွန်တွဲပြီး လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် အပြုသဘောဆောင်သော ချဉ်းကပ်မှုများဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါ ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပေသည်။ သို့မှသာ တောင်ကုန်းဒေသ၏ ပက်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ခြင်းနှင့် အသေးစားတောင်သူတို့၏ ပမ်းစာဖူလုံမှုကို ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ချိပ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းကိုအတွက် ဆိုလျော်စွာတွဲစပ်မှု မရှိနိုင်သည့်ကြားမှ မြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်လာနိုင်သည့် အမြေအနေကောင်းသို့ ရောက်ရှိစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

၆(၃)။ မြေအသုံးချရေးစီမံကိန်းနှင့် မြေအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံလိန်းသည် မြေသယံဇာတအသုံးချရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်သော ပေါ်လစီမူဘောင်များအတွင်း ရှင်းလင်းလွယ်ကူသော လုပ်ငန်းစဉ်များပါဝင်အောင်ရေးဆွဲချမှတ်ထားနိုင်ပါမှ အမှန်တကယ် အကျိုးရလဒ်ကောင်းများ ထွက်ပေါ်စေပါမည်။ မြေအသုံးချရေးစီမံကိန်းသည်ပင်လျှင် ပါဝင်ပတ်သက်သူအလုံးစုံနှင့် အကျုံးဝင်ရန်လိုအပ်ပေသည်။ ခေတ်နှင့်အညီစနစ်တကျပြုပြင်စီရင်အပ်သောဥပဒေများ၊ အမိန့်ညွှန်ကြားချက်များ၊ မြေယာအသုံးပြုမှုလုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို စုစည်း၍ စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တော၊ စက်မှုကဏ္ဍအသီးသီးဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဇီဝမျိုးကွဲမျိုးစုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ရည်ရွယ်ချက်များကို အထောက်အကူပြုစေနိုင်သော တစ်လုံးတစ်စည်းတည်းသော ပေါ်လစီတစ်ရပ်လိုအပ်လာ၍ ၎င်းသည် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်တို့ တိုးတက်ကောင်းခွန်လာစေရန်လည်း အထောက်မြစ်သဖွယ် ထောက်ပံ့ပေးရပါမည်။

လက်ရှိမြေအသုံးချရေးအစီအစဉ်နှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များသည် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန အချင်းချင်းတွင် လည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကစ်ခုမှ တစ်ခုတွင်လည်းကောင်း ညှိနှိုင်းဆက်စပ်ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းနေပါသည်။ ကွဲပြားခြားနားသော ဝန်ကြီးဌာနများအလိုက် မြေယာအပေါ် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အာဏာရှိသော ကဏ္ဍအဘွင်းသာ ဆောင်ရွက်ကြရပြီး လမ်း၊ တံတား၊ မြို့ပြ၊ အဆောက်အအုံ၊ သတ္တုတွင်း၊ စိုက်ခင်းကျယ်များနှင့် သစ်တောရေးရာဆိုင်ရာ မြေအသုံးချမှုအပြောင်းအလဲကိစ္စရပ်များ၌ သတ်စပ်ညှိနှိုင်းမှု ရှိကောင်းမှ ရှိပေမည်။

ဝယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သော စိုတ်ပျိုးရေးမဟာစီမံကိန်း (၂၀၀၀ မှ ၂၀၃၀ ထိ) ထွင်လည်း "မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေသယံဇာတများကို အသုံးချရာထွင် အမြားထဏ္ဍများ ဖြစ်ကြသည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ မြို့ရွာဖိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ထင်းထောကဏ္ဍ၊ ခေထ်ထတ္တု ဖော်ထုတ်ရေး စထည့် စီးပွားရေးဌာနများနှင့် ဆက်စပ်ယှတ်ရှိပါသည်။ ထိုလုပ်ဝန်းဌာနများ၏ မြေသယံဇာတ ခွဲဝေ အသုံးပြုမှုကို ညှိနှိုင်းဆက်စက်ပေးနိုင်မည့် မြေအသုံးချရေးအာဏာစိုက်အဖွဲ့ (Land Use Bureau) တဲ့သို့ သော အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွတ်သွားသင့်ပါသည်။"တု အကြံပြုတင်ပြထားပါသည်။ ယင်းသို့သော ပြုရှိ (သို့မတုထ်) တော်မရှုပ် တစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွယ်ဝေရာထွင် အထက်အပုဒ်များ၌ ဖော်ပြထွားဘတဲ့သို့လည်း လမ်းညွှန်မပါဒမှုနှင့် တစ်လုံးတစ်စည်းထည်းသော ပေါ်လစီတစ်ရပ် လိုအပ်လာပေသည်။

ယိမ္မတစ်ပါး မြေယာစီမံကိန်းများချမှတ်ရာတွင် ကိုလိုနီခေတ်ကာလတတည်းက ချမှတ်ခဲ့သော ဥပဒေမူဘောင်များနှင့် မြေအမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ထားရှိမှုများအပေါ် ယနေ့အချိန်တိုင်အမြေခံဆောင်ရွက်နေပါသည်။ အဆိုပါ မြေအမျိုးအစားခွဲခြားမှုများသည် လက်ရှိမြေအသုံးချရေးကို ကောင်းစွာကိုယ်စားမပြုနိုင်သလို ပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ်အပြောင်းအလဲတို့လည်း ယင်တက်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ပေ။ ဥပမာအားဖြင့် အချို့သစ်တောကြိုးဝိုင်းများသည် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ (သို့မဟုတ်) အားလုံးစိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကြီးများသည်လည်း သစ်တောကြီးဖြစ်နေပါသည်။ ကြံ၊ ဆီအုန်း စသော စက်မှုကုန်ကြမ်းသီးနှံများကို တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးခြင်းသည်လည်း ကျယ်ပြန့်သော မြေအသုံးချရေး လှာတားနယ်နိမိတ်ဘောင်အပြင်ဘက်၌ ဆောင်ရွက်နေပုံရပါသည်။

မြေအသုံးချပုံမှာ ရေ၊ မြေ ရာသီဥတု၊ ဂေဟစနစ်တို့ သင့်လျော်မှုအပေါ် တွက်ချက်အမြေခံပြီး စီမံကိန်းချမှတ်ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်၍ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်အပြည့်အဝကို တွက်ချက်တိုင်းတာရယူနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဆီးဝါးသော မြင်ကွင်းတစ်ခုမှာ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းထားခြင်းမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်လိုက်သော မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုသည် မြေယာပျက်သုန်းနိုင်သော အန္တရာယ်ကို ကြိုနိုင်၍ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်စွမ်း ကျဆင်းစေပါသည်။ တစ်ချိန်လဲမှာပင် အသေးစားတောင်သူများ၏ လိုအပ်ချက်တိုတည်သွင်းမစဉ်းစားလျှင် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် မသေမချာမရေမရာ ဖြစ်လာကာ ဝမ်းစာမဖူလုံရခြင်းသို့ ရှေ့ရှုသွားနိုင်ပါသည်။

၆၉။ UN သတင်းဌာန၊ ၁၃ စက်တင်ဘာလ၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်

မြေယာအသုံးချမှု အမျိုးအစားကိုပြောင်းရန် ခက်ခဲလှသော လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များသည် ဒေသခံအစုအဖွဲ့များအတွက် ဥပဒေကြောင်းအရ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ရရန် ရပ်ဆွဲစေပါသည်။ ဥပမာ - စိုက်ပျိုးမြေဟု စာရင်း ပေါက်ထားသော မြေပေါ်တွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောစိုက်ခင်းတည်ထောင်ရေးအတွက် CFC (ခေါ်) သစ်တောစိုက်ခင်းကို တည်ထောင်ခွင့် လက်မှတ်ရရန်မလွယ်ပေ။ မြေအမျိုးအစား သတ်မှတ်ချက် ပြောင်းလဲရေးမှာ လက်တွေ့ကျကျပြောရလျှင် မဖြစ်နိုင်ပေ။ (အခန်း ၇ ၌ ဖော်ပြပါ အတွေ့အကြုံ အထွေထွေမြစ်ရပ်မှန်ကိုရှုပါ)။

ဇယား ၄။ မြေအမျိုးအစား ခွဲခြားရေး အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

လက်ရှိဧက	ကောင်သူလယ်သမားများ၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ လက်ဝယ်ထားရှိသည့် လက်ရှိဧရိယာစိုက်ပျိုးထားပြီးမြေ (သို့မဟုတ်) လက်ရှိ ပလပ်မြေလည်း ပါဝင်သည်။ မြေမျိုးကြီးအလိုက် အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားထား ပါသည်။ - လယ်မြေ ။ ။ စပါးစိုက်မြေ (မိုးကောင်းသောက် (သို့မဟုတ်) ဆည်ရေသောက်မြေ) - ယာမြေ ။ ။အခြောက်သီးနှံ စိုက်ယာမြေမျိုးကြီး။ လွင်ပြင် (သို့မဟုတ်) မြေမျက်နှာပြင်မညီညာသောမြေ။ ဝါ၊ ပြောင်း၊ နှမ်း၊ မြေပဲစသော ယာသီးနှံ (အခြောက်သီးနှံ စိုက်မြေ) - ဥယျာဉ်ခြံမြေ ။ ။သစ်သီးသစ်ပင်၊ နှစ်ရှည်ပင်များ စိုက်သည့်မြေ(ရော်ဘာ၊ ဆီအုန်း၊ မင်းဂွတ်၊ ဒူးရင်း)။ - ကိုင်း/ကျွန်းမြေ။ ။ မြစ်ချောင်းကမ်းပါးရှိ နုံးတင်မြေနုများ၊ ရေကျချိန်စိုက်သည်။ ကိုင်းမြေရင့်၊ ကိုင်းမြေနုရှိသည်။ - ဓနိမြေ ။ ။ ဆားဝင်နွံပေါက် ရွှံ့မြေ၊ နေ့စိုက်သည်။ - တောင်ယာ ။ ။ တောင်ကုန်း၊ တောင်စောင်းများတွင် အလှည့်ကျ မြေလှုပ်ထား၍ ရွှေ့ပြောင်းကောင်ယာ စိုက်ပျိုးသောမြေ။
စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေရိုင်းနှင့်ပလပ်မြေများ	မြေရိုင်းဧရိယာတွင် လူတို့ လုံးပခဲကွင် မစိုက်ပျိုးရသေးသော မြေများနှင့် မြေဆီဩဇာ ကက်လာစေရန် မြေလှဝ်ထားစေရန် မြေလှုပ်ထားသည့်အမြဲ ဦးပိုင်မပေါက်သေးသော တောင်ယာမြေများလည်း ပါဝင်သည်။ လယ်/ဆည် ဝန်ကြီး ဌာန၏ စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှု အခွင့်အာဏာအောက်၌ တည်ရှိသည်။ သစ်တောဧရိယာမြင်ပတွင် ရှိသည်။
ကြိုးပိုင်းကာကွယ်တော	အမြဲကမ်းသစ်တောမြေဟု ယနေ့သိရှိကြသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနကသစ်နှင့် အမြဲးကုဏ်ရန်ကိုအကွက်စီမံခန့်ခွဲသော မြေ။ အစိုးရသာလျှင် စီရင်ချယားခွင့် ရှိသောမြေ။
သီးသန့်မထားရှိသော သစ်တော	ကြိုးဝိုင်းတာကွယ်တောအောက်၌ မရှိသော သစ်တော။ သို့သော် သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်မှာ ထားရှိသည်။ ဒေသခံပြည်သူအစု အဖွဲ့ပိုင် သစ်တောညွှန်ကြားချက်ကို ဤအုပ်စု၌ လျှောက်ထားနိုင်သည်။
အခြားမြေ	စိုက်ပျိုးမြေနှင့် သစ်တောမြေ မဟုတ်သောမြေ။ အခြားမြေများတွင် စားကျက်မြေ၊ သင်္ချိုင်းမြေ၊ မီးရထားလမ်းမြေ၊ လမ်းမြေ၊ ဆည်မြောင်း၊ ကန်၊ ကာကမ်မြေ၊ လေယာဉ်ပျံကွင်း၊ သာသနာမြေ၊ သုသာန်၊ အဆောက်အအုံနှင့် အမြား၊ အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း မပြုနိုင်သော မြေများပါဝင်သည်။

ဇစ်မြစ် CSO 2009, NCEA 2006 ,FAO 2004, မဟာစီမံကိန်း (လယ်/ဆည်)၊ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊

ဇယား ၄ ၌ ဖော်ပြပါ မြေအသုံးချမှု အမျိုးအစားခွဲခြားထားပုံသည် ဗဟိုစာရင်းအဖွဲ့ (CSO) မှ ထုတ်ပြန်သော Statistical Year Book ၌ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ရေးသားကားပါသည်။ ထို့အပြင် အပြောယ် ပိုမိုပြည့်စုံရန်အလို့ငှာ လယ်/ဆည် ဝန်ကြီးဌာန၏ အခြားစာအုပ်များမှ ထုတ်နုတ်၍ ဖြည့်စွက်ထားပါသည်။ ဧရိယာဧကမှာ ကြေး/မြေဌာနက နှစ်စဉ်ထောက်ခံသော ကိန်းဂဏန်းအစီရင်ခံစာကို အခြေခံ ပါသည်[၇၀]။ သစ်တောဟု သတ်မှတ်ထားသော မြေသည် တစ်နိုင်ငံလုံး မြေဧရိယာ၏ ၅၀ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် မှတ်တမ်းအရ ကြိုးပိုင်းကာကွယ်တောသည် ဧက ၄၁. ၄ သန်းရှိ၍ သီးသန့်မထားရှိသော သစ်တောမှာ ဧက ၄၁ သန်း ရှိပါသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံး၏ စုစုပေါင်းမြေဧရိယာမှာ ဧက ၁၆၇ သန်းရှိ၍ လက်ရှိလက်ဝယ်ထားဧရိယာမှာ ဧက သန်း ၃၀၊ စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေလွတ်မြေရိုင်းမှာ ဧက ၁၄ သန်း ရှိပါသည်။

တောင်ယာမြေနှင့် ပတ်သက်၍ လက်ရှိရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးသောဧရိယာကို နှစ်စဉ်စာရင်းကောက်ယူ၍ အသားတင်စိုက် ဧရိယာအောက်၌ စာရင်းသွင်းပါသည်။ စေးလဲဒေသ၌ ဤစာရင်းများမှာ ခန့်မှန်းချက်များဖြစ်ပါသည်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အရ ရွာအစဉ်အလာကျေးရွာ၏ ယောင်ယာမြေများသည် စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေရိုင်းအမြဲးသစ်တောဧရိယာနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ ကြိုးပိုင်းသစ်တောမြေထဲ၌ပင်လျှင် ပါဝင်နေပါသည်။

၇၀။ CSO (၂၀၀၉) ကို ဥပမာအဖြစ်ကြည့်ပါ။

၄ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရရေးအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်

စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် အမျိုးအစားခွဲခြားထားသောမြေကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ကြေးကိုင်နှင့် မြေစာရင်း ဦးစီးဌာနက ကိုင်တွယ်စီရင်ပါသည်။ သစ်တောမြေကို သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာနက စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ ဌာနအသီးသီးသည် အသေးစားတောင်ယာစိုက်ပျိုးသူကို မြေယာမှတ်ပုံတင်လုပ်ပေးရန် တစ်မျိုးတစ်သာထားစီ ဆောင်ရွက်ပေးကြပါသည်။ စိုက်ပျိုးမြေကိစ္စတွင် ကွင်းနှင်းပြေတိုင်းတာခြင်း၊ ကွင်းကွက်မြေပုံထုတ်ခြင်းစသော လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို ဆောင်ရွက်၍နှစ်အပိုင်းလိုက်ပြန်လည် လျှောက်ထားရယူနိုင်သော မြေအသုံးချရေးအာမခံစာရွက်ကို ထုတ်ပြန်ပေးပါသည်။ သစ်တောမြေကိစ္စတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောထူထောင်မှု ညွှန်ကြားချက်အရ သစ်တောအသုံးပြုလိုသူအင်စသည် အနှစ် ၃၀ ဂရန်ကို လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ အရေးကြီးသောအချက်မှာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း လုပ်ငန်းသည် မှတ်ပုံတင်လျှောက်ထားစဉ်က တင်ပြထားသော မြေအသုံးချရေးကိုသာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မှတ်ပုံတင် ထားပြီး စိုက်ပျိုးမြေကို စိုက်ပျိုးရေး (ရာသီသီးနှံနှင့် နှစ်ရှည်သီးနှံ) အတွက်သာ သုံးရပါမည်။ မှတ်ပုံတင်ထားပြီး သစ်တောမြေကိုလည်း သက်စေ့သီးနှံသစ်တောတွဲဖက်ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးကို လက်ခံကောင်းလက်ခံနိုင်သော်လည်း အမှန်တကယ် သစ်တောလုပ်ငန်းအတွက်သာ အသုံးပြု ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၄(၁)။ စိုက်ပျိုးမြေမှတ်ပုံတင်ခြင်း

တောင်ယာမြေသည် တောင်ကုန်းဒေသတွင် အတွေ့ရသော စိုက်ပျိုးရေးပုံစံဖြစ်သော်လည်း တောင်ယာမြေအများစုသည် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိပေ။ တောင်ယာခြေသည် မကြာသေးမီအချိန်အထိ စီးပွားရေးတန်ဖိုးအနည်းငယ်သာရှိသည်။ ရာသီသီးနှံကို ယာယီသဘောစိုက်ပျိုးကြပြီး ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေဖြင့် ထိန်းကျောင်းထားပါသည်။ စပါးစိုက်လယ်မြေကိုမူ အဆက်မပြတ်စိုက်ပျိုးသဖြင့် မှတ်ပုံတင်ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ အလားသဖြင့် လယ်မြေသည် မြို့ရွာနှင့်နီးတပ်နေလျှင်ဖြစ်စေ၊ လယ်စိုင်သူသည် အစိုးရတာဝန်ခံအရာရှိများနှင့် နီးစပ်၍ဖြစ်စေ၊ လယ်မြေသည် အမြဲကမ်းကည်ကန့်မှုရှိသဖြင့် တန်ဖိုးပိုရှိကာ မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းကို လုပ်ဆောင်လေ့ရှိပါသည်။ သီအိုရီ သဘောအရ တောင်ယာမြေကို စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် အမျိုးအစားသတ်မှတ်ထားသော မြေတွင်စိုက်ပျိုးရန် မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ တောင်ယာမြေကို စိုက်ပျိုးမြေရော သစ်တောမြေ အမျိုးအစားသတ်မှတ်ချက်ကိုပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေကြပါသည်။

တောင်ယာမြေကို ကြေး/မြေဌာန၏ စီရင်ဆောင်ရွက်မှုအာဏာအောက်တွင်ထားရှိ၍ ကျေးရွာရှိ အိမ်ထောင်စု အားလုံးနှင့် ၎င်းတို့၏စိုက်ပျိုးစကစာရင်းပေါ် အခြေခံပြီး၊ နှစ်စဉ်မြေခွန်ကောက်ခံလေ့ရှိပါသည်[၇၀]။ မြေယာတိုမှု ကွင်းဆင်းမြေပုံထုတ်ခြင်းမပြုပေ။ ကြေး၊ မြေဌာနမြေတိုင်းစာရေးသည် ကျေးရွာကစ်ရွာချင်း ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်မှုကို အမြေခံပြီးဖြစ်စေ၊ တောင်သူကပြောလာသော မျိုးစေ့နှုန်းကို အခြေခံပြီးဖြစ်စေ သဘောမှတ်ပေါ်မူလာကိုသုံးကာ မြေဧကကို ခန့်မှန်းပါသည်။ ကျေးရွာမှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့် ကွင်းဆင်းမှတ်စုစာအုပ်တွင် နှစ်ကစ်ခုအတွင်း ကျေးရွာရှိ စုစုပေါင်းစိုက်ဧကစာရင်းနှင့် အိမ်ထောင်စုအလိုက်သီးနှံစာရင်းတို့ကို မှတ်သားပါသည်။ ဤစာရင်းသည် အခွန်ကောက်ခံရန်အလို့ငှာမြစ်တောကြောင့် ကျေးရွာလူကြီးကစ၍ ပေးချေရပါတည်။ များသောအားမြင့် ဤစာရင်းမှာ လျော့ရှ်ထင်ပြထားခြင်း ဖြစ်နိုင်ပြီး ခိုင်လုံကျမှု ဘိုင်မရှိပေ။

တောင်ယာမြေကို လုပ်ထားလျှင် စိုက်ပျိုးနိုင်တောမြေဟု ယူဆထားတတ်ပါသည်။ ကျေးရွာအိမ်ထောင်စုအများစု၏ မြေယာလုပ်ကွက် များအတွက် ကြေး၊ မြေဌာနက ကိုင်တွယ်သော ကွင်းဆင်းမှတ်စုစာအုပ်သည် တစ်ခုတည်းသော တရားဝင်မှတ်တမ်းဖြစ်၍ နှစ်စဉ်စိုက်သော သီးနှံမြေကိုသာ ဖော်ပြပါသည်။

တွင်းဆင်းမှတ်စုစာအုပ်တွင် ကျေးရွာ၏နယ်နိမိတ်နှင့် ၎င်းရှိထင်ရှားသော အမှတ်အသားများကို ပုံကြမ်းဆွဲပြီး မှတ်လေ့ရှိပါသည်။ အိမ်ထောင်စုအလိုက်တောင်ယာမြေကိုမူ မြေပုံဆွဲထားခြင်းမရှိပေ။ နောက်ဆက်တွဲ မြေတိုင်းထားသော ဧရိယာကဲ့သို့လည်း မှတ်ထမ်းတင် မြေပုံဆွဲခြင်းလည်း မရှိပေ။ အမှန်တကယ်တွင် ကျေးရွာရှိစိုက်ပျိုးမြေတာ နယ်နိမိတ်သည် တောတောင်အနှံ့တည်ရှိနေကာ အိမ်ထောင်စုတစ်စုချင်း သည် နှစ်စဉ် မြေယာထစ်ကွက်သက်မက စိုက်ကြပါသည်။ လယ်မြေတိုမူ ရေနီးပြီး ရေဆင်းရေလာကောင်းသောနေရာ၌ ရွေးချယ်ဖော်ထုတ် ပါသည်။

၇၀။ သစ်တောဦးစီးဌာန စီရင်မှုအောက်ဟုတ်ဆိုပါက တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် နှစ်စဉ်အခွန်ကောက်နိုင်သည်

ကွင်းဆင်းမှတ်စုစာအုပ်ထဲ၌ မြေယာကိုမှတ်သားထားရုံမျှသာရှိပြီး ၎င်းကို“အတည်မပြုရသေးသော မြေပုံ”ဟု သာ ယူဆကြပါသည်။ ၎င်းကို တရားရုံး၌အထောက်အထားအဖြစ် တင်ပြ၍မရပါ။ ဥပိုင်ကွက်၏ တည်ရာကို သတ်သတ်မှတ်မှတ်ဖော်ပြထားနိုင်ခြင်းမရှိ၍ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စိုက်ပျိုးမြေပေါ်တွင် နှစ်စဉ်အခွန်စည်းကြပ်၍ ပေးဆောင်ရသော အိမ်ထောင်စုမှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့်အတူ ကွင်းဆင်းမှတ်စုစာအုပ်ကို မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီအနေဖြင့် မြေယာမှုခင်းကို စီရင်ရာတွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အထောက်အထားအဖြစ် သုံးနိုင်ပါသည်။ အိမ်ထောင်စု တစ်စုသည် ပုံစံ ၀၀၃ မှ တစ်ဆင့်မြို့နယ်မြေစာရင်းဌာနကို ၎င်းတို့၏တောင်ယာမြေကို လာရောက်ကွင်းဆင်းတိုင်းတာရန် လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ ကွင်းဆင်းတိုင်းတာပြီးလျှင် မြို့နယ်မြေစာရင်းအရာရှိသည် တရားဝင်ကွင်းမြေပုံ (ကွင်းတွက်မြေပုံ) ကို ထုတ်ပေးနိုင်ပါသည်။ ဤအဆင့်တွင် မြေယာကို ပုံစံ ၁၀၅ ၌ မှတ်ပုံတင် ပြီးစီးပါသည်။ ပုံစံ ၁၀၅ မှာ ခိုင်မာပြီး တရားကြောင်းဖြင့် ငြင်းပယ်ရန် ခက်ပါသည်။

အချို့တောင်ယာသမားများသည် ကွင်းတွက်မြေပုံနှင့် ပုံစံ ၁၀၅ ရရန် လာရောက်မြေတိုင်းဖို့ လျှောက်ထားစပြုလာပါသည်။ သို့ရာတွင် လူနည်းစုသာရှိသေး၍ ပြင်ပအဆက်အသွယ်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ကွင်းဆင်းမြေတိုင်း၍ ကွင်းတွက်မြေပုံထုတ်ရန် လိုအပ်ချက်များကြောင့် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခွင့် လျှောက်ထားခြင်းမှာ အချိန်ကြန့်ကြာပြီး၊ စရိတ်ကြီးပါသည်။ သို့ရာတွင် မြေယာများလက်လွတ်ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သော ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော အိမ်ထောင်စုများအဖို့ ဤလျှောက်လွှာတင်ခြင်းလုပ်ငန်းမှာ အထူးအသုံးဝင်ပါသည်။

ဒေသခံတောင်သူများအနေဖြင့် အတည်တကျအမြဲတမ်း မြေယာလုပ်ကွက်ကို ထူထောင်လျှင် မြေယာမှတ်ပုံတင်ရေးအတွက် လျှောက်ထားခြင်းပြုရန်မလိုပေ။ အမြဲတမ်းစိုက်ကွက်တွင် စိုက်ခြင်းသည် နောက်ပိုင်းတွင် အတည်ပြုပေးရန် ခိုင်မာသော အခြေခံ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ မြေယာကို လေကာတစ်ကန်သင်းများဖြင့် ဖော်ထုတ်၍ဖြစ်စေ၊ ရာသီ သီးနှံကြားတွင် နှစ်ရှည်သီးနှံပင်ကြီးများထား၍ စိုက်ပျိုးပါလျှင် ၎င်းသည် ဓားမဦးချ (ရိုးရာအစဉ်အလာ ရွှေ့ပြောင်းစွန့်တွင်လုပ်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် အိုးအိမ်မြေယာတည်ထောင်ခြင်းစနစ်) ပုံစံဖြင့် မြေယာအသုံးပြုခွင့်ရှိသည်ဟု ပြသနိုင်ပါသည်။ ဓားမဦးချစနစ်ကို ရှေးယခင်ကတည်းက ထုံးတမ်းစဉ်လာလုပ်ပိုင်ခွင့်အရ အသိအမှတ်ပြု ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကိုလိုနီခေတ်ကာလတွင် မြေယာကို စွန့်တွင်ဦးစီးလုပ်ကိုင်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် ၁၂ နှစ်ကာလအထိ မြေခွန်ပေးဆောင်နေလျှင် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားပြီး ဖြစ်သည်ဟု ယူဆထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤစနစ်နှင့်အခြား ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုအားလုံးကို ၁၉၅၃ ခုနှစ် လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးအက်ဥပဒေအရ အမည်ခံဖျက်သိမ်းခံရသော်လည်း မြေယာအငြင်းပွားမှုများနှင့် ဝေခြမ်းရေးကိစ္စများတွင် မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီအနေဖြင့် ဓားမဦးချစနစ်ကိုမူ ထည့်သွင်းစဉ်းစားလေ့ရှိပါသည်။

မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံစိတ်ချရန် တောင်ပေါ်ဒေသတောင်သူများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သော အင်ဂျီအို အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ အတွေ့အကြုံအမျိုးမျိုး **ကြေးမှုံဆောင် (၈)**

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းအရပ်၌ မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း

လွန်ခဲ့သော ဤရွာတွင် အိမ်မြေ ၅၀ ရှိ၍ မြေဆီအဆင့်အတန်းကောင်းမွန်တာ မြေယာရှားပါးစ ပြုလာပါတယ် အနီးပတ်ဝန်းကျင်၌ ရော်ဘာစိုက်ခင်းများလည်း စနေပါသည်။ အချို့သော မြေယာမဲ့အိမ်ထောင်စုများသည် တောင်စောင်းဒေသ စိုက်ပျိုးရေး နည်းပညာကိုသုံး၍ အမြဲတမ်းစိုက်ကွက် တည်ထောင်လိုကြပါသည်။ သို့ရာတွင် မြေယာလိုအပ်ပါသည်။ စီမံကိန်းဝန်ထမ်းများသည် ဤကိစ္စကို ကြေး/မြေဌာနနှင့် သိုင်ပင်ဆွေးနွေးရာ ကျေးရွာမြေထဲ၌မှတ်ပုံတင်ခြင်းမပြုသဲ ကျန်ရစ်နေသောမြေအချို့ကို ရှာတွေ့သွားပါသည်။ ရွာတိုပြန်ပြီး မေးကြည့်ရာ သိုမြေသည် မှတ်ပုံကင်မထားသော်လည်း လူအချို့က တိုမြေကိုစိုက်ပျိုးနေပြီးကြောင်း သိရပါသည်။ NGO ကာပန်ခံသည် ကျေးရွာရလကနှင့် ထိုမြေကိုသုံးနေသူများနှင့် ပူးပေါင်းပြီး ထိုမြေတိုလုပ်ကိုင်လိုမှအကွက် မြေအစားလျော်ကြေး ပေးပြီး ရယူစိုက်ပျိုးလိုသော တောင်သူတိုတွေ့ရန် စီစဉ်ပါသည်။ ကျေးရွာ ရလကဥက္ကဌနှင့်လည်း ထိပ်တိုက်တွေ့ခဲ့ရဖြန်သည်။ ဥက္ကဌက မြေ ၆ ဧကမှာ သူ့မြေဖြစ်သည်ဟု ပြောလာပါသည်။ သို့ရာတွင် သူတွင် ပိုင်ဆိုင်မှု စာရွက်စာတမ်းဘာမျှ မရှိပါ။ NGO ဝန်ထမ်းနှင့် မြေမဲ့အိမ်ထောင်စုတိုသည် မြေယာတိုသုံးနေသူအား လျော်ကြေးပေးရန် မှုဝေစိုက်ယူတ်ပြီး မြေယာကို ကြေး/မြေတွင် မှတ်ပုံတင်လိုက်ကြပါသည်။

ဒေသ၌တာဝန်ကျသည့် ကြေး/မြေတာဝန်ခံကလည်း NGOနှင့် မြေယာမဲ့သူများတို စိတ်အားတက်သန်စွာ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ပေးပါသည်။ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့် ဦးပိုင်လက်မှတ်ကို မြေယာမဲ့အိမ်ထောင်စု ၆ စုအား တုတ်ပေးပါသည်။ ၎င်းကိုကို ကျေးရွာမှတ်ပုံတင်စာရင်း၌လည်း စာရင်းသွင်းပေးလိုက်ပါသည်။ ဦးပိုင်မှတ်ပုံတင်ရပြီးလျှင် အိမ်ထောင်စုများက နာနတ်သီးပင်ကဲ့သို့ ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံကို စိုက်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တန့်သော ပေါင်ဝေါ်မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ကွန်ကိုစည်းရိုးဝင်အဖြစ် ပမျိုးဂင်သစ်ပင်ကို စိုက်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သီးနှံသစ်ကောရောလျက် တတ်စုခြံတည်ထောင်ရန် ပျိုးခြံကိုလည်း စတင်တည်နေပါသည်။ အချို့က ရော်ဘာစိုက်နေပါသည်။ သိုအပင်များ စိုက်မြဲဖြင့် ပိုစ် ဝဝ၅ (ကွင်းထွက်ဖြေပုံ) တိုရယူရန် လွယ်ကူသွားပြီး အငြင်းပွားမှု ကြုံရလျှင်လည်း မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ခိုင်မာစိတ်ချရပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အင်ဂျီအိုအတွက် သင်ခန်းစာရယူလိုတ်သည်မှာ မြေယာမှတ်ပုံတင်မြုလုပ်မြင်းသည် စရိတ်ကြီးမြင့်၍ အချိန်ကြာမြင့်သွားတာ စီမံတိန်းဝန်ထမ်းအနေဖြင့် ဤလုပ်ငန်းရပ်တို ဦးတည်ချက်ထားပေးသော အိမ်ထောင်စုအတွက် ကြပ်ကြပ်တည်းတည်းအခြေအနေတွင် လုပ်ဆောင်ပေးလိုတ်ရပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းပင် စာမတတ် ပေမတတ် ဆင်းရဲသားအိမ်တောင်စုအဖို့မှ ဤကိစ္စမျိုးကို ၎င်းကိုယ်တိုင် လုပ်ဆောင်ဖို့ ယုံကြည်မှုရော စွမ်းဆောင်ရည်ပါ မရှိကြပါ။ သာနာညီမျှမှုသည် အထူးအရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်မြစ်ကြောင်း ရွာသားများကို ဆွေးနွေးရှင်းလင်းမြသရပါသည်။ ရှားပါးသော မြေယာတို မည်သူရသင့်သည် ဆိုသောအချက်နှင့် ရှင်းသင်းမြသကြရပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်း

ဤကျေးရွာတစ်စုသည် ထဘာဝပေါ်တ်ပင် သစ်တောကဲ၌ တည်ရှိနေထိုင်ကြပြီး ရွာသားများက ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအဖြစ် မှတ်ပုံဘင်လိုကြပါသည်။ သူတို၏အစီစဉ်မှာ တင်းသုံးနှင့် အမြားသစ် အမျိုးအစားပင်များအပြပ် တန်ဖိုးကြီးသောကြိမ်နှင့် ဝါးတို တပ်ဖြည့်စိုက်လိုကြသည်။ ၎င်းကိုကို ခုတ်သိမ်းရယူ အတျိုးခံစားရန်ဖြစ်သည်။ NGOအဖွဲ့က သစ်တောသုံးစွဲသူအုပ်စု (CFC) ကို ပျိုးခြံတည်ရန်နှင့် တန်ဘိုးရှိ သစ်အမျိုးအစားစိုက်ရန် နည်းပညာနှင့် ပစ္စည်းသွင်းအားစု ပံ့ပိုးပါသည်။

၇(၂)။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း

တောင်ပေါ်ဒေသတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းသည် ကြေး/ဖြေဌာန၏ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် နိုင်းစာလျှင် အသေးစားတောင်သူများအတွက် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် အာမခံချက်ရယူမှုတွင် ပိုမိုအောင်မြင်တမြောက်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အခါပါ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက်အောက်တွင် ဒေသခံအစုအဖွဲ့များသည် အနှစ် ၃၀ သုံးစွဲခွင့်ကို သစ်တောမြေ အဖြစ် အမျိုးအစားခွဲထားသော မြေယာပေါ်တွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအာမခံလက်မှတ် (CFC) ရယူမှုဘစ်ဆင့် လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ အာမခံလက်မှတ်ရရေး လျှောက်ထားမှုသည် အဆင့်များစွာပါဝင်သည်။ ၎င်းကိုမှာ သစ်တောအသုံးပြုသူ အုပ်စုများဖွဲ့ခြင်း၊ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ပန်သမ်းများဖြင့် မြေတိုင်းသောဖြင်း၊ နယ်နိမိတ်မိုင်းခြားဖြင်း အနှစ် ၃၀ စီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်၊ ထိုစီမံချက်နှင့် မြေပုံကို အထက်အဆင့်ဆင့်တို အကည်ပြုချက်ရရန် တင်ပြမြင်းတိုဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူသစ်တောလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့်လက်မှတ်ကို မြုန်းကီးသွားသော သစ်တောအတွက် မကြာခဏလက်ပေးလေ့ရှိပါသည်။ တာဝန်ရှိသူတိုအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့တို့ အနေဖြင့် သစ်တောအလှဖုံးလွှမ်းအောင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးတွင် ကူညီသွားမည်ဟု ကြိုက်ပြုမှန်းထားပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်ကို လွန်ခဲ့သော ၁၅ နှစ်ကျော် ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည် မော်ကွန်းမှတ်တမ်းတင် ညွှန်ကြားချက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည်မှာ အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် သစ်တောမြေကို လယ်ယာဂင်မက်ပိုလင်အသုံးပြုခွင့် ပသမဆုံးအကြိမ်ရ လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းညွှန်ကြားချက် ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် အစိုးရဌာန၊ နှစ်ဖက်အကျိုးတူဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီများနှင့် NGO တော်တော်များများသည် တိုင်းပြည်၏ တောင်တန်းဒေသ၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် အပူပိုင်းဇုံ အပါအဝင် ပယ်ပိုင်ကွဲပြားသောနေရာများတွင် ညွှန်ကြားမှုတ်ကိုလျှောက်ထားရန် ဆောင်ရွက်လာကြပါသည်။ အဖွဲ့အစည်း တော်တော် များများသည် အကျယ်ပေါင်း၏ တောင်သူလယ်သမား သင်တန်းကျောင်းဖွင့်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်း အတွက် တက်ရောက်ဝင်လာသောတောင်သူများကို လိုအပ်သောအဆင့်များ သိရှိနားလည်ရန်နှင့် CFC လုပ်ငန်းစဉ် လုပ်ကိုင်နည်းများ မှတ်ဆင့် ကျေးရွာသားများကို လမ်းညွှန်ပြသခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရဌာနများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း ပါတနာများ၏ စုပေါင်းကြိုးစားမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေဧရိယာ ၄၀၄၅၈ ဟက်တာ (၁၀၀၉၈၇ ဧက) ကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအဖြစ် ရယူနိုင်ခဲ့ပါသည်[၇၂]။

ပါဝင်ပတ်သက်ရာဌာနစုံ၊ လူစုံ၏ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် FAO ၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့နှင့် UNDP တို့ ပူးတွဲကျင်းပ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၏ အနာဂတ်နှင့် ပြက်ယန်းခဲ့ရသော အတွေ့အကြုံ များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသည် အောင်မြင်မှုများကို စိစစ်ကြပါသည်။ စိန်ခေါ်မှုနှင့် အဟန့်အတားများကို ဖော်ထုတ်၍ ၁၅ နှစ် ကာလကုန်လွန်ပြီးနောက် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လျှောက်ထားမှု ပိုမိုအဆင်ပြေရေးအတွက် ရှေ့ဆက်လက်သွားရမည့် နည်းလမ်းများကိုလည်း စိစစ်သုံးသပ်ခဲ့ ပါသည်။ သစ်တောအသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များလည်း ၎င်းဆွေးနွေးပွဲကို တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ အကျိုးခံစားမှု ရစေလိုသောသူများ၏ တန်ဖိုးရှိသော အတွေ့အကြုံများကိုလည်း ဖလှယ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောညွှန်ကြားချက်အောက်တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာမခံချက်ခိုင်မာမှုရရှိခြင်း အကျိုးကျေးဇူးများကို တက်ရောက် လာသော သစ်တောအသုံးပြုသူများက တင်ပြခဲ့သည်မှာ ကျေးရွာသားများသည် လောင်စာ၊ အိမ်ဆောက်ရန်နှင့် စားသုံးနိုင်သော သစ်တောထွက်များ ရရှိနိုင်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် လူမှုရေးစည်းရုံးတွဲဖက်မှုလည်း ဘိုးမြင့်လာကြပါသည်။ သဘာဝတောကို ထိန်းသိမ်းခြင်း အသိပညာဗဟုသုတနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများလည်း ပြည့်ပလာပါ သည်။ ဒေသခံနှင့် အခြားအသုံးဝင် သစ်ပင်မျိုးစိတ် အချို့ကိုလည်း ပျိုးခင်းထူထောင်လာတယ်ပါသည်။ လယ်မြေအတွက် ရေရရှိမှုကို ကာတွယ်ထိန်းသိမ်းပေးရာလည်း ရောက်လာခဲ့ပါသည်။ သစ်တောသုံးစွဲသူ အဖွဲ့၏ အတွေ့အကြုံဖလှယ်သော အချက်တစ်ခုမှာ သူတို့၏ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအတွင်း ကရားမပင် သစ်ခုတ်ယူခြင်းကိုလည်း တားမြစ်နိုင်ခဲ့ပါသည်[၇၃]။

ဖော်ပြပါဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်ကို ယခုအထိ မျှော်မှန်းထား သလောက် လျှယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အသုံးမချခြင်း မပြုနိုင်သေးပေ။ အကြောင်းရင်းမှာ၊ လုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများဖြစ်သည့် ဒေသခံပြည်သူများ၊ သစ်တောဌာနနှင့် NGO/ UN အဖွဲ့များ အားလုံးသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောတည်ထောင်ခွင့် လက်မှတ်ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ရသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို အလောင်အသည်ဖော်နိုင်သည့် စွမ်းရည်များ လိုအပ်နေသေးသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူအစုအဖွဲ့များနှင့် သစ်တောဌာနဝန်ထမ်းနှစ်ဖက်စလုံးအနေနှင့်လည်း ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်များ အပြင် ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များကိုလည်း နားလည်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ သစ်တောဌာန ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောဧရိယာအတွက် လျာထားချက်ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ပစ္စည်း အင်အားနှင့် ဘတ်ဂျက်အပါအဝင် အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများအခြေအနေကို စောင့်ကြည့် အကဲခတ်နိုင်ရေးလိုအပ်ချက်များလည်း လိုအပ်မှုလည်း ရှိနေပါသည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းအောင်မြင်ရေးအတွက် ဒေသခံတို့ ပါဝင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်စေသော ချဉ်းကပ်မှုများ လုပ်ဆောင် လာကတ်ရန် အတွေ့အကြုံလည်း လိုနေကြပါသည်။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့တက်ရောက်လာသူများ၏ ထောက်ခံအကြံပြုချက်မှာ သက်ပေါင်းစုံ တွင် စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးမြှင့်ပေးရေးပင်ဖြစ်ပါသည်[၇၄]။

သစ်တောစီမံခန့်ခွဲရေးစီမံချက်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာရေးမှာ အထူးဝင်စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်နေ၍ ကျေးရွာသားအချင်းချင်းနှင့် အစုအဖွဲ့ဝင်များ၊ သစ်တောဝန်ထမ်းများ၊ ဒေသအာဏာပိုင်များအတွင်း အချိန်ကြာမြင့်စွာ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြရပါသည်။ ကျေးရွာသားများအနေဖြင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် သမရိုးကျအသိပညာဗဟုသုတ၊ အတွေ့အကြုံများ ရှိပါသော်လည်း သစ်တောဦးစီးဌာန၏ ယက်မှက်စံနှင့်အညီ အနှစ် ၃၀ စီမံချက်ကို ဖော်ထုတ်ရေးဆွဲနိုင်ရန် ခက်ခဲနေပါသည်။ ဝါသိ သိသော်လည်း စာသိ သိရှိထင်ပြလုပ်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ အခြား အဟန့်အတားများမှာ ဆောင်ရွက်ခစရိတ်များကြီးမြင့်၍ အချို့မှာ မတတ်နိုင်ကြပါ။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမှ လက်တွေ့အကျိုးအမြတ်များ ဘယ်လောက်ရနိုင်မည်ကို ပုံသေတွက်ဆား၍လည်း မရပါ။

၇၂။ ဒေါက်တာညီညီကျော်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ချင်းဆက်သွယ်မေးမြန်းခြင်း၊ ဧပြီ ၇ ရက်၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်

၇၃။ FAO, FSWG, UNDP ၂၀၀၉၊ စာ - ၇၀

၇၄။ FAO, FSWG, UNDP ၂၀၀၉၊ စာ - ၆

တောင်သူများက ၎င်း CFI ကို လျှောက်ထားခြင်းမပြုသော အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှုအပေါ် ယုံကြည်စိတ်ချမှုမရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုက်ပွဲများကြားမှာနေခဲ့ရသော တောင်ပေါ်သားအချို့မှာ တတ်စုံစိုက်ပျိုးသစ်တောလုပ်ငန်းကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုက်၍ အကျိုးအမြတ်များရစေနိုင်မှုနှင့် ထိုသို့ရအောင် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အခြေအနေကို တိုမ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်တိုးစားမှုမရှိဘဲ ဖြစ်နေကြပါဘည်။ အခြားအဟန့်အတား ကြီးတစ်ခုမှာ ယုံကြည်မှု ပျောက်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေသခံအစုအဖွဲ့များနှင့် သစ်တောဌာနဝန်ထမ်းများတည်း အချို့အရပ်ဒေသများတွင် သစ်တောသယံဇာတအသုံးပြုမှုအပေါ် ဘတောတွဲလွဲမှုများ အတိတ်ကရှိခဲ့သဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်၏ စွမ်းအားများတို တန်ဖိုးထားသာရန်အတု ကွဲလုဂ်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများတို ရှာဖွေပေးရပေမည်၊ အချို့အရပ်ဒေသ၌မူ ဒေသခံအစုအဖွဲ့များသည် အစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့် အာဏာပိုင်များကို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော ဝန်ဆောင်မှုများရရှိရေးအတွက် ချဉ်းတပ်ရန် အစွမ်းသတ္တိများနည်းနေကြပါသည်၊

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် ဘင်တောလုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက်များဘည် စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုဂ်စေနိုင်မှုအတွက် ကျင့်သုံးနိုင်မါတ ရွာသားများအတွက် ဆွဲဆောင်မှုပိုရှိပြီး ရှုပ်ထွေးလှသော စီအတ်ဖ်စီလုပ်ငန်းစဉ်တို ဖြတ်သန်းနိုင်သော သင်တောစီမံခန့်ခွဲမှု မက်လုံးများ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါမည်။ ထိုဝှတဖန်အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောတုတ်ကုန်မှား၏ အကျိုးခံစားခွင့်ထို သစ်ကောသုံးစွဲသူအစုအတွက် အာမခံဝှများရှိဖို့လိုအဂ်ပါဘည်။ လွန်ခဲ့သော ၁၅ နှစ် ကာလအတွင်း ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် ဘစ်တောလုဂ်ငန်း အတွေ့အကြုံများနှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးသူများ၏ ထောက်ခံအကြံပြုချက်များတို အခြေပြု၍ CFC ကို ဥဝဒေအာဖြစ်ထို့ ရောထိရှိရန်ဘားဖြည့် မြှင့်တင်ဝေးရန် လိုအင်သာမေကာည်။

၇(၃)။ စိန်ခေါ်မှုများ

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်သည် သစ်တောအဖြစ် အမျိုးအစားသတ်မှတ်ထားသော မြေတို အဓိကလျှောက်ထားရပါသည်။ သို့သော် အချို့သောကျေးရွာများတွင် စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် အမျိုးအစားသတ်မှတ်ထားသောအတွက်၌ သစ်တောသုံးရန်မြေရှိနေပါသည်။ အဆိုပါ စိုက်ပျိုးမြေပေါ်တွင် ကျေးရွာက ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းအတွက်လျှောက်ထားလိုပါက ကြေး/မြေဌာနမှ တစ်ဆင့်လျှောက်လွှာတင်ရပါသည်၊ အလွန်ခက်ခဲသော ကိစ္စဖြစ်ပါသည်။ ထိုမြေကို စိုက်ပျိုးမြေမှ သစ်တောမြေ သတ်မှတ်ချက်သို့ ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်လာပါသည်။ ပုဒ်မ ၃၉ (ယ/န ၃၉)အရ မြေကို အသုံးပြုခွင့်နှင့် အထူးသဖြင့် မြေအသုံးပြုခွင့် ပုံစံပြောင်းလိုပါက မြေယာကော်မတီက ချထားနိုင်ပါသည်။ ၎င်းကော်မတီတွင် အခန်း (၆/၅)၌ ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ကြေး၊ မြေဌာန၊ သစ်တောဌာနနှင့် ထွေ/အုပ်အရာရှိများပါဝင်၍ တိုင်း/ပြည်နယ် အဆင့် တိုင်းဒေသချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌက အကြီးအမှူးလုပ်ပေးရပါသည်၊ ရှုပ်လှားလှသော အာဏာပိုင်စီရင်မှုကြောင့် ကျေးရွာက ဦးစီးဦးရွက်ပြု၍ စိုက်ပျိုးမြေပေါ် သစ်တောမြေ သတ်မှတ်ချက်ပြောင်းလဲရေး (သို့မဟုတ်) အစုအဖွဲ့ပိုင်ဘစ်တောတုထောင်ခွင့် တောင်းခံခြင်းမှာ အတည်ပြုချက်ရရန် နှေးကွေးပေလိမ့်မည်။

ကြေး/မြေဌာနနှင့် သစ်တောဌာနများအောက်တွင် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ နောက်ထပ် အခက်အခဲများမှာ ရေဘုယျအားဖြင့် မြေသာနှင့်ပတ်သတ်သော သတင်းအချက်အလက်များမရှိခြင်း၊ ထေးသော တောင်ပေါ်ဒေသတွင် ကွင်းစိပ်မြေတိုင်းမြေပုံများ ရှားပါးခြင်း၊ မြေပုံထုတ်ရန် နည်းပညာပံ့ပိုးမှု (ဥပမာ-ဂျီပီအတ်စ်ကိရိယာဘုံးစွဲမှု) နှင့် ဝန်ထမ်းအင်အား ကျွမ်းကျင်မှုတို့ မပြည့်မစုံခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

၈ တောင်ပေါ်ဒေသ လုပ်ပိုင်ခွင့် ခိုင်မာမှုအတွက် မူဘောင်တစ်ခု

နာတာရှည်ဖိစီးမှုများနှင့် တမဟုတ်ခြင်း ပြောင်းလဲလာသော အခြေအနေများတွင် လင်ကိုင်စားသောက်နေရသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်ပေါ်ဒေသ အိမ်ထောင်စုများသည် ပစ္စည်း၊ သွင်းအားစု၊ အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှု နှင့် စည်းမျဉ်းမူဘောင်များ ရရှိရေးအတွက် အစိုးရ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့၏ ပံ့ပိုးမှုများ လိုအပ်နေပါသည်။ ၎င်းတို့၏ အိမ်ထောင်စုစမ်းစာဖူလုံမှုတို အခိုင်အမာမြှုပေးရင်း ရေရှည်တည်တန့်သော မြေယာအသုံးချရေးစနစ်ဆီသို့ ချောချွေ့စွာတူးပြောင်းနိုင်ရန် အတူအညီများ လိုအပ်နေပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ လိုအပ်သောပံ့ပိုးမှုမှာ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် အာမခံချက်ရရှိရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ခိုင်မာမရးကိုမြှင့်တင်ပေးနိုင်သော ပေါ်လစီအထောက်အပံ့နှင့် တောင်တန်းဒေသတွင် ဂမီးစာဖုလုံးရေးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ် ကည်ခောက် ပေးမှုတို့အတွက် တောင်ကန်းဒေသ မြေယာစနစ်အတွင် အသောက်အကူပြု မူဘောင်တစ်ခု ပါဝင်ရန်လိုပါသည်။ ထိုအပြင်ကာယ်ပြန်၍ တစ်လုံးတစ်စည်းသော မြေအသုံးချရေးပေါ်လစီနှင့် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်များလည်း ပါပင်ရပေမည်။

တောင်ပေါ်ဒေသ မြေယာအာမခံချက်ကို အကောင်းဆုံးအထောက်အပံ့မြှုပေးရန်မှာ တောင်ပေါ်ဒေသရှိ တောင်သာသမားများသည် သစ်တောမြေနှင့် စိုက်ပျိုးမြေနှစ်မျိုးစလုံးတို အသုံးပြု၍ တစ်ခါတစ်ရံခွန်တွဲ၍ဖြစ်စေ၊ တစ်ခါတစ်ရံအလှည့်ကျဖြစ်စေ သုံးတတ်ကြသည် ဆိုသောအချက်ကို နားလည်မှုပေးပြီး ၎င်းတို့အားလုံးကို အကျုံးဝင်အောင် သွင်သွင်းထားသော ပေါ်လစီမူဘောင်များပြင့် တောက်ပံ့ပျားကန် ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်သင့်သော အကောင်းဆုံးပုံစံမှာ တိမူဘောင်တွင် စိုက်ပျိုးခြေနှင့် သစ်တောမြေကိုကို သီးခြားလုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း မပါပင်စေဘဲ အလှည့်ကျ လုပ်မြေစနစ်အတွက် တစ်မျိုးတည်းသော နည်းစဉ်ပေါ်ပေါတ်ရေးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် ရိုးရင်းစွဲ အပြုတမ်း စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အမြဲကမ်းသစ်တောသတ်တော်ချတ်နှင့် တစ်ဆာတ်တည်း ဖြစ်သွားရန် လိုပါသည်။ စိုက်ပျိုးမပြနှင့် သစ်တောမြေကို မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် မူဘောင်ဂင်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန် လုပ်ငန်းစဉ်များမှာလည်း ရိုးရင်း၍ ယက်တွေ့လွယ်ကူသော စနမူနာသဖွယ် စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်ကောနှင့် ဘက်စုံစိုက်ပျိုးသစ်တောတို့ကို ဆာတ်စင်ပေါင်းစည်း အသုံးချနိုင်ရေးပင်ဖြစ်ပါသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသ၌ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးအတွက် ခိုင်မာသောအုတ်မြစ်တို ချမှတ်နိုင်ရေးသို ဦးတည်ကာ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ကို ခိုင်မာသေချာစေသည့် ပေါ်လစီနှင့် နည်းလမ်းများသည် အောက်ပါ အရင်ရင်များနှင့် ပြည့်စုံရန်လိုပေမည်။

- တောင်ယာစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူများအား စိုက်ပျိုးမြေနှင့် သစ်တောနှစ်ခုစလုံးကို တစ်ခါတစ်ရံခွန်တွဲ၍ဖြစ်စေ၊ တစ်ခါ ကစ်ရံ အလှည့်ကျတား၍ဖြစ်မစ အသုံးပြုနိုင်ခွင့်ပေးသော အလုံးစုံခြုံငုံစဉ်းစားထားသည့် ပေါ်လစီမူဘောင်များ၊
- ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ဥပဒေများကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု၍ အဆုံးအဖြတ်များ ချမှတ်ရာတွင်လည်း ဒေလေ့တုံးတမ်းလာအဖွဲ့အစည်းများက တာဝန်ခံ ခောင်ရွက်ပေးနိုင်စေသော ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ၊
- လုပ်ပိုင်ခွင့် အာမခံချက်များသည် သာနာညီမျှမှုရှိ၍ အခွင့်ဘူးခံအတွက်မဟုတ်ဘဲ တစ်ရွာလုံးအတွက် အကျိုးပြုရေး၊
- စိုက်ပျိုးပြေနှင့် သစ်တောမြေတို့ကို ကရားဂင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်း ခောင်ရွက်ရာတွင် ရိုးရင်း၍ လက်တွေ့ကျပြီး စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် သီးနှံတွဲဖက်သစ်တော (agroforestry) အားလုံးအတွက် မြေယာကို ဆတ်စပ်အသုံးချ နိုင်ရန် ခွင့်ပြုသော လုပ်ငန်းစဉ်များ၊
- မြေယာကျူးကျော်သူများ ပင်ရောက်လာလျှင် တားဆီးခံခံနိုင်ရန် တောင်သူများအား လုံလောက်သော လုပ်ကိုင်ခွင့် အာမခံချတ်များနှင့် နောတ်ကြောင်းပြန်ဖြစ်ရပ်များအတွတ် တောတ်ပံ့တူညီနိုင်သည့် လင်နည်းလင်တန် အစီအမံများ၊
- စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောအခြေပြုအသက်ခွေးဝမ်းတောင်းအတွက် ဘွင်းအားစုများရယူနိုင်မှုနှင့် ၎င်းတို့မထွက်ပေါ် လာမသာ အကျိုးအမြတ်ကို ခံစားနိုင်ရန်အာမခံမှုများ။

ဤပေါ်လစီမူဘောင်သည် လုံးဘမ်းစဉ်လာမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ပုံစံများကိုလည်း တရားဝင်ပုံစံတကျ မြစ်ပေါ်စေကာ သင့်လျော်သော အားပေးမှုများရလာသော နေရာတိုင်းတွင် မြေယာအသုံးချရေးနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရေးထိုအထွတ် တုံးတမ်းစဉ်လာစည်းမျဉ်း တလနားများ ချပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာမခံချက်များသည်လည်း တူးကျော်သိမ်းပိုက်မှုများကို တောင်သူအနေမြင့် ခုခံတားဆီးနိုင်ရန် တတ်စွမ်းမှုများ ပေးရပေမည်။ မြေယာပေါ်တရားမဝင် ကျူးကျော်လာမှုများနှင့် မြေယာခွေင်းကိစ္စရပ်များတွင် နောက်ကြောင်းမြန်ဘောင်းခံနိုင်သော ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များလည်း မြည့်စွက်ပေးရပါမည်။

လူဦးရေများရွေ့ပြောင်းကိုးပင်လာမှုနှင့် အခြားသော မိအားများကြောင့် အချို့သော တောင်ပေါ်ဒေသနေရာများတွင် ရှေးရိုးစဉ်လာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များနှင့် စည်းမျဉ်းတလနားများ၊ လျော့လျဲပျတ်ပြားလာပေရာမြေယာ လုပ်ငန်းစဉ်သည် ဒေထအထိုက် ခားဖြတ်မှုနှင့် သာနာညီမျှမှုရှိသော မြေယာခွဲကမ်းချမှုတို့ကို အမြေခံရန်လိုသထိ ကွဲပြားစုလင်သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောစနစ်ထိုကို ယည့်သွင်းစဉ်းစားသော အရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအမံများလည်း ပါပင်ရန်လိုအပ်ပေသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသနှင့် နိုင်ငံ၏ကျန်နေရာများတွင်ပါ ထာနာညီမျှမှုရှိ၍ ရေရှည်ကြည်ကန့်သော လုပ်ကိုင်ခွင့် အာမခံချက်များရရှိရန် အဆင့်အသီးသီးတွင်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အစိုးရဌာနများအချင်းချင်း အထူးတလည် ပေါင်းစမ်ညှိနှိုင်းမှုများ လိုအမ်ပါလိမ့်မည်။ လက်ရှိ မြေယာအမျိုးအစား ခွဲမြားသက်မှတ်သောစနစ်သည် အမျိုးအစား ခွဲမြားသတ်မှတ်ထားသော စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် အမြားမြေများအတွက် တာဂန်ရှိသော ပန်ကြီးဌာနများအတွင်း လုင်ငန်းတာပန်များကို ရှင်းလင်းမြတ်သားစွာ ဝိုင်းမြားထားပြီး သက်ဆိုင်ရာစီရင်ခွင့်ရသည့် မြေပေါ်တွင် ဌာနတစ်ခုစီသည် ၎င်း၏ စီရင်လုပ်ကိုင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ဘာပန်ယူရပေသည်။ ဤအချက်သည် အမျိုးအစားသက်မှတ်ထားချက် မူတောင်အတွင်း မြေယာအုပ်ချုပ်မှုသည် ထိရောက်တွင်ကျယ်မှုရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤစနစ်နှင့် မြေအမျိုးအစားခွဲမြား သတ်မှတ်မှုကိုသည် ဒရပ်ဒေသအထိုက်၊ တိုင်းမြည်နယ်အလိုက် မြေအသုံးချရေးစီမံကိန်းကို ရေရှည်တည်တန့်၍ ကျယ်ကျယ်မြန်မြန် ဖြစ်လာစေရေးကို အထောက်အပံ့ မမြစ်စေတတ်ပေ။

အလုံးစုံကို လွှမ်းခြုံ၍ တလုံးတစည်းကည်းဖြစ်သော မြေအသုံးချရေးပေါ်လစီသည် မြေ၏ ဂေဟာစနစ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် လထ်ရှိမြေအသုံးချနေမှုအပေါ် အမြေခံရပေလိမ့်မည်။ ပေါ်လစီသည် ကာလရှည် ရေရှည်တည်တန်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးကက်မှု ရည်မှန်းချက်များကို အထောက်အကူမြစ်စေရပေမည်။ ထိုပေါ်လစီအရ မြေအသုံးချရေး စီမံကိန်းချမြင်းသည် လူကိုင်းပါပင်ဆောင်ရက်စေ၍ တျေးရာအဆင့်နှင့် ကိုင်း/မြည်နယ်အဆင့် စီမကိန်းချမှဘ်ရေး နည်းစဉ်များကို စစည်းပေါင်းစင်ပေးသားရပေမည်။ တာဝန်ရှိသော ဝန်ကြီးဌာနအားလုံး ဘိထိမိမိ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမြင်းမှတစ်ဆင့် မြေအသုံးချရေးစီမံထိန်းနှင့် ထိုအစီအစဉ်များ အကောင်အထည် ပေါ်လာမည်ဖြစ်ပေသည်။

၄ နိဂုံး

၄(၁)။ အသေးစားတောင်သူနှင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်မှု

တောင်ပေါ်ဒေသအသေးစား တောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မှာ ခြိမ်းခြောက်ခံလာရပြီဖြစ်၍ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မာသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ အသေးစားတောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများအတွက် မြေယာလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မလုံမခြုံဖြစ်ရသောအကြောင်းရင်းများစွာ ဖြစ်ပေါ်နေ ပါသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသ၌ လူဦးရေတိုးလာခြင်း၊ မြေယာများ ခွဲစိတ်မှုများလာခြင်း စဉ်ဆက်မပြတ် စိုက်ပျိုးမှုများလာခြင်းတို့ကြောင့် မြေယာများ ညံ့ဖျင်းလာပါသည်။ အချို့သော ပေါ်လစီများကို မလျော်မကန် အကောင်အထည် ဖေါ်ခြင်းသည် အသေးစားတောင်သူများအတွက် မြေယာဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ်များဆီသို့ ဆိုက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းရှင်များအား မြေယာအကွက်အပြားချထားပေးသော ပေါ်လစီအကောင်အထည်ဖေါ်မှုသည် တောင်ပေါ်ဒေသ အသေးစားတောင်ယာသမားများအတွက် လည်း မြေယာဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသော အန္တရာယ်များကို ကြုံနိုင်ပါသည်။ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးလာလျှင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ပိုများလာခြင်း၊ ဒေသတွင်း စွန့်ခွာသွားရခြင်း၊ လူမှုရေးအခြေပျက်လာခြင်း၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို နည်းနည်းများများ ထုတ်နုတ်ယူမှု ကြီးပွားလာခြင်းစသော ဆိုးကျိုးများဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာပါမည်။

၄(၂)။ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်

အသေးစားတောင်သူများအတွက် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိထိန်းသိမ်းထားနိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ စိုက်ပျိုးမြေကို မှတ်ပုံတင် ရရှိရေးအတွက် ကြေး/မြေဌာနမှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် သစ်တောမြေအတွက် CFI အောက်တွင် အနှစ် ၃၀ သုံးစွဲခွင့်ရရန်ရရှိရန် သစ်တောဦးစီးဌာနမှတစ်ဆင့် လျှောက်ထားခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်များသည် အကူအညီပြုပေးပါသည်။ သို့ရာတွင် စနစ်ကကျ လျှောက်ထားမှု လုပ်ငန်းစဉ်မှာ စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုတော့ ဖြစ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤလုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် မြေယာချထားပေးသော ဧရိယာပမာဏ မှာ မြေယာရှိထားသလောက် အပြည့်အဝမရောက်သေးပေ။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များမှာ တစ်ဖက်က စိုက်ပျိုးရေးခန့်ခွဲမှုအတွက် သီးသန့်စီချမှတ် ရေးဆွဲထား၍ အခြားတစ်ဖက်တွင် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ချမှတ်ထားခြင်းဖြစ်ပေရာ သီးနှံစိုက်ပျိုးရေး၊ စားကျက်ကွင်းမြေလုပ်ရေး၊ သစ်တောနှင့် ဘက်စုံစိုက်ပျိုးရေး သစ်တောစနစ်နှင့် ၎င်းတို့ကို တစ်လှည့်စီအနားပေးဆောင်ရွက်သော အရပ်ဒေသအလိုက် ကွဲပြားကွဲလွဲသော အခြေအနေ များကို လုပ်ကိုင်ခွင့်အထောက်အကူပေးမှုသည် တစ်ပက်တစ်ပျက်နှင့်ပင် မပြည့်မစုံဖြစ်နေသေးသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များသည် ထုံးတမ်းစဉ်လာမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အတွက် လက်တွေ့ကျကျဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားသော မူဘောင်များပါမလာသေးပေ။

၄(၃)။ တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ယခုအခါ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ဆီသို့ ဦးတည်ရွေ့လျားနေပေရာ တောင်ပေါ်ဒေသ အသေးစားတောင်သူ များသည် အခွင့်အလမ်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်လာရပေသည်။ အခွင့်အလမ်းများမှာ ထွက်ကုန်သီးနှံအတွက် ဈေးကောင်းရခြင်းနှင့် ဘွင်းအားစုများ ပိုမိုရရှိလာနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးအောက်တွင် အခွင့်အလမ်းအများဆုံးရရန် တောင်သူများအနေဖြင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အာမခံချက်၊ စိုက်ပျိုးရေးချေးငွေနှင့် စိတ်ကြိုက်သီးနှံရွေးချယ်စိုက်ပျိုးခွင့်တို့ ရရန်လိုပါသည်။ ဤအခြေအနေနှင့် အာမခံမှု အရိပ်အာဝါသအောက်တွင် အသေးစားတောင်သူများသည် ဝမ်းစာဖူလုံရန် ခိုင်မာသောအခြေခံများရရှိပြီး နိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှုပန်းတိုင်များကို အထောက်အကူပြု၍ ရောက်ရှိစေပါမည်။

တောင်ပေါ်ဒေသ တောင်သူများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ကို တည်ငြိမ်မှုရှိလာရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော အလှည့်ကျ မြေလုပ်စနစ်ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် သီးခြားအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ကြရပေမည်။ ၎င်းတို့၏ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်အတွင်း တောင်သူကို တိုးတက်ကြံ့ခိုင်စွာဆောင်ရွက်လာနိုင်အောင် ကူညီအားပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အစိုးရနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆောင်ရွက်နေသူများသည် အလှည့်ကျမြေလုပ်စနစ်ကို ထုတ်လုပ်မှုပိုမိုကောင်းမွန်လာရေးအတွက် အထောက်အကူအထူးပြုပေးသော ပေါ်လစီများကို ချမှတ်ပေးရန်လိုပါမည်။

လယ်ယာကဏ္ဍအပေါ် မကြာမီကသုံးသင်ထားသော အစီရင်ခံစာသည် စားပထ်နေရေးမချောင်လည်သော အိမ်ထောင်စုများအတွက် မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များ ပိုမိုရရှိရေးကို အောက်ပါအတိုင်း တောတ်ခံတင်ပြခဲ့ပါသည်။

ဤနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေဧက (၇)သန်း ယက်မကရှိသေးပြီး အချို့ကို စိုက်ပျိုးရေးတက်ကန်အတွက် ဖွံ့ဖြိုးအောင် ဖေါ်ထုတ် လုပ်ကိုင်၍ ရနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့ မြေယာဖေါ်ထုတ်ရာတွင် မြေမဲ့ယာမဲ့များ၊ အသေးစားတောင်သူများ၊ ကျပ်တည်းသော လယ်ယာမိသားစုများ၊ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများအတွက် ထိုမြေနှင့် ရေအရင်းအမြစ်များကို ရယူစေနိုင်မှသာ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးပေါ် ခြုံ၍ အကျိုးအမြတ်များ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအပ်သော ရင်းနှီးငွေနှင့် နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်မှုကိုကိုပါ ရယူနိုင်လျှင် ဆင်းရဲသားကျပ်တည်းသော မိသားစုသည် ဆင်းရဲထွင်းသံသရာမှ အချိန်တို တိုအကွင်း ရုန်းထွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်[၇၅]။

၇၅။ **FAO, UNDP** ၂၀၀၄၊ စာ - ၃၆

၁၀ ဆက်လက်ဆွေးနွေးစရာအချက်များ

ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံးစဉ်းစားထားနှင့်နိုင်ရန် ဆက်လက်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန် အချက်အချို့ကို တင်ပြရန်ရှိပါသည်။ ဤအချက်များကို ဦးစားပေးအစီစဉ်အလိုက်မဟုတ်ဘဲ ဦးဘည်ချက် (သို့မဟုတ်) အကြောင်းခြင်းအရာအလိုက် ဖော်ပြပါမည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း၊ NGO ၏ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ၊ အစိုးရပေါ်လစီ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်သင်ယူခြင်းစသည့်အချက်များကို အရိပ်အမြွက်မျှ ဖော်ပြပါမည်။

၁။ ထင်ပေါ်င်းစုံ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍

၁(က)။ သဟင်းအချက်အလက်ဖလှယ်ခြင်းနှင့် တိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှုများမှထစ်ဆင့် ပူးပေါင်းပြီး ရှေ့သို့ထက်လှမ်းနိုင်ရန် ဘက်စုံပါဝင်သူအားလုံးကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း

အသေးစားတောင်သာလုပ်ကိုင်သူများအတွက် သာနာညီမျှမှုရှိ၍ ခိုင်မာသောမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိရေးကို မြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၊ အင်ဂျီအိုအဖွဲ့များ၊ အရပ်ဖက်ပြည်သူအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် သတင်းစာနယ်ဇင်းတို့ ဝူးပေါင်းဆုံစည်းရန်လိုအပ်ပါသည်။ ပထမအဆင့်အနေဖြင့် အသက်ဖော်ပြပါအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရှေ့နေယ်ကားသူများပါပင်သည့် အမျိုးသားလုပ်ငန်း အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရပါမည်။ ၎င်းအဖွဲ့ဝင်တို့သည် စပေါင်းတွဲဖက်၍ ပြဿနာအချက်အလက်များကို ဖေါ်ထုတ်၍ သင့်လျော်သော အဖြေများကို ရှာဖွေကြရပါမည်။ လုပ်ငန်းရပ်အဖွဲ့သည် လက်တွေ့ကျသောလုပ်ငန်းရပ်များကိုလုပ်ဆောင်ရန် တာဝန်များသက်မှတ်ထားရှိပြီး အပေးအယူအလျှော့အတင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိတာ ဤအစီရင်ခံစာတွင် တင်ပြထားသော ပြဿနာအချက်အလက်များနှင့် အကြံပြုချက်များကိုတိုင်တွယ်၍ ဦးစားပေးသတ်မှတ်ပေးရန်လိုသည့်အပြင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်လည်း ပြဿနာရပ်တို့ကို ဖေါ်သုတ်ရန်လိုအပ်ပေမည်။ အရင်ဒေသနှပ် တေးရွာအလိုက်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲနေရာများ သတ်မှတ်ပြုလုပ်ဝေးကာ အမျိုးသားလုပ်ငန်းရပ်အဖွဲ့ကို အထောက်အကူအချက်အလက်များ ပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဖြတ်ဆန်းသွားရမည့်ရှိရင်းစွဲ ဟည်ဆောတ်သားမှအခြေအနေများကိုလည်း ဖေါ်ထုတ်ထားခြင်းပြင် ဘက်ပေါင်းစုံပါသင်ပတ်သတ်သူများ၏ ဖိုရမ်ခေါ်ဆွေးနွေးပွဲနေရာများတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အချက်အလက်များရစေပါမည်။

၁(ခ)။ တောင်ယာကိုင်ပျုံးသူများဘိုယ်တိုင် ဒးတိုက်ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ဆက်စင်ပယ်ဘထ်သူအပေါင်း ၏ နှီးနှောပွဲများ၌ ပါဝင်လာစေပြီး ပေါင်းစင်လာနိုင်မှုကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း

ကျေးရာအသင့်တွင် လယ်သမားစကားပိုင်းများ၊ ဆွေးနွေးပွဲနေရာများအတွက် မှဘောင်ပေးခြင်း၊ သက်ပင်လှုပ်ရှားအောင် တွံ့ဆော်ပေးခြင်း ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် မြို့နယ်အဆင့်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများနှင့် ချိပ်ဆက်ပေးခြင်း၊ တောင်သူများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြဿနာများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဆွေးနွေးအပြေရာနိုင်စွမ်းရှိလာရန် အခါပါ၎င်းကို၏ စတားကိုင်းများတွင် ပူးပေါင်းပါပင်ဆန်းစစ်ခြင်း နည်းလမ်းများ တမြေးဖြေးစမ့်ငင်လာအောင်ဆောင်ရွက်ပေးပြင်း၊ ၎င်းတို့၏ ပြဿနာများ၊ အခက်အခဲတင်ပြချက်များ၊ အဆိုပြုတင်ပြချတ်များကို မြို့နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ခတ်လတ်ကင်ပြပေးခြင်းတို့ကို ခောင်ရတ်နိုင်ပါသည်။ ဤစတားကိုင်းများနှင့် ဒေသခံအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆတ်သွယ်ပြောဆိုမှုများသည် အမှုအခင်းများဖြစ်လာခါန်တွင် အားတိုးအားထားပြုစရာများ ပြစ်လာနိုင်ပါသည်။ မြေယာလုပ်တိုင်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တောင်သူ၏တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိစ္စရပ်များကို သိခြင်နားလည်မှုဘိုးလာရန်နှင့် သုံးကမ်းစဉ်လာမြေယာကို အစိုးရဝေါ်လစီနှင့်အညီ သုံးစွဲပိုင်ခွင့်နှင့် မြေခွန်များပေးဆောင်ရန် တာဝန်ရှိမှုတို့ကို သိလာစေရန်လည်း အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။

၂။ အစိုးရပေါ်လစီနှင့် စင်လျဉ်း၍

၂(က)။ အလုံးစုံထုယ်ပြန့်သော ဟင်လုံးဟစ်စည်းထည်းရှိသည့် မြေအသုံးချရေးစီမံကိန်းကို အားပေးရေး

အားလုံးတို လွှမ်းခြုံ၍ကျယ်ပြန့်ပြီး တစ်လုံးဘစ်စည်းတည်းရှိသော မြေယာပေါ်လစီနှင့် အစီအစဉ်သည် ဇေတစနစ်အရဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးအရဖြစ်စေ သင့်လျော်ပြီးသာနာညီမျှမှုရှိစေသော အတွေးအမြင် အယူအဆများနှင့် ဥပဒေကြောင်းများပါပင်ကာ မြေအသုံးချရေးကို ခိုင်မာသေချာစေသော သတ်မှတ်ချက်များလည်း ပါဝင်ရပေမည်။

ယင်းသို့သော အလုံးစုံလွှမ်းခြုံထားသော မြေအသုံးချရေးစီမံကိန်းကို စတင်ကြံဆရာတွင် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ ဂတ်သွားသော လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ဝန်ကြီးဌာနနှင့် အစိုးရဌာနများအချင်းချင်း သေးတိုက်ပူးပေါင်းပါဝင်၍ ဆောင်ရွက်သင့်ပေသည်။ လတ်ရှိမြေအမျိုးအစား ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားသောစနစ်၏ အကျိုးအဖြစ်တွင်ကိုလည်း ကျယ်ပြန့်သော မြေအသုံးချရေးပေါ်လစီကြီး ဖြစ်ပေါ်တိုးတတ်လာရေး၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလုပ်ငန်းထစ်ခုအဖြစ် သုံးသပ်ရန် လိုပေမည်။

၂(ခ)။ လက်ရှိမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်လာနိုင်စေ၍ သာနာညီမျှမှုရှိကာ မိုမိုအွက်လာအောင် တည့်မတ်ထိန်းကျောင်းပေးခြင်း

တောင်ယာသမားများသည် ကြေး/မြေဌာန သို့မဟုတ် သစ်တောဦးစီးဌာနမှထစ်ဆင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်တိုလျှောက်ထားရာတွင် လက်တွေ့ အခက်အခဲများတို ကြုံခဲ့ရပါသည်။ တောင်သူအဖို့ အချိန်နှင့် ရင်းနှီးငွေ ကြီးမားပါသည်။ ရလဒ်မှာ မသေချာမရေရာဖို့ လုပ်ကိုင်ခွင့်လျှောက်ထားပါ စိတ်ပျက်အားလျော့လာကြပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များသည် ဝိုရ်ရှုးရှင်းမြင်း၊ သွက်လက်မြင်းနှင့် ဌာနရော တောင်သူပါ လက်တွေ့ လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်းဘို့ ရှိရပါမည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် ဆင်းရဲသားများပါ စွမ်းရည်မြင့်မားလာရန် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် သာနာညီမျှမှုရှိဖို့ လိုပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အမျိုးသားများသာမက အမျိုးသမီးများပါ မြေယာပိုင်သူ အိမ်ထောင်ဦးစီးအဖြစ် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ထုတ်ပေးထားမြင်းနှင့် ဆင်းရဲသားအိမ်တောင်စုများလည်း ယတ်လှမ်းမီစေမြင်းတို့ ပါဝင်ရပေမည်။ ပါပင်ပတ်သက်သူအားလုံးသည် အထူထကွလုပ်ဆောင်ရင်း CFC နှင့် ကြေး/မြေမှတစ်ဆင့် မြေယာမှတ်ပုံတင်ဖြင်းကို မြန်လည်သုံးသပ်တာ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ထိရောက်မှုနှင့် သာနာညီမျှမှု တိုးထက်မှု အကောင်းဆုံးမြစ်ရန်နှင့် အသေးစားတောင်သူနှင့် ဌာနဆိုင်ရာပန်ထပ်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်လျှော့ချ၍ အဝကျိုးအမြတ်တိုးလာစေရန် မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ကို နားလည်အောင်ကြိုးစားပေးရန်လိုပါသည်။

ဤလုပ်ငန်းစဉ်များကို မှန်မှန်ကန်ကန်နှင့် သွက်လက်ချောမောစွာလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် ကြေး/မြေဌာနဝန်ထမ်းများ၊ ကျေးရွာနှင့် မြို့နယ်အကြီးအမှူးများ၊ အကူအညီပေးနေသော NGO များ အားလုံးတို စွမ်းရည်တည်ဆောက်ပေးမှုလိုပါသည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်များအဆင့်ဆင့်နှင့် လျှောက်ထားရမည့် တိုစွမ်းသိလာရန်နှင့် ပါဂင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ထင်သော အမြူသသောဆောင်သည့် ချဉ်းတင်မှုများတ် မြင့်ထင်အားပေးရန် ခောင်ရွက်ရပါမည်။

၂(ဂ)။ ထုံးတမ်းစဉ်လာမြေယာစနစ်နှင့် အလှည့်ကျမြေလှုပ်ပေးခြင်းကို စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်တစ်ခုအဖြစ် ကောင်ခံ အတည်ပြုပေးနိုင်ရန်နှင့် အရပ်ဒေသနှင့် လျော်ညီစွာ ဖြန့်ကျက်လုပ်ဆောင်ရသော တောင်ယာစနစ်ကို ထောက်ပံ့မှုရနိုင်ရန် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မူဘောင်သစ်များ ချမှတ်ခြင်း

မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မူဘောင်သစ်တစ်ခုကို ချမှတ်၍ ကျယ်မြန်ဖြီး မြောင်းလှယ်မြင်လှယ်မှုရှိနိုင်သော ဒေသအလိုက် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များတို ဆောင်ရွက်နိုင်စေရပါမည်။ အလားတူပင်ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာစည်းတမ်းများကိုလည်း ထရားပင်လက်ခံနိုင် စေသော မူတောင်များပါဝင်သင့်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်၏သတ်မှတ်ချက်များတွင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအား စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောအား လိုအပ်သလို အလှည့်တျမြောင်းလဲ ပေးနိုင်ခွင့်ရှိရပါမည်။ ယိုမြင်မြေယာအသုံးချမှု ဆုံးဖြတ်ချက်များတိုလည်း အရပ်ဒေသအလိုက် ချမှတ်နိုင်စေရပါမည်။ မူတောင်သစ်တစ်ရပ်သည် မြေအသုံးချမှုပုံစံသစ်တစ်ခုကို အသိအမှတ်ပြုပေးနိုင်သော ပေါ်လစီလည်းလိုအပ်ကောင်း လိုအပ်ပါမည်။ ဥပမာ အတွေ့တွေ့အသုံးပြုရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ထစ်တောအလှည့်ကျအသုံးချရေး သို့မဟုတ် မြေအမျိုးအစားထစ်ခုခုဖော်ထုတ် ထတ်မှတ်ရေး စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ (အပိုင်း စ နှင့် အသက်တို့ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်)။

ပေါ်လစီချမှတ်သူများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ဆောင်နေသူများသည် အလှည့်ကျမြေလှုပ်ထားမြင်းကို ခိုင်မာသော စိုက်နည်းစနစ်တစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုပေးသင့်ပါသည်။ ပေါ်လစီဦးတည်ရာကို **"အမြဲတမ်း ရွှေ့ပြောင်း တောင်တာစနစ် မြုဝ ပ်ရေးမှ အလှည့်ကျမြေလှုပ်မြင်းစနစ်နှင့် တောင်ယာစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်တို့ကို ထုတ်လုပ်မှု တည်ငြိမ်သမျှတည်ငြိမ်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးရေး"** ဆီသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးသင့်ပါသည်။ ဟောင်ယာစီမံခန့်ခွဲမှုသည် မြေလှုပ်မြင်းနှင့် မီးရှို့မြင်းပါသည်မြစ်စေ၊ မပါလျှင်မြစ်စေ၊ **"တက်စုံသီးနှံနှင့် သစ်တောစနစ်"** ပေါ်လစီနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုများသည် ထောင်ယာခဘ်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ရိုးရာဗတုသုတ၏တန်ဖိုးကို အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါသည်။ ထောက်ပေါ်ဒေသစိုက်ပျိုးနည်းပညာများကို အရှိန်ကိုးမြင့်ဆောင်ရက်မြင်းကို စနစ်ကူးပြောင်းလာသောတာလနှင့် မြေယာများခက်ခဲရှားပါးလာသော ယိုက်ဆိုင်မှုအမြေအနေ၌ ဆောင်ရွက်နေ ကြပါသည်။ တောင်ယာစနစ်သည် တိုးထင်သောထုတ်လုပ်မှုကို အစဉ်တိန်းသားနိုင်ရန် ထောင်သူကကိုယ်ပိုင် တီဘွင်ကြံဆ လုပ်ကိုင်နေပေရာ ယင်းတို့၏လုပ်ဆောင်ချက်များသည် နည်းပညာနှင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်အထောက်အပံ့ များရနိုင်သော လုပ်းစများ ဖြစ်သင့်ပေသည်။

၂(ဃ)။ ကောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေးကာကွယ်သည့်ဥပဒေကို ကျယ်တုယ်ပြန့်ပြန့်အတုံးချ လာစေခြင်းနှင့် အခိုင်အမာပြုပေးခြင်း

၁၉၆၃ ခုနှစ် တောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေးကာကွယ်သည့် ဥပဒေ၏ ဖွင့်ဆိုဖြဌာန်းချက်မှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးနေသော တောင်သူအား ထိုလယ်မြေမှ ဖယ်ရှားမြင်းမပြုနိုင်သလို ၎င်း၏လယ်လုပ်ကိုင်ရေးယာပစ္စည်းများကိုလည်း သိမ်းဆည်းပိုင်ခွင့် မရှိပေ။ ဤဥပဒေကို ခိုင်မာစေ၍ လယ်စပါးစိုက်ပျိုးရေးတွက်သာမထ တောင်ယာစနစ်နှင့် လုပ်မြေအပါအဝင် ထောင်ယာလုပ်ငန်းတွင်လည်း ကျင့်သုံးစေသင့်ပါသည်။ ၎င်းကို စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် သတ်မှတ်သော မြေယာကွင် ကျင့်သုံးသော်လည်း စိုက်ပျိုးမြေ သို့မဟုတ် သစ်တောမြေအဖြစ် သတ်မှတ်ချက်များရှိစေတာမူ

မြေလုပ်ထားသော ကောင်ယာလုပ်ငန်းပါ ပါပင်အောင်တိုးချဲ့ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။ သို့မှသာ စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေရိုင်းအယန်းအစားမှ တောင်ယာလုပ်မြေတို့ ဖယ်ထုတ်ထားနိုင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေတော လုပ်ငန်းရှင်များအား မြေယာချထားပေးခြင်းမှ လွတ်တင်းသွားစေနိုင်ပါသည်။

၂(ဂ)။ မြေပွင့်ကွက် မြေလပ် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ပိုင်ခွင့်များဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ရိုက်ခတ်ချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

၁၉၉၀ ခုနှစ် မြေရိုင်းညွှန်ကြားချက်များသည် ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုစာမျှ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိခဲ့ပေရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ပုဂ္ဂလိကနှင့် ချိတ်ဆက်၍ မြေယာမြောက်မြားစွာကို စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်အလို့ငှာ ချထားပေးခဲ့ပါသည်။ ယနေ့ထိုင် ဤညွှန်ကြားချက်များ၏ အဓိကအကောင်းကို ပြန်လည်မသုံးသပ်ရသေးပေ။ ညွှန်ကြားချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကိုစီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေး၌ ပါပင်လာစေခြင်းဖြင့် မြေတစ်လုံးနစ်ပေါ်မှ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

အချို့တိစ္စများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများသို့ ချပေးထားသောမြေကို အသုံးချစိုက်ပျိုးခြင်း မရှိသေးကြောင်း အရိပ်လက္ခဏာများ တွေ့နေရပေရာ စိုက်ပျိုးမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများ၊ အသုံးမချရာရောက်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြေယာချထားမှုသည် အသေးစားတောင်သူများအဖို့ မြေယာဆုံးရှုံးစေသောအကြောင်း တစ်ရပ်ဖြစ်ပေရာ စုစုပေါင်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုသည် တုံဆင်းစေပေ့သည်။ မြေရိုင်းညွှန်ကြားချက်၏ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ရိုက်ခတ်မှုတိစီစစ်အကဲဖြတ်၍ ဤနည်းဗျူဟာကို စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်မှုစပ်းရည်၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အသေးစားတောင်သူများအပေါ် ရိုက်ခတ်နိုင်မှုကိုကို သုံးသပ်ကြည့်သင့်ပေသည်။ နိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးထိုးတက်ရေးပန်းတိုင်သို့ ရောက်ရှိရန် ဤညွှန်ကြားချက်များက အကျိုးသက်ရောက်စေခဲ့သော အတိုင်းအတာများနှင့် ပန်းတိုင်ဘို့ မရောက်သေးသဲရှိနေလျှင်လည်း သက်လော့ပျက်ဖျယ်စေသည့် အတိုင်းအတာများကို အဆိုပါသုံးသပ်ချက်က ဆန်းစစ်ပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဤညွှန်ကြားချက်သည် စတေးကြီးသော စီးပွားရေးတခွဏီများကို ဦးတည်မြင်းဖြစ်၍ ၎င်းလုပ်ငန်းရှင်တို့ကို မြေပာအများအပြား ချထားပေးခဲ့သည်။ ၎င်းသည် အသေးစားတောင်သူတို့၏ တုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားနှင့် အပြည့်အပမဆက်စပ်မိသေးပေ။ မြေရိုင်းညွှန်းကြားချက်များအရ မြေယာမဲ့သူနှင့် မြေယာနည်းသူတို့ကို မြေယာများဝေမြမ်းရေးတို့ အားပေးလျှင်ဝင် အဖြူသဘောဆောင်နေပြီး ဖြစ်ဝါသည်။

၃။ NGO/UN လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ပက်သက်၍

၃(က)။ တောင်တန်းဒေသရှိ စားဝတ်နေမှု ဖူဝုံရေးစီမံကိန်းများထဲသို့ မြေလာလုပ်ကိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးကိစ္စကို ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

စိုက်ပျိုးမှုအသက်မွေးဝပ်းတောင်း တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်သည် အသည်းအသန်အရေးကြီးသော အခြေခံအုတ်မြစ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်ပေါ်ဒေသစီမံကိန်းများ ချမှတ်ရာတွင် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အပေါ် ရိုက်ခတ်ပတ်သက်လာနိုင်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားရန်လိုပါသည်။ မြေယာလုပ်တိုင်ခွင့်ခိုင်မာရေးကိုအားပေးသော လုပ်ဆောင်ချက်များကိုသာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းထည့်သွင်းထားဖို့လိုသည်။ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အတွက် NGO က လုံ့ဆော်ပေးသော မဟာဗျူဟာများကို စံတိုင်ကျင့်သုံးရာတွင် အခြေခံထားရမည့်အချက်များကို ရှင်းလင်းပြပြင်စွာ နားလည်ထားရန်လိုပါမည်။ ၎င်းတို့မှာဒေသအခြေအနေနှင့် နောက်ခံအကြောင်းရင်းများ၊ စွန့်စားရမှုနှင့် အခွင့်အလမ်းများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ဆင်းရဲသားများအတွက် သာနာညီမျှသော ရလဒ်များအပေါ် အကျိုးယုတ်စေမည့် အလားအလာများစသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အာမခံချက်သည် သာနာညီမျှမှုရှိရေး၊ ဒေသအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီရေးနှင့် သဘာဝပတ်ပန်းကျင် ရေရှည်ဘည်တန်ရေး စသောအချက်များ သေချာပေါက်ပါစင်စေရပါမည်။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းလေ့လာမှုနှင့် လုပ်ဆောင်မှုများမြင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိရန် ချဉ်းကပ်မှုများကို လိုက်လျောညီထွေစွာဖြင့် စီမံကိန်းများချမှတ်ရပေမည်။

၃(ခ)။ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လေ့စည်းမျဉ်းများသည် သာနာညီမျှမှုရှိ၍ ရေရှည်တည်တန့်မှုရှိရန် အခိုင်အမာပြုပေးခြင်း

ရေရှည်တည်တန့်နိုင်သော မြေယာအာမခံချက်များရရေး၊ ဒေသနှင့် လျော်တန်သင့်မြတ်ရေး၊ သာနာညီမျှမှုရရှိရေးစသော ရည်ရွယ်ချက်များနှင့်အညီ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုများကို သင့်မြတ်အောင် စီမံခန့်ခွဲရာထွင် ချမှတ်လာသော စီမံကိန်းများသည် ရှင်းလင်းလွယ်ကူစွာမြင့် အတောင်အထည်ဖော်နိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

၄။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍

၄(က) အသေးစားတောင်သူလယ်သမားများကို အလေးပေးထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသော နည်းလမ်းဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍက ငှားရင်းလုပ်ကိုင်မှု

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် မနေအင်အားကို မြုပ်နှံ၍မြေယာများတိုးပွားလာခြင်းမြင့် စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကဏ္ဍတွင် ဦးဆောင်အင်အားစုကြီးတစ်စု ဖြစ်လာပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် အသေးစားတောင်သူများနှင့် ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် တောင်သူအတွက် စွန့်စားရမှုအနည်းဆုံးနှင့် အကျိုးအမြတ်အများဆုံး ရစေသောနည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ လယ်သမားရော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပါ အကျိုးအမြတ် အများဆုံးရစေပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် အသေးစားတောင်သူများ အကျိုးရှိရှိပါဝင်လာစေသော အကောင်းဆုံးကန်ထရိုက်

စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကိုရေးဆွဲ၍ တိုးတက်အောင်ပြုပြင်သွားတာ ပျံ့နှံ့အောင် ဆောင်ရွက်သွားသင့်ပါသည်။ ကန်ထရိုက်စိုက်ပျိုးရေးဖြင့် အကျိုးပြုနိုင်သော အမြေအနေနှင့် ဤအမြေအနေကို အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကတို့က ပူးပေါင်းတည်ဆောက်ပေးနိုင်ရေးလိုလည်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသဘောပေါက် နားလည်ထားဖို့လိုပါသည်။

၄(ခ)။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်ပက်ကက်သော ထိန်းကျောင်းခြင်း အစီအမံများကို ခိုင်ခံ့စေခြင်း

စွမ်းဆောင်ရည်တောင်းသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အောက်တွင် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးကိုးတက်ရေးပန်းတိုင်ကိုရောက်ရန် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို တိန်းကျောင်းဘည့်မက်ပေးဖို့လိုပါသည်။ အကြီးစားစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အလုံးစုံလွှမ်းခြုံထားသော မြေအသုံးချရေးစီမံကိန်းနှင့် အညီဆောင်ရွက်စေ၍ တာဝန်ခံနိုင်မှု၊ သာနာညီမျှမှုနှင့် ပွင့်လင်းရှင်းသားမှုထိုဖြစ်လာအောင် အားပေးရပါမည်။ မြေယာချထားခြင်းနှင့် အသုံးချ မြင်းတို့ဘွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍပင်ရောက်လုပ်ကိုင်လာမှု၊ တောင်သူများအား ၎င်းတို့ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်မှုနှင့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန့်လိုကြောင်း အကြံပြုအပ် ပါသည်။ ဤစနစ်များကွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ အသေးစားကောင်သူနှင့် အစိုးရတို့အကြား အပြန်အလှန် အကျိုးပြုနိုင်သော နည်းလမ်းများထို လေ့လာစိစစ်ပြီး ချမှတ်ဝေးရန်သင့်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစံနှုန်းချေးဖြစ်သော ဘာဂန်ခံနိုင်မှုနှင့် သာနာညီမျှမှုများနှင့် အညီ မိမိကိုယ်ကိုထိန်းကျောင်းသော နည်းလမ်းများဖြင့် ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုလုပ်ပေးသင့်ပေသည်။ ကမ္ဘာ့ဈေးကွတ်တွင် မိမိတို့၏ထုတ်ကုန်များ ကို တန်ဖိုးမြှင့်တုက်ကုန်များမြစ်လာအောင် ဆောင်ရွတ်သင့်ပေသည်။

၅။ စဉ်ဆက်မပြတ်သင်လူခြင်း။

၅(က)။ တောဝ်ယာကိုထ်ပျိုးသူများ၏ အခြေအနေ၊ တီထွင်ကြံဆမှုစိုက်ပျိုးများနှင့် ၎င်းတို့အား တိုးထလ်လာအောင် မည်သို့ကူညီပေးသင့်သည်ဆိုသော ထိစ္စရပ်များထွင် အတူတွဲဖတ်လုဂ်တိုဂ်ရဂ်း အောတ်ခြေထိနားလည်အောင် ကြိုးပမ်းခြင်း။

ရေရှည်တည်တန့်သော အလည့်ကျလုပ်မြေစနစ်နှင့် အတွက်တိုးသောထောင်ယာစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်တို့က ဖွံ့ဖြိုးအောင်နည်းပညာနှင့် ပေါ်လစီအထောက်အပံ့များပေးရာတွင် တောင်သူများ ကျင့်သုံးနေသည့် နည်းလမ်းများ၊ အဘယ်ကြောင့် ၎င်းတို့ကို ရွေးချယ်နေရသည်နှင့် မည်သည့်အခြေအနေမျိုးကို ရင်ဆိုင်နေရသည်ဆိုသော အကြောင်းအရာတို့ကို ဦးစွာနားလည် သဘောပေါက်တားဖို့ လိုပါသည်။ ဘောင်သူများ၊ အစိုးရဌာနများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းတို့ အတူတွဲဖက် လုပ်ဆောင်လာပါမှ အပြောင်းအလဲမြစ်နေသော တောင်ယာစနစ်ကို နားလည်ပြီး မည်သို့ထောက်ပံ့ကူညီရမည်ကို သိရှိလာနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့တောင်တန်းဒေသ၌ တျင့်သုံးနေသော စနစ်များနှင့် အခြေအနေထိုကို ကွဲပြားသော လူမျိုးစုအဖွဲ့ ဂေဟစနစ်အမျိုးမျိုးနှင့် နောထိခံသမိုင်းကြောင်းများအရ ထုံးဖောက်လေ့လာသော သုထေသနလုပ်ငန်းများကို ပူပေါင်းခောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ရှိ၍ လက်တွေ့အသုံးချနိုင်သော ရလဒ်များရရှိစေရန် သုတေသနလုပ်ငန်းဘည် အတူပူးပေါင်းရုံမက တာဃက်ရင်တောင်သူများပါ ပါပင်လာစေ၍ တွဲဖက်ပါပင်သူအားလုံးတို လေးစားမှုနှင့် ထန်ဖိုးထားသော စုံစမ်းလေ့လာမှုများပြစ်သင့်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော သုတေသနမျိုးကို အကြပြုချက် ပ(က)၌ ဖော်ပြပါ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (သို့မဟုတ်) ဒေသအလိုက် ပြည်သူ့အမြင်များ စုစည်းရာဌာနတို့က လမ်းညွှန်မှုပြု၍ဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) အပြန်အလှန်အသိပေး၍မြစ်စေ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ရှေ့ခက်ပြီး ပူးပေါင်းလေ့လာသင့်သောလုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်များမှာ အောက်ပါဘို့လည်း ပါပင်ပါသည်။

- လူမျိုးစုအဖွဲ့အမျိုးမျိုးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်အလိုက် ရိုးရာစဉ်လာမြေယာအသုံးချမှုနှင့် မြေယာလုပ်ကိုင်မှုစနစ်များ၊ ၎င်းထိုပြောင်းလဲ လာပုံများ၊ အခြေအနေသစ်တွင် လိုတ်လျော့ညီထွေမှုပြုပုံများ
- ကောင်ယာစီမံခန့်ခွဲမှုထို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တောင်သူ၏ ထုံးကွင်းကြံဆမှုများ
- ယဉ်တျေးမှုစနစ်အမျိုးမျိုးတွင် အမျိုးသမီးနှင့်မြေယာအမြေအနေ၊ နေရာဒေသအလိုတ် အဟန့်အကား ချားကြားတွင် အမျိုးသမီးများ မြေယာရယူနိုင်မှုရှိမရှိ
- တောင်ပေါ်ဒေသတွင် ကန်ထရိုက်စိုက်ပျိုးရေးကို မည်သို့လုပ်ဆောင်သင့်သည့် အခြေအနေအမျိုးမျိုးနှင့် အစီအမံအမျိုးမျိုးတွင် မည်သည့်လုပ်နည်းလုပ်ဃန်တ အကောင်းဆုံးပြစ်မည်ဆိုသော စုံစမ်းလေ့လာမှုများ

ပြစ်ရပ်မန်လေ့လာမှု သုတေသနသည် ရိုးရာအစဉ်အလာစနစ်ကို ထုံးဖောတ်စုံစမ်းကြည့်နိုင်ရုံမက ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ ပင်လုပ်၍ အကျိုးရှိမရှိနှင့် လတ်ရှိစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုဆောင်ရွတ်ချက်များ၏ ရိုက်ခတ်မှုအခြေအနေ မည်သို့ရှိနိုင်သည်တို့ကိုပါ ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ပါသည်။ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းများ (အပိုင်း ၅(ခ)ကို ကြည့်ပါ) နှင့် ဒွန်တွဲ၍ အကောင်အထည်ဖော်ကြည့်မှုကို ဦးတည်သော ပြစ်ရပ်မှန်လေ့လာမှုသည် အကွက်တိုးအောင်အားထည့်ဆောင်ရွက်သော စိုက်မျိုးနည်းစနစ်၏နည်းပညာနှင့် လူမှုရေး ဆိုင်ရာကဏ္ဍကိုပါ သုံးသပ်ပြီး မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ၎င်းကိုကိုအထောက်အကူမြစ်မပြစ် ဆန်းစစ်ကြည့်လျှင် နောင်တွင် ပါပင်လုပ်ကိုင်မည့်သူများကို သင်ခန်းစာများပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။

နိုင်ငံအလိုက်ဒေသတွင်း နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှုများသည် အကျိုးများပါမည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏တောင်ပေါ်ဒေသ ပြဿနာများကို အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ ဗီယက်နမ်၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီယားစသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် တူညီမှုများ ကွဲလွဲမှုများအထိုက် သုံးသပ်ကြည့်နိုင်သည်။ မြေယာလင်ကိုင်မှုစနစ်နှင့် ဘောင်ပေါ်ဒေသဖွံ့ဖြိုး တိုးဘက်ရေးအတွက် နိုင်ငံအလိုက်ဆောင်ရွက်နေခြင်းမှ ဘွတ်ပေါ်လာသော အကျိုးနှင့် အပြစ်များကို လေ့လာကြည်ဖို့သင့်ပါသည်။ သင်ခန်းစာကောင်းများ ထုတ်နုတ်နိုင်ပါသည်။

၅ (ခ)။ အလုပ်လုပ်ရင်း သင်ယူမှုအတွက် ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

ပြစ်ရပ်မှန်လေ့လာမှုနှင့် ဒွန်တွဲ၍ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းများကို အကောင်အတည်ဖော်နိုင်ပါသည်။ နည်းစနစ်အမျိုးမျိုးနှင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ပုံစံများကို စမ်းသပ်လုပ်ကိုင်ကြည့်နိုင်ပါသည်။ ရလဒ်များကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာကြည့်၍ သင်ခန်းစာများကို သုတ်နုတ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်း၊ ပြန်လည်အတောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ဖြင့် စီမံကိန်း၏ အစိတ်အပိုင်းအလိုက်ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ပါသည်။ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ထိန်းသိမ်းခြင်းစနစ်နှင့် အဆိုပါ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းသည် စုပြုမြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်စနစ်၏ ကစ်စုကစ်စည်းသော အတွဲလိုက်နည်းလမ်းများကို စက်ကြိုက်ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ရှေ့ပြေးစီမံတိန်းသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်၏ အားသွန်ခွန်စိုက်လုပ်ကိုင်သော နည်းပညာများနှင့် ထစ်ဦးချင်းတစ်ယောက်ချင်းနှင့် စနစ်များ၏ အကျိုးဆက်ရောက်မှုနှင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နိုင်မှုတို့ကို ရှာဖွေပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ မြန်မာ့တောင်တန်းဒေသ၌ ရေရှည်တည်တံ့သော တက်စုံသီးနှံထစ်တော အခြေပြုဒေသခံလူအစုအဖွဲ့စည်းများကို တူတောင်ဝေးနိုင်ရေးသို့ ရှေ့ရှုစေပါမည်။

၆ ။ ပါရာဒိုင်း အရွှေ့အပြောင်း

အသေးစားတောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများနှင့် ၎င်းတို့၏ခေတ်မီ စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုသို့ တတ်လှမ်းနိုင်သော လမ်းကြောင်းသစ်များကို နားလည်၍ပြုပြင်လာခြင်းဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံသည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးသောပန်းတိုင်သို့ ရောက်ရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ရလာသော အကျိုးကျေးဇူးများကို ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံး ခံစားကြရပါမည်။

တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အသေးစားတောင်သူများနှင့် အားကြိုးမာန်ထက် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရေးကို ကောင်ပေါ်ဒေသတွင်သာမက နိုင်ငံတွင်းဒေသအားလုံးပါမကျန် အလေးထားပေးဖို့လိုအပ်ပါသည်။ ထို့နည်းသည်သာလျှင် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံဖြစ်ရေးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ကို ကည်ဆောက်နိုင်ပြီး နိုင်ငံသားအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေးအတွက် တူညီသောအခွင့်အရေးများ ရရှိလာနိုင်ကာ အေးချမ်းသာယာ၍ စည်ကမ်းရှိသော ဒီမိုကရေစီဖြင့် စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးသော နိုင်ငံတည်ဆောက်လာရေးကို စိတ်ရောကိုယ်ပါ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာကြနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာပြန်ဆိုသူ၏ ဖြည့်စွက်ချက်

၁။ အခန်း ၆ (၁) ထတိယမြောက်စာပိုဒ်အထွက် ကိုးကားချက်၊ စိုက်ပျိုးရေးမဟာစီမံကိန်း (၂၀၀၀ - ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၀ - ၂၀၃၀ ခုနှစ်အထိ)၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းပန်ကြားဌာန၊ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၀၂) ရက်၊

၂။ အခန်း ၆(၂) ပဥ္စမမြောက်စာပိုဒ်အတွက် ကိုးကားချက်၊ သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ အမျိုးသားသစ်တော ကဏ္ဍာပင်မစီမံကိန်း (၂၀၀၁ - ၂၀၀၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၀ - ၂၀၃၀ ခုနှစ်အထိ)၊ အတွဲ (၀)၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ

ကျမ်းကိုးစာရင်း

Aryal, K.P. and E.E. Kerkhoff. 2008. *The right to practice shifting cultivation as a traditional occupation in Nepal*. Kathmandu: International Labor Office.

Aung Tun, Sai. 2009. *History of the Shan State: From its origins to 1962.* Chiang Mai: Silkworm Books.

Bryant, Raymond. 1997. *The Political Ecology of Forestry in Burma*. London: C. Hurst and Co.

Cairns, M. and D.P. Garrity. 1999. "Improving shifting cultivation in Southeast Asia by building on indigenous fallow management strategies," in *Agroforestry Systems* 47, pp. 37-48.

Central Statistical Organization (CSO), Ministry of National Planning and Economic Development, Government of the Union of Myanmar. 2009. "5.01: Area classified by type of land," in *Statistical Yearbook 2008,* p 84.

Cotula, Lorenzo, ed. March 2007. "Changes in 'customary' land tenure systems in Africa." International Institute for Environment and Development and the Food and Agriculture Organization.

Department of Agricultural Planning (DAP), Ministry of Agriculture and Irrigation, Government of the Union of Myanmar. 2008. *Myanmar Agriculture in Brief.*

_____. 2010. *Myanmar Agriculture in Brief.*

EcoDev. April 2008. *The Result of Impact Monitoring and Assessment 2008 (Final Report)*. Yangon: the Human Development Initiative of the United Nations Development Program in Myanmar.

European Union. 2004. "EU Land Policy Guidelines: Polices for support to land policy design and land policy reform processes in developing countries." http://ec.europa.eu/development/icenter/ repository/ EU_Land_Guidelines_Final_12_2004_en (accessed October 2010).

Food and Agriculture Organization (FAO). 2002. *FAO Land Tenure Studies 3: Land Tenure and Rural Development.* Rome: Food and Agriculture Organization.

____. Jan 2007. *Identification and Assessment of the Poor, Food Insecure and Vulnerable in the Union of Myanmar.* GCP/INT/952/EC-MYA (8). European Community and Food and Agriculture Organization Cooperative Program.

FAO and United Nations Development Programme (UNDP). 2004. *Myanmar Agricultural Sector Review and Investment Strategy.* Volume 1. Yangon: FAO and UNDP.

Food and Agriculture Organization, Food Security Working Group, and UN Development Programme. 11-12 February 2009. "Stakeholder workshop for community forestry: its experiences and future in Myanmar" (Proceedings of workshop held in Yangon, Myanmar).

Fujisaka, S., L. Hurtado, R. Uribe, 1996. "A Working Classification of Slash-and-Burn Agricultural Systems," in *Agroforestry Systems,* 34: 151-169.

Government of the Union of Burma. 1960. *The Kachin Hills Manual* (as corrected up to 3rd January 1948). Rangoon: Government of the Union of Burma.

Government of the Union of Myanmar. 1993. *Duties and Rights of the Central Committee for the Management of Culturable Land, Fallow Land and Waste Land AND Procedures Conferring the Right to Cultivate Land/Right to Utilize Land.* Notification no. 44/91.

____, May 2008. *Constitution of the Republic of the Union of Myanmar*. Yangon: Ministry of Information, Printing and Publishing Enterprise.

Kerkhoff, E.E. No date. *Debating Shifting Cultivation in the Eastern Himalayas: Farmer Innovations as Lessons for Policy* (Presentation at Sustainable Sloping Lands and Watershed Management Conference). www.nafri.org.la/document/SSLWM/ch1_03_kerkhoff.pdf, (accessed October 2010).

Kerkhoff, E.E. and Sharma, E. eds. 2006. *Debating Shifting Cultivation in the Eastern Himalayas: Farmer Innovations as Lessons for Policy*. Kathmandu: International Center for International Mountain Development.

Kramer, Tom. 2009. *Drug Policy Briefing No 29: From Golden Triangle to Rubber Belt*. Amsterdam: Transnational Institute.

Kyaw Htun, Deputy Director-General, Planning and Statistics Department, Ministry of Forestry. 11-12 February 2009. "Stakeholder Workshop for Community Forestry: Its experiences and future in Myanmar (Opening remarks)." Workshop Proceedings. Yangon: Food and Agriculture Organization, Food Security Working Group, and UN Development Programme.

National Commission for Environmental Affairs Myanmar (NCEA) and Project Secretariat UN Environmental Programme Regional Resource Center for Asia and the Pacific. March 2006. *Myanmar National Environmental Performance Assessment (EPA) Report*. Yangon: Asian Development Bank, Global Environment Facility, and UN Development Programme.

Dr. Nyi Nyi Kyaw, Deputy Director General, Dept. of Forestry, April 7, 2010. Presentation at REOO workshop, Dept. of Forestry and UNDP. Naypyitaw.

Maxwell. D. and K. Weibe. 1999. "Land tenure and food security: Exploring dynamic linkage," in *Development and Change* 30: pp. 825-849.

Raintree, J.B. 1986. "Agroforestry pathways: land tenure, shifting cultivation and sustainable agriculture," in *Unasylva Journal* no 154 http://www.fao.org/DOCREP/50630E/ 50630e02.htm (accessed August 2010).

San Thein, 2008. "Compilation and Synthesis of Legal Framework on Land Tenure in Myanmar: Capacity Building for Food Security Project (DRAFT)."

Schelhaus, B. 1998. *FAO Farm Systems Management Series No. 14: Farming systems approach and post-conflict reconstruction*. Rome: Food and Agriculture Organization.

Settlement and Land Records Department (SLRD), Ministry of Agriculture and Irrigation (MoAI), Government of the Union of Myanmar (GoUM). March 2007. *Report on Myanmar Census of Agriculture 2003 (Union)*. Yangon: MoAI.

Steinberg, David. 2001. *Myanmar: The State of Burma*. Georgetown University Press.

Thein Tun, U, director, Project Appraisal and Progress Reporting Department (PAPRD. *Experiences of Myanmar Privatization Program. Presentation of Country Reports*. Naypyidaw: Ministry of National Planning and Economic Development. http://www.csstc.org/reports/egm/P4/Presentation_myanmar.htm (accessed August 2010).

United Nations Development Programme (UNDP). 2007. *Integrated Household Living Conditions Survey*. Yangon: UNDP.

UN-Habitat, UNHCR. 2010. *Guidance Note on Land Issues, Myanmar.* Yangon: UN-Habitat and UN-HCR.

United Nations Interagency Project on Human Trafficking (UNIAP). March 2009. *Siren human trafficking data sheet, Myanmar.* Yangon: UNIAP.
http://www.no-trafficking.org/reports_docs/myanmar/myanmar_siren_ds_march09.pdf (accessed August 2010)

UN News Centre. 13 September 2007. United Nations adopts Declaration on Rights of Indigenous Peoples. UN News Service.
http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=23794&Cr=indigenous&Cr1= (accessed 22 November 2010)

United Nations Office on Drug and Crime (UNODC). October 2006. *Opium Poppy Cultivation in the Golden Triangle: Lao PDR, Myanmar, Thailand.* Bangkok.

Warner, Katherine. 1991. *Community Forestry Note No 8: Shifting Cultivators: Local technical knowledge and natural resource managementi n the humid tropics.* Rome: Food and Agriculture Organization.

World Food Program. May 2010. *An Analysis of the Food Security Situation in Selected Areas Across Kokang.* Yangon: Vulnerability Analysis and Mapping Unit (VAM).

World Food Program and National Nutrition Center. 2005. *Nutrition Survey in WFP Project Areas in Magway, Lashio, Kokang and Wa, April to June 2005.* Yangon: World Food Program Myanmar with technical support from National Nutrition Centre, Ministry of Health.

စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (*FSWG*) သည် ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားအဆင့်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဆင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းဝင်ပေါင်း (၄၇) ဖွဲ့၏ ကွန်ယက်အဖွဲ့ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးအတွက် တိုးတက်ကောင်းမွန်သော နည်းစနစ်များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ***FSWG*** သည် ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များအား နည်းပညာနှီးနှောဖလှယ်ပွဲနှင့် သင်တန်းများ၊ သတင်းအချက်အလက်များ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ အရင်းအမြစ်များ လက်လှမ်းမီရယူစေခြင်း၊ သင်ယူလေ့ကျင့်မှုနှင့် အမြင်ဖလှယ်မှု ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စများ၊ အထောက်အထားကိုအခြေခံသော သုတေသနလုပ်ငန်းနှင့် လောက်ခံအကြံပြုတင်ပြခြင်းများတွင် အခွင့်အရေးရနိုင်သမျှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တာဝန်ခံကိုယ်စားပြုပေးခြင်း စသည့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနေပါသည်။

အခန်း ၂၀၅ (ဒုတိယထပ်)၊ တာဝါ "ဘီ"၊ ဗိုင်းမွန်းကွန်ဒို၊ အမှတ် (၄၉၇)၊
ပြည်လမ်း၊ ကမာရွတ်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့ ၁၁၀၄၁၊
ဖုန်း – ၀၁ – ၅၂၃၉၃၀, ၃၄၇ (လိုင်းခွဲ) ၃၂၀၅
fswg.coordinator@gmail.com
www.myanmarfswg.net